

POLITICA SOCIALA SI DE MEDIU A BANCII EUROPENE PENTRU RECONSTRUCTIE SI DEZVOLTARE

Aprobata de Consiliul Director
pe 12 mai, 2008

Politica de Mediu și Sociala, redactată în original în limba engleză, a fost tradusă într-un număr de limbi, inclusiv în limba română, pentru a facilita promovarea unei mai bune înțelegeri a politicii BERD de către diferite părți interesate. Deși BERD a încercat să asigure că varianta în limba română este cât mai fidelă textului original, Banca nu oferă garanții privind acuratețea sau autenticitatea traducerii în limba română. În cazul diferentelor sau neconcordanțelor dintre textul în engleză și traducerea în română, versiunea în limba engleză va prevala.

CUPRINS

PAGINA

Politica sociala si de mediu a BERD

A.	Scopul prezentei politici	3
B.	Angajamentul BERD	3
C.	Integrarea consideratiilor de natura sociala si de mediu in ciclul proiectelor: Rolul si responsabilitatile BERD	6
D.	Informarea publicului si raspunderea BERD fata de acesta	11
E.	Promovarea investitiilor care prezinta avantaje mari din punct de vedere social si al protectiei mediului, prin realizarea de parteneriate cu alte parti	12
F.	Strategii la nivel de tara si de sector	13
G.	Aranjamente institutionale si de implementare	13
	Anexa 1: Proiecte din categoria A	14
	Anexa 2: Lista BERD de excludere pe criterii sociale si de mediu	17

Cerinte de Performanta

CP1:	Evaluarea si gestionarea aspectelor sociale si de mediu	19
CP2:	Forta de munca si conditiile de munca	26
CP3:	Prevenirea si reducerea poluarii	31
CP4:	Sanatate, siguranta si securitate la nivelul comunitatii	36
CP5:	Achizitionarea de terenuri, relocarea involuntara si dislocarea economica	41
CP6:	Conservarea biodiversitatii si managementul durabil al resurselor naturale vii	52
CP:7	Popoare Indigene	59
CP8:	Mostenirea culturala	68
CP9:	Intermediari financiari	73
CP10:	Comunicarea de informatii si implicarea partilor interesate	80

Politica sociala si de mediu a BERD

A. Scopul prezentei politici

1. BERD promoveaza dezvoltarea durabila a unui mediu inconjurator sanatos in toata gama activitatilor sale de investitii si cooperare tehnica in conformitate cu actul sau constitutiv. Acordul de Infiintare a BERD ¹. Banca² recunoaste ca dezvoltarea durabila reprezinta un aspect fundamental al administrarii corespunzatoare a afacerilor. In consecinta, mandatul BERD de a sprijini tranzitia la economii de piata si de a promova intreprinzatorii privati, precum si angajamentul sau de a sustine dezvoltarea durabila sunt strans legate intre ele. Toate proiectele finantate de BERD vor trebuie sa fie in conformitate cu principiile de aditionalitate, impact al tranzitiei si practici bancare sanatoase, care stau la baza functionarii Bancii. In plus, Banca recunoaste ca finantarea dezvoltarii durabile trebuie sa reprezinte una din cele mai importante prioritati ale activitatilor BERD.
2. Aceasta politica trateaza dimensiunile sociale si de mediu ale dezvoltarii durabile. In contextul actualei politici, dimensiunea sociala include (i) standardele privind forta de munca si conditiile de munca inclusiv medicina si securitatea muncii si (ii) impactul asupra comunitatii din punct de vedere al sanatatii publice, sigurantei si securitatii, egalitatii intre sexe, precum impactul asupra popoarelor indigene si a mostenirii culturale, relocarea involuntara, precum si accesul la serviciile de baza. Politica prezinta modul in care Banca va pune in practica angajamentul sau de promovare a sustenabilitatii sociale si de mediu prin:
 - Luarea in considerare a aspectului de natura sociala si de mediu in toate activitatile sale;
 - Stabilirea cerintelor de performanta sociala si de mediu pentru clienti, cerinte pe care acestia vor trebui sa le indeplineasca intr-un interval de timp acceptabil pentru Banca;
 - Definirea rolurilor si responsabilitatilor BERD si ale clientilor sai in obtinerea unor rezultate durabile in concordanta cu aceasta politica si cu cerintele de performanta;
 - Stabilirea ca obiectiv strategic a promovarii proiectelor care prezinta avantaje mari din punct de vedere social si de mediu.

B. Angajamentul BERD

3. Prin procesele sale de evaluare si monitorizare a aspectelor sociale si de mediu, BERD va asigura ca proiectele pe care le finanteaza:
 - sunt durabile din punct de vedere social si de mediu;
 - respecta drepturile salariatilor si comunitatilor afectate;
 - si sunt concepute si implementate in conformitate cu cerintele de reglementare aplicabile, precum si cu bunele practici internationale.

In scopul transpunerii cu succes a acestui obiectiv in practica, Banca a adoptat un set cuprinzator de Cerinte specifice de performanta ("CP-uri") pe care clientii trebuie sa le indeplineasca si care se refera la domeniile cheie ale impactului si problemelor sociale si de mediu. Banca promoveaza standardele de mediu ale Uniunii Europene, precum si a principiilor europene referitoare la mediu, al caror semnatar este,

¹ A se vedea Articolul 2.1(vii) din Contractul de Infiintare a BERD

² In prezenta politica, termenii "BERD" si "Banca" sunt interschimbabili.

fapt care este reflectat în CP-uri³. Banca solicită clienților săi să-și evalueze și să gestioneze aspectele sociale și de mediu legate de proiectele lor, astfel încât proiectele să răspundă CP-urilor. Banca are rolul de : (i) a analiza evaluarea făcută de clienți; (ii) a-i sprijini pe clienți în elaborarea unor măsuri corespunzătoare și eficiente pentru evitarea sau, în cazul în care acest lucru nu este posibil, minimizarea, atenuarea, sau compensarea impactului advers social și de mediu în conformitate cu CP-urile; (iii) a contribui la identificarea oportunităților de obținere a unor beneficii sociale și de mediu suplimentare; și (iv) a monitoriza conformarea proiectelor cu angajamentele sociale și de mediu pe perioada în care Banca are un interes financiar în proiectul respectiv.⁴

4. Banca va întări evaluarea impactului pe care proiectele propuse⁵ îl au asupra tranziției pentru a reflecta mai explicit dimensiunea sistemică de dezvoltare sustenabilă a tranziției și avantajele unei abordări strategice în acest domeniu. Proiectele finanțate de BERD care au ca obiectiv dezvoltarea durabilă vor fi în deplină concordanță cu mandatul de tranziție al Bancii.
5. Banca va finanța proiecte având potențial de realizare a unor beneficii sociale și de mediu suplimentare, cum ar fi beneficii socio-economice pentru comunitățile afectate de proiect și, în cazul în care este oportun și fezabil, asigurarea accesului echitabil al partilor afectate de proiect la aceste beneficii. Se va acorda o atenție deosebită proiectelor care includ elemente axate pe aspecte prioritare sociale și de mediu cu care se confruntă regiunea și care promovează implementarea strategiilor relevante ale UE, cum ar fi diminuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, procesul de desertificare, conservarea biodiversității, eficiența energetică și a resurselor, combaterea sărăciei, promovarea condițiilor de muncă decente, reducerea excluderii sociale, accesul la serviciile de bază, egalitatea între sexe, transparența și dezvoltarea socială. BERD va analiza, de asemenea, dacă proiectele propuse pot contribui la dezvoltarea țării gazdă și pot genera beneficii de natură economică, socială sau de mediu pentru comunitățile afectate de proiectele respective. BERD va construi parteneriate cu clienții pentru a-i ajuta să adauge valoare la activitățile lor, să îmbunătățească sustenabilitatea pe termen lung și să își consolideze capacitatea de gestionare a aspectelor sociale și de mediu.
6. Banca recunoaște importanța diminuării și adaptării la schimbările climatice precum și a priorității pe care acestea o reprezintă în activitățile derulate de Banca în regiune. Banca intenționează să amplifice abordarea schimbărilor climatice, mai ales în ce privește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, adaptarea, promovarea de surse de energie alternative și creșterea eficienței energetice, în vederea sporirii atenției acordate acestor elemente în operațiunile sale.
7. BERD respectă principiile de transparență⁶ corporativă, responsabilitate și implicare a partilor interesate. BERD va furniza permanent informații despre performanța Bancii în ce privește aspectele sociale și de mediu și va angaja un dialog pertinent cu toate partile

³ Textul Principiilor Europene referitoare la Mediu (PEM) poate fi găsit la adresa www.eib.org/infocentre/epe/declaration/index.htm. PEM este o inițiativă lansată ca răspuns la tendința de armonizare crescândă a principiilor, practicilor și standardelor de mediu legate de finanțarea proiectelor. Principiile Europene referitoare la Mediu sunt definite ca principii calauzitoare în ce privește mediul în Tratatul CE și în practicile și standardele încorporate în legislația secundară a Uniunii Europene. Angajamentele referitoare la PEM sunt reflectate în Cerințele de Performanță 1,3, 4 și 10.

⁴ În scopul prezentei politici, nu se va considera că Banca are un interes financiar într-un proiect în care și-a vândut investiția sa sau a renunțat la aceasta (datorie sau participare la capital) în condiții de plată amanată.

⁵ Impactul proiectelor asupra tranziției este evaluat de Biroul Economistului Șef al Bancii, a se vedea <http://www.ebrd.com/country/sector/econo/impact.htm> pentru informații suplimentare.

⁶ Banca are cerințe specifice referitoare la o bună guvernare, spălarea de bani, mita și corupție, transparența veniturilor și comunicarea tarifelor care sunt descrise în alte documente referitoare la politica Bancii.

⁷, Directiva UE referitoare la Evaluarea Impactului asupra Mediului si, in cazul proiectelor care pot avea un impact semnificativ asupra mediului dincolo de grantele internationale, cu Conventia UNECE privind Evaluarea Impactului asupra Mediului in Context Transfrontalier⁸, indiferent de stadiul ratificarii.

8. BERD sprijina abordarea cu precautie a conservarii, gestionarii si utilizarii pe termen lung a resurselor naturale de biodiversitate (cum ar fi fauna si flora salbatica, locurile de pescuit si produsele de padure) si va asigura ca operatiunile sale sa includa masuri de salvagardare a habitaturilor critice si, daca este posibil, masuri de dezvoltare a habitaturilor naturale si a biodiversitatii pe care o adapostesc acestea.
9. BERD se va stradui in mod activ sa contribuie, prin investitiile sale, la implementarea efectiva a principiilor si regulilor relevante ale legislatiei internationale referitoare la mediu, forta de munca, responsabilitatea corporativa⁹ si accesul publicului la informatiile privind mediul. Aceste principii si reguli sunt stipulate in instrumente cum ar fi tratatele, conventiile si acordurile multilaterale, regionale sau bilaterale, precum si in instrumente relevante fara caracter de obligativitate. BERD nu va finanta cu buna stiinta proiecte care contravin obligatiilor ce revin tarii respective in baza tratatelor si acordurilor internationale relevante referitoare la protectia mediului, drepturile omului si dezvoltare durabila, dupa cum se va fi identificat in procesul de evaluare a proiectului.
10. BERD va colabora cu alte institutii financiare internationale, cu Uniunea Europeana, cu donori bilaterali, agentile Natiunilor Unite si alte organizatii in procesul de coordonare a interventiilor efective de promovare a dezvoltarii durabile la nivel regional sau sectorial in tarile in care opereaza. In cazul cofinantarii de proiecte impreuna cu alte institutii financiare internationale, BERD va coopera cu acestea pentru a stabili un mod de abordare comuna a evaluarii proiectelor, cerintelor proiectelor si monitorizarii acestora.
11. Prin activitatile de cooperare tehnica, BERD se va stradui sa mobilizeze sprijin pentru sustinerea programelor de constructii de capacitati si altor forme de asistenta pentru imbunatatirea proiectelor pe care le finanteaza; de exemplu, prin promovarea unor practici de afaceri sustenabile si a responsabilitatii corporative, prin crearea capacitatii necesare pentru analiza si gestionarea aspectelor sociale si de mediu in tarile in care opereaza, sau prin largirea accesului echitabil la beneficiile potentiale ale proiectelor finantate de Banca.
12. BERD se va implica in dialog cu privire la politica si, daca este cazul, va acorda asistenta tehnica pentru colaborarea cu guvernele si cu alti parteneri pentru gasirea de solutii problemelor structurale si endemice legate de dezvoltarea durabila.
13. In operatiunile sale interne, BERD va aplica cele mai bune practici de management al mediului (inclusiv eficienta energetica si a resurselor, reducerea risipei si reciclarea) si de

⁷ “Conventia de la Århus”, www.unece.org/env/pp/

⁸ “Conventia de la Espoo”, www.unece.org/env/eia/

⁹ Instrumentele convenite pe plan international cu privire la responsabilitatea corporativa includ Declaratia Tripartita a Organizatiei Internationale a Muncii (ILO) privind Principiile referitoare la Intreprinderi Multinationale si Politica Sociala, si Instructiunile OCED pentru Intreprinderile Multinationale.

management a resurselor umane (cum ar fi sanse egale, echilibrul dintre munca / viata privata, sanatate si securitate). BERD va colabora cu furnizori si contractori care respecta standarde sociale si de mediu la fel de inalte. Banca va lua in considerare aspectele de sustenabilitate in achizitionarea de bunuri si servicii interne.

C. Integrarea consideratiilor de natura sociala si de mediu in ciclul proiectelor: Rolul si responsabilitatile BERD

Procesul de evaluare a proiectelor

Abordare generala

14. Toate proiectele finantate de BERD fac obiectul unei evaluari din punct de vedere social si de mediu pentru a ajuta BERD sa decida daca o activitate trebuie sa fie finantata si, in caz afirmativ, modul in care trebuie sa fie tratate aspectele sociale si de mediu in procesul de planificare, finantare si implementare. Evaluarea din punct de vedere social si de mediu efectuata de BERD este integrata in evaluarea generala a proiectului de catre BERD, care include evaluarea riscurilor financiare si a celor reputationale ca si identificarea oportunitatilor potentiale sociale sau de mediu. Aceasta evaluare va fi adecvata naturii si marimii proiectului si va fi proportionala cu nivelul impactului si riscurilor sociale si de mediu. Evaluarea va stabili daca activitatile ce urmeaza sa fie finantate de catre BERD pot fi implementate in conformitate cu prezenta politica si cu Cerintele de performanta (CP-uri) prevazute de aceasta. Clientul trebuie sa asigure ca studiile de evaluare, furnizarea informatiilor si implicarea partilor interesate sunt efectuate in conformitate cu Cerintele de Performanta de la 1 pana la 10, si sunt prezentate Bancii pentru a fi analizate in cadrul procesului de evaluare realizat de catre aceasta. BERD va analiza informatiile furnizate si va da instructiuni clientului privind modul in care proiectul poate satisface cerintele Bancii.
15. Evaluarea aspectelor sociale si de mediu realizata de catre BERD include analizarea a trei elemente cheie: (i) impactul social si de mediu si problemele legate de proiectul propus, (ii) capacitatea si angajamentul clientului de a trata acest impact si aceste probleme in conformitate cu prezenta politica, si (iii) rolul tertelor parti in asigurarea conformarii cu prezenta politica.
16. BERD poate refuza sa finanteze un proiect propus, din motive sociale si de mediu, de exemplu atunci cand un proiect propus nu trateaza in mod satisfacator problemele sociale si de mediu si nu este de asteptat sa indeplineasca cerintele prevazute in Cerintele de Performanta aplicabile in cadrul prezentei politici intr-un interval de timp considerat rezonabil de catre Banca, sau in cazul in care impactul rezidual este inacceptabil. In plus , exista mai multe tipuri de activitati pe care BERD nu le finanteaza. O lista a acestor activitati este prezentata in Anexa 2.
17. In politica de fata, termenul "proiect" se refera la activitatea de afaceri pentru care clientul doreste sa obtina finantare BERD, indiferent de tipul de operatiune BERD. Operatiunile BERD (respectiv, acordarea de finantare) cuprind o gama de tipuri diferite de finantare a proiectelor propuse, cum ar fi finantare de proiecte / finantare cu recurs limitat, finantarea companiilor, finantarea capitalului de lucru, cvasi participare la capital, participare la capital, sau subventii.
18. BERD administreaza o serie de Fonduri Speciale si fonduri de cooperare. Proiectele sau activitatile finantate in totalitate sau in parte din Fonduri Speciale se vor conforma prezentei politici. Aceasta politica se va aplica si in cazul fondurilor de cooperare; cu toate acestea,

Clasificare

19. BERD clasifica proiectele propuse ca A/B/C/IF pe baza criteriilor sociale si de mediu pentru : (i) a reflecta nivelul potentialelor impacturi de natura sociala si de mediu si aspectelor legate de proiectul propus si (ii) a stabili natura si nivelul investigatiilor sociale si de mediu, al informatiilor ce trebuie furnizate si implicarii partilor interesate necesare in cadrul fiecarui proiect, luand in considerare natura, locatia, gradul de vulnerabilitate si marimea proiectului, precum si natura si amploarea posibilului impact social si de mediu si a aspectelor sociale si de mediu.

Operatiuni de Investitii Directe¹⁰

20. Un proiect propus este clasificat in Categoria A in cazul in care ar putea avea un potential impact advers semnificativ si divers si/sau ar putea genera probleme majore sociale si de mediu in viitor care, la data clasificarii, nu pot fi identificate sau evaluate cu usurinta si care necesita un proces de evaluare formalizat si participativ care sa fie realizat de specialisti ai unei terte parti independente in conformitate cu Cerintele de Performanta. O lista de Proiecte din categoria A este prezentata in Anexa 1 la prezenta politica.
21. Un proiect propus este clasificat in Categoria B in cazul in care impactul potential advers social si/sau de mediu pe care il poate genera acesta este specific amplasamentului respectiv si/sau poate fi identificat cu usurinta si se pot lua masuri de atenuare a acestuia. Acest impact poate fi cauzat de activitati trecute, prezente sau viitoare. Cerintele studiului de evaluare pot varia in functie de proiect si vor fi convenite cu BERD de la caz la caz, in conformitate cu Cerinta de Performanta 1.
22. Un proiect propus este clasificat in Categoria C in cazul in care este probabil sa genereze un impact advers minim sau nici un impact advers social sau de mediu si, in consecinta, nu necesita evaluare suplimentara a aspectelor sociale si de mediu dupa clasificare.
23. Specialistii BERD in aspecte sociale si de mediu vor realiza Investigatii Sociale si de Mediu (IISM) in cazul in care nu sunt disponibile suficiente informatii la data clasificarii pentru a putea stabili categoria corespunzatoare si anvergura studiului de evaluare.

Operatiuni prin Intermediari Financiar

24. Un proiect propus va fi clasificat in Categoria IF in cazul in care BERD acorda finantare unui intermediar financiar (IF). Colaborarea cu Intermediarii Financiar este o modalitate pe baza careia BERD promoveaza pietele financiare durabile si asigura un vehicul pentru directionarea finantarii BERD catre sectorul microintreprinderilor si al intreprinderilor mici si mijlocii (IMM-uri). Intermediarii Financiar includ, printre altii, fonduri proprii private, banci, companii de leasing, companii de asigurari si fonduri de pensii. Inainte de a stabili relatii cu un Intermediar Financiar, BERD efectueaza un studiu de evaluare a respectivului Intermediar Financiar si al portofoliului acestuia pentru a evalua (i) politicile si procedurile sociale si de mediu existente ale Intermediarului Financiar in raport cu Cerinta de Performanta 9 a Bancii si capacitatea acestuia de a le implementa; si (ii) problemele sociale si de mediu legate de portofoliul curent si viitor al Intermediarului Financiar.

¹⁰ Termenul "Operatiuni de Investitii Directe" este folosit in opozitie cu termenul de "Operatiuni prin Intermediari Financiar". In cazul Operatiunilor prin Intermediari Financiar, clientul este un prestator de servicii financiare. Toate celelalte operatiuni sunt indicate prin termenul de operatiuni de investitii directe.

Implicarea partilor interesate

25. Cerinta de Performanta 10 stabileste cerintele Bancii privind identificarea de catre clienti a partilor interesate potential afectate de proiectele acestora, furnizarea de informatii suficiente despre problemele si impactul pe care le vor genera proiectele si consultarea cu partile interesate in mod pertinent si adecvat din punct de vedere cultural. In unele cazuri, Banca poate initia propriile sale activitati de consultare a publicului pentru proiecte din Categoria A pentru a afla opiniile partilor interesate despre rolul potential al Bancii in finantarea proiectului. De asemenea, identificarea si implicarea partilor interesate pot fi integrate in activitatile de cooperare tehnica ale Bancii, dupa cum este cazul.
26. Documentatia prezentata Consiliului Director al BERD in vederea aprobarii unei operatiuni va include o prezentare a programului propus de client pentru implicarea partilor interesate, comentarii si opinii ale partilor interesate despre practicile clientului sau despre impactul potential al proiectului si modul in care sunt sau vor fi tratate aceste aspecte de catre clienti in conformitate cu Cerinta de Performanta 10. Consiliul Director va lua in considerare comentariile si preocuparile partilor interesate in procesul de luare a deciziei ca parte a evaluarii beneficiilor si riscurilor generale ale operatiunii Bancii.

Cerinte de performanta (CP)

27. Proiectele finantate de Banca trebuie sa respecte bunele practici internationale privind dezvoltarea durabila. Pentru a-i ajuta pe clienti si/sau proiectele acestora sa satisfaca aceasta cerinta, Banca a stabilit Cerinte specifice de Performanta pentru domenii cheie ale impactului si problemelor sociale si de mediu, enumerate mai jos:
- Cerinta de Performanta 1 – Evaluarea si gestionarea problemelor sociale si de mediu
 - Cerinta de Performanta 2 – Forta de munca si conditiile de munca
 - Cerinta de Performanta 3 - Prevenirea si reducerea poluarii
 - Cerinta de Performanta 4 – Sanatatea, siguranta si securitatea comunitatii
 - Cerinta de Performanta 5 - Achizitionarea de terenuri, relocarea involuntara si dislocarea economica
 - Cerinta de Performanta 6 - Conservarea biodiversitatii si managementul durabil al resurselor naturale
 - Cerinta de Performanta 7 - Popoare Indigene
 - Cerinta de Performanta 8 - Mostenirea culturala
 - Cerinta de Performanta 9 - Intermediari financiari
 - Cerinta de Performanta 10 – Furnizarea de informatii si implicarea partilor interesate

Cerintele de Performanta 1 pana la 8 si Cerinta de Performanta 10 includ cerintele referitoare la operatiunile de investitii directe; Cerinta de Performanta 2 si Cerinta de Performanta 9 includ cerintele referitoare la operatiunile prin intermediari financiari. Fiecare Cerinta de Performanta defineste, in obiectivele sale, rezultatele ce se doreste a fi obtinute, si indica cerintele specifice stabilite pentru clienti pentru a-i ajuta sa obtina aceste rezultate. Respectarea legilor nationale relevante face parte integranta din toate Cerintele de Performanta.

28. BERD va cere clientilor sa isi structureze proiectele astfel incat sa indeplineasca toate Cerintele de Performanta aplicabile. Elementul principal il constituie efortul consecvent de

29. Activitatile legate de crearea unor noi facilitati sau noi operatiuni de afaceri ce urmeaza a fi finantate de BERD vor trebui sa satisfaca Cerintele de Performanta de la bun inceput. In cazul in care o operatiune de afaceri propusa pentru finantarea BERD are in vedere facilitati existente care nu indeplinesc Cerintele de Performanta la data aprobarii Consiliului, clientul va trebui sa adopte si sa implementeze un Plan de Masuri Sociale si de Mediu (PMSM), satisfactor pentru BERD, care sa fie fezabil din punct de vedere tehnic si financiar si eficient din punct de vedere al costurilor pentru a asigura conformarea acestor facilitati la cerintele BERD intr-un interval de timp acceptabil pentru Banca. Daca operatiunea Bancii consta in acordarea de finantare generala unei companii, finantarea de capital de lucru sau finantarea prin participare la capital propriu pentru o companie cu mai multe amplasamente, se va solicita clientului sa elaboreze si sa implementeze un Plan de Masuri Sociale si de Mediu la nivel corporativ (spre deosebire de nivelul specific unui singur amplasament).
30. In cazul in care pentru in anumit proiect sunt necesare abordari alternative la cele descrise in paragrafele 27-29, astfel de abordari alternative vor fi inaintate Consiliului Director spre analiza de la caz la caz. Daca i se va solicita aprobarea unei derogari de la prezenta politica, Consiliul Director va analiza abordarea propusa in raport cu costurile si beneficiile generale de natura sociala si de mediu ale proiectului.
31. In toate cazurile, cerintele aplicabile proiectului vor fi prezentate in documentul de prezentare rezumativa a proiectului si vor fi supuse atentiei Consiliului Director.

Performanta tertelor parti

32. In anumite situatii, capacitatea clientului de a obtine rezultate sociale si de mediu in concordanta cu Cerintele de Performanta va depinde de activitatile unor tertate parti. O terta parte poate fi, printre altele, o institutie guvernamentala, un contractor, un furnizor cu care proiectul/client are o legatura substantiala, sau un operator al unei facilitati asociate. BERD doreste ca proiectele pe care le finanteaza sa aiba rezultate in concordanta cu Cerintele de Performanta chiar daca aceste rezultate depind de performanta unor tertate parti. In cazul in care riscul legat de o terta parte este mare si clientul are control sau poate influenta actiunile si comportamentul unei tertate parti, BERD va cere clientului sa colaboreze cu terta parte in vederea obtinerii unor rezultate in concordanta cu Cerintele de Performanta. Se vor stabili cerinte si actiuni specifice de la caz la caz.

Documentatia juridica

33. Acordurile de investitii incheiate de BERD cu clientii sai cu privire la un proiect vor include prevederi specifice care vor reflecta cerintele BERD privind aspecte sociale si de mediu si legate de implicarea partilor interesate. Acestea includ conformarea cu toate Cerintele de Performanta aplicabile si Planurile de Masuri Sociale si de Mediu (daca exista), precum si, de exemplu, prevederi referitoare la raportarea problemelor sociale si de mediu, implicarea permanenta a partilor interesate, audituri periodice efectuate de specialisti independenti, includerea criteriilor de performanta de mediu in definitia "Finalizarii Proiectului", audituri de exit si/sau vizite de monitorizare efectuate de personalul sau reprezentantii BERD, dupa cum poate fi cazul. De asemenea, daca este cazul, documentele juridice vor include drepturi

Monitorizare

34. Banca considera ca este important sa fie monitorizata performanta sociala si de mediu a proiectelor. Monitorizarea are mai multe scopuri. Primul scop este acela de a asigura respectarea standardelor aplicabile si a diverselor componente sociale si de mediu incluse in acordurile juridice, cum ar fi implementarea unui Plan de Masuri Sociale si de Mediu. Cel de-al doilea, este urmarirea impactului continuu social si de mediu legat de investitii si furnizarea de feedback privind eficienta masurilor de atenuare a impactului. Prin urmarirea ameliorarilor inregistrate pe durata implementarii proiectului, datele obtinute in urma monitorizarii servesc ca indicatori ai modului in care investitiile Bancii contribuie la dezvoltarea sustenabila a proiectului si a portofoliului de afaceri.
35. Monitorizarea este efectuata atat de catre client, cat si de catre Banca. Amploarea procesului de monitorizare va fi proportionala cu problemele, impactul si cerintele de conformare ale proiectului si cu capacitatea clientului si/sau a autoritatilor locale de a monitoriza si gestiona in mod corespunzator problemele si impactul respectiv. Pentru fiecare proiect, Banca va stabili impreuna cu clientul un program de monitorizare in conformitate cu Cerinta de Performanta 1 sau, respectiv, Cerinta de Performanta 9, specificand instrumentele corespunzatoare de monitorizare, pe baza rezultatelor raportului de evaluare, a rezultatelor consultarii publicului in cadrul prevederilor acordurilor juridice incheiate cu clientul.
36. Pentru a verifica implementarea corespunzatoare si la timp a Planurilor de Masuri Sociale si de Mediu si respectarea angajamentelor sociale si de mediu convenite, Banca va monitoriza continuu proiectele pe perioada in care are un interes financiar in proiectul respectiv si va comunica clientului rezultatele monitorizarii.¹¹ Mecanismele de monitorizare includ, printre altele: (i) analiza rapoartelor periodice prezentate de catre client (cel putin anual) cu privire la implementarea Planurilor de Masuri Sociale si de Mediu si la respectarea oricaror alte cerinte sociale si de mediu; (ii) misiuni de monitorizare indeplinite de specialisti sau consultanti ai Bancii in probleme sociale si de mediu in vederea efectuarii unei analize detaliate a investitiilor care prezinta impact si probleme semnificative sociale si de mediu pentru a stabili daca clientul implementeaza Planul de Masuri Sociale si de Mediu si respecta angajamentele referitoare la problemele sociale si de mediu; si (iii) monitorizare periodica efectuata de terte parti, de exemplu de catre specialisti independenti sau reprezentanti ai comunitatilor locale, ale caror rezultate sunt prezentate clientului si Bancii.
37. In cazul in care se produc modificari ale circumstantelor, dupa data evaluarii sau a activitatilor de monitorizare anterioare, care ar putea avea un impact social sau de mediu advers, BERD va colabora cu clientul pentru a stabili un plan de masuri referitoare la acest impact pe care trebuie sa il realizeze clientul. In cazul in care clientul nu isi respecta angajamentele referitoare la problemele sociale si de mediu, conform Planului de Masuri Sociale si de Mediu sau altor documente juridice, BERD poate conveni cu clientul masurile de remediere ce urmeaza a fi luate de catre client in vederea respectarii acestor angajamente in masura in care este posibil. Daca clientul nu reuseste sa asigure respectarea acestor angajamente, Banca poate intreprinde actiunile si/sau poate recurge la remediile prevazute

¹¹ In cazul in care BERD vinde participarea sa la capital dar pastreaza un interes minim, sau in cazul anumitor instrumente cotate sau tranzactionate la bursa, capacitatea BERD de a monitoriza activitatile poate fi limitata. De asemenea, dupa cum se indica in nota de subsol numarul 4, in cazul in care BERD vinde investitia sau se retrage din aceasta (datoric sau participare la capital) la termenele de plata amanate, nu se va mai considera ca Banca are un interes financiar in proiectul respectiv.

in documentele juridice, pe care le considera adecvate. De asemenea, BERD va analiza impreuna cu clientul oportunitatile de ameliorare a performantei legate de proiecte.

Evaluare

38. Evaluarea performantei sociale si de mediu a Bancii si a aspectelor sociale si de mediu ale proiectelor finantate de BERD este realizata de Departamentul de Evaluare al Bancii, care este independent de operatiunile Bancii si raporteaza direct Consiliul Director al Bancii. Obiectivele sociale si de mediu stabilite pentru fiecare proiect la data angajamentului si Politica de Mediu relevanta, precum si Strategia de Tara si de Sector in vigoare la data angajamentului reprezinta punctul de plecare al unor astfel de evaluari. Detalii privind criteriile si procesul de evaluare efectuat de Departamentul de Evaluare sunt prezentate de catre Departamentul de Evaluare in procedurile acestuia, care sunt aprobate de Consiliul Director.

Modificari Operationale

39. Modificari in ce priveste natura si anvergura proiectului sau a operatiunii BERD pot aparea dupa aprobarea si semnarea de catre Banca. Astfel de modificari pot avea semnificative implicatii sociale sau de mediu.¹² Daca apar modificari semnificative, Banca va face o evaluare a modificarilor propuse in conformitate cu aceasta politica, iar investigatiile suplimentare de evaluare, cerintele identificate in urma consultarii publicului si masurile de atenuare a impactului social si de mediu vor fi incorporate in documentatia modificata/restructurata aferenta proiectului. In cazul in care modificarile operationale au drept rezultat un scenariu semnificativ diferit al aspectelor sociale si/sau de mediu fata de cel aprobat de Banca, modificarile vor fi raportate conducerii superioare si, daca este cazul, vor fi prezentate Consiliului Director pentru informare si aprobare.

D. Informarea publicului si raspunderea BERD fata de acesta

40. BERD va publica un Raport Anual de Sustenabilitate cu privire la activitatile sale si la implementarea prezentei politici, inclusiv dar fara a se limita la informatii generale despre emisiile de gaze cu efect de sera, cheltuielile pentru protectia mediului in cadrul Proiectelor finantate de BERD si problemele sociale si de mediu legate de portofoliul de proiecte al BERD, precum si raportarea performantei interne a BERD din punct de vedere social si de mediu.
41. Aspectele sociale si de mediu referitoare la investitiile BERD vor fi prezentate in Documentele BERD de Prezentare Rezumativa a Proiectelor (PRP-uri) conform Politicii BERD de Informare a Publicului.¹³
42. BERD a creat Mecanismul de Recurs Independent (MRI) pentru a evalua si analiza reclamatii referitoare la proiecte finantate de Banca. Mecanismul de Recurs Independent da posibilitatea grupurilor locale care pot fi afectate direct si advers de un proiect al Bancii sa faca reclamatii sau plangeri la Banca independent de operatiunile bancare. Mecanismul de Recurs Independent are doua functii: functia de Analiza a Reclamatiiilor care stabileste

¹² Exemplul conversiei dintr-un imprumut in participare la capital, poate implica faptul ca BERD devine asociat la proiecte, locatii sau facilitati care nu au fost evaluate anterior si care ar putea sa implice raspunderi semnificative privind protectia mediului sau probleme privind respectarea legislatiei muncii.

¹³ Documentele de expunere sumara a proiectelor vor fi disponibile la Biroul de Publicatii BERD si la Centrul de Informare privind Operatiunile de Afaceri (BIC), precum si pe website-ul BERD (www.ebrd.com)

daca Banca si-a respectat politicile, in special sociala si de mediu si prevederile referitoare la proiectul din Politica de Informare a Publicului; si o functie de rezolvare a problemelor, care are ca scop realizarea unui dialog intre parti, respectiv membrii grupului afectat si sponsorul proiectului, in vederea rezolvarii problemelor care au generat reclamatia sau plangerea in cauza. Cand se evalueaza o reclamatie, se poate recomanda o Analiza a Reclamatiei, o Initiativa de rezolvare a problemei, sau ambele, sau nici una dintre acestea.¹⁴

E. Promovarea investitiilor care prezinta avantaje mari din punct de vedere social si al protectiei mediului, prin realizarea de parteneriate cu alte parti

43. Pe langa monitorizarea impactului si problemelor sociale si de mediu legate de toate operatiunile sale, BERD va adopta o abordare proactiva si inovatoare in promovarea proiectelor si initiativelor care au ca scop generarea de beneficii semnificative sociale si de mediu. Aceasta abordare va include:
- Acordarea de asistenta tehnica pentru a completa proiecte BERD existente sau propuse, inclusiv dezvoltarea unor sisteme eficiente de management, obtinerea certificarii conform unor scheme diverse de standarde de calitate, si pentru a-i ajuta pe clienti sa identifice si sa aplice cele mai bune practici;
 - Imbunatatirea contextului pentru a permite clientilor BERD sa poata aborda in conditii mai bune aspectele sociale si de mediu, inclusiv acordarea de asistenta pentru reforma politicii si a cadrului de reglementatie, dezvoltarea capacitatii institutionale, ca si elaborarea de studii ample pe sectoare de activitate si evaluari strategice;
 - Promovarea proiectelor de investitii autonome in domenii prioritare;
 - Finantarea unor proiecte pilot pentru a explora noi potentiale directii de activitati de afaceri care sa genereze beneficii semnificative sociale sau de mediu.
44. In vederea acestor initiative, BERD va stabili relatii de cooperare cu clientii, donatorii si alte organizatii internationale. BERD va purta un dialog continuu pe tema problemelor sociale si de mediu cu guvernele donatoare, cu organizatiile internationale, cu tarile in care opereaza si cu societatea civila.
45. BERD va avea ca scop dezvoltarea unei abordari sistematice in vederea identificarii oportunitatilor de ameliorare a aspectelor sociale si de mediu prin evaluarea problemelor sociale si de mediu si a proiectelor, inclusiv evaluari sau audituri ale aspectelor sociale si de mediu, daca este cazul. Identificarea acestor oportunitati va da posibilitatea clientilor sa includa masuri de ameliorare a performantei proiectelor in ce priveste aspectele de mediu, sociale, operationale si economice si sa indeplineasca criteriile BERD privind practicile bancare sanatoase si impactul asupra tranzitiei.
46. BERD va sprijini actiunile de reabilitare a mediului si utilizarea si alocarea eficienta a resurselor, cum ar fi rezervele de apa, salubritatea si managementul deseurilor solide, prin finantarea infrastructurii municipale. BERD va analiza masura in care modificarile de tarif pot crea probleme in ceea ce priveste suportabilitatea pentru anumite grupuri de consumatori si se va asigura ca sunt elaborate sau implementate scheme de atenuare a impactului social advers. BERD va sprijini masurile de atenuare a schimbarilor climatice si de adaptare la acestea, in special prin investitii in proiecte privind eficienta energetica si energia regenerabila si prin sustinerea celor mai bune practici de adaptare la schimbarile climatice. Se vor identifica si alte domenii prioritare in vederea promovarii de proiecte care

¹⁴ A se vedea <http://www.ebrd.com/about/integrity/irm/about/index.htm>

genereaza beneficii semnificative sociale sau de mediu, inclusiv egalitatea intre sexe, in concordanta cu paragraful 5 din prezenta politica.

F. Strategii la nivel de tara si de sector

47. Fiecare strategie de tara si de sector a Bancii va reflecta mandatul BERD de dezvoltare durabila si va contine o sectiune care va descrie implicatiile si oportunitatile sociale si de mediu ale activitatilor BERD propuse, inclusiv proiecte de cooperare tehnica. Strategiile vor rezuma principalele probleme privind protectia mediului, drepturile omului, egalitatea intre sexe si alte probleme sociale din tara/sectorul relevant si vor prezenta propunerile BERD privind luarea in considerare a acestor probleme in operatiunile sale, acolo unde este cazul. Strategiile la nivel de tara se vor baza pe strategiile si planurile sociale si de mediu ale tarii respective (cum ar fi Planurile Nationale de masuri de Protectie a Mediului, Strategii Nationale de Dezvoltare Sustenabila, strategii de adaptare la schimbarile climatice, strategii de aderare la Uniunea Europeana, acorduri / planuri de masuri privind Parteneriatul European si Politica Europeana de Vecinatate, programe ILO la nivel de tara pentru asigurarea unor conditii decente de munca), activitatile societatii civile si activitatile de dezvoltare a protectiei sociale si de mediu ale altor institutii internationale, in special Banca Mondiala si Uniunea Europeana, pentru a prezenta problemele majore sociale, privind protectia mediului si drepturile omului ale tarii respective.

G. Aranjamente institutionale si de implementare

48. Pentru a asigura abordarea corecta a directiilor strategice prezentate mai sus, BERD va aloca resurse corespunzatoare pentru a asigura implementarea eficienta a prezentei politici. Banca va mentine resurse corespunzatoare de personal pentru supervizarea proceselor de evaluare si monitorizare a aspectelor sociale si de mediu si pentru initierea si dezvoltarea de proiecte cu efecte benefice pe plan social si de mediu.
49. Prezenta politica va intra in vigoare la 6 luni de la adoptarea de catre Consiliul Director. Proiectele care sunt aprobate initial de catre conducerea Bancii¹⁵ inainte de intrarea in vigoare a prezentei politici vor face obiectul Politicii Bancii referitoare la Mediu din anul 2003.
50. BERD va elabora si va aplica Proceduri Sociale si de Mediu si instructiuni si instrumente corespunzatoare pentru a sprijini implementarea prezentei politici si va asigura ca personalul implicat va fi instruit in mod corespunzator cu privire la cerintele prezentei politici.
51. BERD va continua sa fie sprijinita de Consiliul propriu pentru Probleme Sociale si de Mediu (ESAC) ale carui opinii cu privire la probleme generale de politica precum si cu privire la toate politicile sectoriale vor fi solicitate inainte de finalizarea acestora. De asemenea, opiniile acestui consiliu pot fi solicitate cu privire la probleme specifice proiectelor care urmeaza a fi finantate de BERD.
52. BERD va monitoriza si va evalua permanent performanta sa in ce priveste problemele sociale si de mediu prin raportare la obiectivele prezentei politici. Cerintele de performanta vor fi revizuite permanent si pot fi modificate sau actualizate, sub rezerva aprobarii lor de catre Consiliul Director. Pe langa aceasta, politica urmeaza sa fie revizuita de catre Consiliul Director la fiecare cinci ani.

¹⁵ La data adoptarii prezentei politici, aprobarea initiala este denumita cu termenul de "Analiza a conceptului".

Anexa 1: Proiecte din categoria A

Aceasta lista se aplica proiectelor "greenfield" sau proiectelor majore de dezvoltare sau transformare - conversie din categoriile enumerate mai jos. Lista este informativa si tipurile de proiecte mentionate in aceasta sunt doar exemple. Clasificarea fiecarui proiect va depinde de natura si amploarea impactului advers social sau de mediu efectiv sau potential, determinat de caracteristicile de proiectare, operare si locatie ale proiectului respectiv.

1. Rafinariile de titei (cu exceptia intreprinderilor producatoare de lubrifianti pe baza de titei) si instalatiile de gazificare si lichefiere a 500 de tone sau mai mult de carbune sau sisturi bituminoase pe zi.
2. Centralele termice si alte instalatii de ardere cu o putere calorica de 300 megawatti¹ sau mai mult si centralele nucleare si alte reactoare nucleare, inclusiv demontarea si scoaterea din uz a unor astfel de centrale sau reactoare (cu exceptia instalatiilor de cercetare pentru producerea si conversia materialelor fisionabile si fertile, cu o putere maxima nu mai mare 1 kilowatt sarcina termica continua).
3. Instalatiile de productie si imbogatire a combustibililor nucleari, de reprelucrare, depozitare sau distrugere a combustibililor nucleari iradiati, sau de depozitare, distrugere sau prelucrare a deseurilor radioactive.
4. Combinate metalurgice de topire a fontei si otelului; instalatiile de productie a metalelor brute neferoase din minereuri, minereuri preparate sau materii prime secundare prin procese metalurgice, chimice sau electrolitice.
5. Instalatiile de extragere a azbestului si de prelucrare si transformare a azbestului si a produselor care contin azbest; instalatiile producatoare de azbociment cu o capacitate de productie anuala de peste 20.000 tone de produs finit; instalatiile de materiale de frictiune cu o capacitate de productie anuala de peste 50 tone de produs finit; si alte instalatii care utilizeaza azbest cu o capacitate de productie anuala de peste 200 tone.
6. Combinate chimice, respectiv instalatiile de fabricatie de substante pe scara industriala folosind procese de conversie chimica, in care sunt implicate mai multe unitati de productie care sunt intercorelate functional si care sunt destinate fabricatiei de: substante chimice organice de baza; substante chimice anorganice de baza; ingrasaminte agricole pe baza de fosfor, azot sau potasiu (ingrasaminte simple sau mixte); produse de sanatate pe baza de plante si biocizi; produse farmaceutice de baza folosind un proces chimic sau biologic; materiale explozive.
7. Constructia de autostrazi, drumuri pentru circulatie rapida si cai ferate pentru trafic feroviar interurban; aeroporturi cu piste avand o lungime de 2.100 metri sau mai mult; sosele noi cu patru sau mai multe benzi, sau amenajarea si/sau largirea soselelor existente pentru a asigura patru sau mai multe benzi, in cazul in care soselele noi sau sectiunile reamenjate si/sau largite de drum au o lungime continua de 10 km sau mai mult.
8. Conducte, terminale si facilitati asociate pentru transportul pe distante mari a gazelor, petrolului si chimicalelor.
9. Porturi maritime si cursuri interne de apa navigabile si porturi pentru traficul fluvial care permit trecerea unor nave de peste 1.350 tone; porturi comerciale, dane legate de uscat pentru

¹ Echivalenta cu o putere electrica bruta de 140 MW in cazul centralelor termice cu turbine cu abur si turbine cu gaz cu un singur ciclu.

incarcarea si descarcarea marfurilor si porturi exterioare (cu exceptia danelor de transbordare) care pot deservi nave de peste 1.350 tone.

10. Instalatii de tratare si distrugere a deseurilor pentru incinerarea, tratarea chimica sau depozitarea in gropi de gunoi a deseurilor periculoase sau toxice.

11. Diguri mari² si alte indiguiri pentru stavilirea apelor sau depozitarea permanenta a apelor.

12. Activitati de extractie a apelor freatice sau scheme de refacere artificiala a panzei de apa freatica in cazul in care volumul anual de apa care se extrage sau se reface se ridica la 10 milioane metri cubi sau mai mult.

13. Instalatii industriale pentru : (a) obtinerea pastei de lemn din material lemnos sau materiale fibroase similare; (b) producerea de hartie si carton, avand o capacitate de productie de peste 200 tone metrice uscate la aer pe zi.

14. Extractia de turba pe scara mare, cariere si exploatari miniere la zi, precum si procesarea minereurilor metalifere sau a carbunelui.

15. Extractia de petrol si gaze naturale in scop comercial.

16. Instalatiile de depozitare a petrolului, produselor petrochimice sau a produselor chimice cu o capacitate de 200.000 tone sau mai mult.

17. Transportul de busteni pe scara mare.

18. Instalatii municipale de tratare a apelor reziduale avand o capacitate care depaseste echivalentul a 150.000 locuitori.

19. Facilitati municipale de tratare si distrugere a deseurilor solide.

20. Dezvoltarea turismului si a comertului cu amanuntul pe scara larga.

21. Constructia de linii electrice suspendate de inalta tensiune.

22. Revendicarea pe scara mare de terenuri.

23. Agricultura primara sau silvicultura pe scara mare care implica dezvoltarea sau conversia habitaturilor naturale.

24. Instalatii de tabacire a pieilor brute a caror capacitate depaseste 12 tone of produse finite pe zi.

25. Combinate de crestere intensive a pasarilor sau porcilor cu o capacitate de peste 40.000 pasari; 2.000 porci (peste 30 kg); sau 750 de scoafe.

² Conform definitiei Comisiei Internationale pentru Digurile Mari (ICOLD). Comisia Internationala defineste un dig mare ca fiind un dig cu inaltimea de 15 metri sau mai mult de la nivelul fundatiei. Digurile care au inaltimea cuprinsa intre 5 si 15 metri si au un volum de retinere de peste 3 milioane metri cubi intra tot in categoria digurilor mari.

26. Proiectele³ care urmeaza sa fie implementate in locatii vulnerabile sau care pot avea un impact perceptibil asupra acestor locatii, chiar daca categoria proiectului nu este mentionata in aceasta lista. Astfel de locatii vulnerabile includ, *printre altele*, parcurile nationale si alte zone protejate identificate de legislatia nationala sau internationala si alte locatii vulnerabile de importanta internationala, nationala sau regionala, cum ar fi zonele umede, padurile cu biodiversitate mare, zonele de interes arheologic sau cultural si zonele de interes pentru popoarele indigene sau alte grupuri vulnerabile.

27. Proiecte care pot genera un impact social advers semnificativ asupra comunitatilor locale sau a altor parti afectate de proiectul respectiv.

28. Proiecte care pot implica relocare involuntara sau dislocare economica la un nivel semnificativ.

³ Inklusiv, dar fara a se limita la proiecte orientate pe probleme sociale sau de mediu (cum ar fi resursele regenerabile).

Anexa 2: Lista BERD de excludere pe criterii sociale si de mediu

BERD nu va finanta, in mod direct sau indirect, cu buna stiinta, proiecte care implica urmatoarele:

- a) Productia sau comercializarea de produse sau activitati considerate ilegale conform legilor sau reglementarilor din tara gazda (respectiv legile sau reglementarile nationale), sau conform conventiilor si acordurilor internationale, sau care fac obiectul scoaterii esalonate din uz sau interdictiilor pe plan international, cum ar fi:
 - (i) Productia sau comercializarea de produse care contin PCB⁴
 - (ii) Productia sau comercializarea de produse farmaceutice, pesticide / ierbicide si alte substante periculoase care sunt scoase din uz sau interzise pe plan international⁵
 - (iii) Productia sau comercializarea de substante care distrug patura de ozon, care sunt scoase esalonat din uz pe plan international⁶
 - (iv) Comercializarea de specii salbatice de fauna si flora sau productia sau comercializarea de produse din specii salbatice de fauna si flora care fac obiectul conventiei CITES⁷
 - (v) Transport transfrontalier de deseuri interzise de legislatia internationala⁸
- b) Productia, utilizarea sau comercializarea de fibre de azbest nelipite sau de produse care contin azbest⁹
- c) Activitati interzise de legislatia tarii gazda sau de conventii internationale referitoare la protectia resurselor de biodiversitate sau la mostenirea culturala¹⁰
- d) Pescuitul cu nave de pluta in mediul marin, folosind nave care depasesc lungimea de 2,5 km.

⁴ PCB: bifenili policlorinati —un grup de substante chimice cu grad mare de toxicitate. PCB se gasesc in transformatoarele electrice cu ulei, condensatoarele si aparatajele electrice de conexiuni fabricate in intervalul 1950-1985.

⁵ Documentele de referinta sunt: Reglementarea UE (CEE) Nr. 2455/92 Referitoare la Exportul si Importul Anumitor Substante Chimice Periculoase, cu modificarile ulterioare; Lista Consolidata a Natiunilor Unite a produselor ale caror consum si/sau vanzare au fost interzise, care au fost retrase, restrictionate sau nu au fost aprobate de guverne; Conventia referitoare la Proceduri de consimtamant prealabil in cunostinta de cauza pentru anumite substante chimice periculoase si pesticide in comertul international (Conventia de la Rotterdam); Conventia de la Stockholm referitoare la poluantii organici persistenti; Clasificarea a pesticidelor dupa gradul de risc de catre Organizatia Internationala a Sanatatii.

⁶ Substante care distrug patura de ozon : Compusi chimici care reactioneaza cu ozonul din stratosfera si il distrug, provocand mult mediatizatele "gauri de ozon". Protocolul de la Montreal enumera substantele care distrug patura de ozon si datele prevazute pentru reducerea si scoaterea esalonata din uz a acestora. O lista a compusilor chimici reglementati de Protocolul de la Montreal, care include aerosoli, agenti refrigerenti, agenti spumanti, solventi si agenti de protectie anti-incendiu, precum si detalii referitoare la tarile semnatare si la datele propuse pentru scoaterea esalonata din uz, poate fi obtinuta de la BERD.

⁷ CITES: Conventia privind comertul international cu specii salbatice de fauna si flora amenintate de disparitie. Listele speciilor protejate de CITES sunt disponibile la adresa www.cites.org/eng/app/index.shtml.

⁸ Documentele de referinta sunt: Reglementarea (CE) Nr. 1013/2006 din 14 iunie 2006 referitoare la transportul de deseuri; Decizia C(2001)107/Finala a Consiliului OCDE referitoare la revizia Deciziei C(92)39/Finala privind controlul transportului transfrontalier de deseuri destinate operatiilor de recuperare; Conventia de la Basel din 22 martie 1989 referitoare la controlul transportului transfrontalier de deseuri periculoase si la distrugerea acestora

⁹ Aceasta nu se aplica achizitiei si utilizarii de placi lipite din azbociment cu un continut de azbest <20%.

¹⁰ Conventiile internationale relevante includ, fara limitare: Conventia referitoare la conservarea speciilor migratoare de animale salbatice (Conventia de la Bonn); Conventia asupra zonelor umede de importanta internationala, in special ca habitat al pasarilor acvatice (Conventia de la Ramsar); Conventia referitoare la conservarea speciilor salbatice de fauna si flora si a habitaturilor naturale din Europa (Conventia de la Berna); Conventia referitoare la mostenirea mondiala; Conventia referitoare la diversitatea biologica si Protocele.

- e) Transportul petrolului sau altor substante periculoase in nave-cisterna care nu se conformeaza cerintelor IMO¹¹
- f) Comertul cu marfuri care nu au autorizatiile necesare de export sau import sau alta dovada a autorizatiei de tranzit din tarile respective de export, de import si de tranzit, daca este aplicabil.

¹¹ Aceasta include: nave-cisterna care nu detin toate certificatele MARPOL SOLAS necesare (inclusiv, fara limitare la aceasta, respectarea Codului ISM), cisterne trecute pe lista neagra de Uniunea Europeana sau interzise prin Memorandumul de la Paris referitor la Controlul Statului Portului de Escala (Memorandumul de la Paris) si nave-cisterna ce urmeaza a fi scoase esalonat din uz conform reglementarii MARPOL 13G. Nu se vor folosi nave-cisterna cu un singur perete, vechi de peste 25 de ani.

Cerinta de Performanta BERD 1:

Evaluarea si gestionarea aspectelor sociale si de mediu

Introducere

1. BERD considera ca este important ca toate companiile care primesc finantare BERD sa abordeze in mod sistematic gestionarea impactului si problemelor sociale si de mediu legate de activitatile acestora. Sistemele eficiente de gestionare, corespunzatoare dimensiunii si naturii activitatii de afaceri, permit companiilor sa gestioneze mai bine riscurile, sa profite de oportunitati, sa creasca performanta si reputatia in ce priveste domeniul social si de mediu si au deseori drept rezultat o performanta financiara mai buna. Un sistem eficient si incununat de succes de gestionare a problemelor sociale si de mediu este un proces dinamic, continuu, initiat si sprijinit de conducere si implica comunicarea pertinenta intre client, angajatii acestuia si comunitatile locale afectate de proiect sau de compania client. Acest proces necesita o abordare metodica a sistemelor care cuprinde planificarea, implementarea, analizarea rezultatelor si reactionarea fata de acestea in mod structurat, in scopul asigurarii unei cresteri continue a performantei.

Obiective

2. Banca cere clientilor sa adopte o abordare sistematica¹, adecvata naturii activitatilor sau proiectelor lor, sa gestioneze riscurile si oportunitatile sociale si de mediu care sa dea clientului posibilitatea de a respecta Politica sociala si de mediu a Bancii pe toata durata implicarii Bancii in proiect.
3. Aceasta Cerinta de Performanta ("CP") 1 prezinta responsabilitatile clientului in procesul de evaluare, gestionare si monitorizare a aspectelor sociale si de mediu legate de proiecte propuse pentru finantare BERD. Implicarea partilor interesate in proiect face parte integranta din acest proces. Cerintele Bancii referitoare la implicarea partilor interesate sunt detaliate in CP 10.

Obiectivele specifice ale CP 1 si CP 10 sunt urmatoarele:

Evaluarea si gestionarea problemelor sociale si de mediu (CP 1)	Furnizarea si comunicarea de informatii si implicarea partilor interesate (CP 10)
<ul style="list-style-type: none">• Identificarea si evaluarea impactului advers sau benefic si problemele sociale si de mediu legate de proiect.• Adoptarea de masuri pentru evitarea impactului advers asupra angajatilor, comunitatilor afectate si mediului, sau in cazul in care evitarea nu este posibila, minimizarea, atenuarea sau compensarea acestui impact.• Identificarea si, daca este posibil, folosirea oportunitatilor de crestere a performantei sociale si de mediu.• Promovarea cresterii performantei sociale si de mediu printr-un proces dinamic de monitorizare si evaluare a performantei.	<ul style="list-style-type: none">• Identificarea persoanelor sau comunitatilor care sunt sau ar putea fi afectate de proiect, precum si a altor parti interesate.• Asigurarea implicarii corespunzatoare a partilor interesate in problemele sociale si de mediu care le-ar putea afecta, printr-un proces de comunicare de informatii si consultari pertinente.• Mentinerea unei relatii constructive continue cu partile interesate, prin implicarea pertinenta a acestora pe durata implementarii proiectului.

¹ Desi nu este obligatoriu, Banca isi incurajeaza clientii sa adopte sisteme de management acreditate, cum ar fi ISO 14001.

Domeniul de aplicare

4. Aceasta CP se aplica proiectelor cu impact si riscuri potentiale sociale sau de mediu care trebuie sa fie evaluate in etapa incipienta a dezvoltarii proiectului si sa fie gestionate in mod continuu.

Cerinte

Evaluarea problemelor sociale si de mediu

5. Prin activitati de evaluare, cum ar fi evaluarea riscurilor, auditarea, sau evaluarea impactului social si de mediu, clientul va analiza in mod integrat impactul si problemele potentiale sociale si de mediu legate de proiectul propus. Informatiile obtinute vor fi folosite in studiul de evaluare intreprins de BERD cu privire la client si la proiect si vor ajuta la identificarea Cerintelor de Performanta aplicabile si a masurilor corespunzatoare care sa asigure o mai buna gestionare a riscului si dezvoltarea de oportunitati, in conformitate cu Cerintele de Performanta aplicabile. Procesul de evaluare se va baza pe informatii recente, inclusiv o descriere si prezentare exacta a operatiunilor de afaceri ale clientului sau a proiectului, si date de baza privind problemele sociale si de mediu la un nivel corespunzator de detaliu. Evaluarea trebuie sa identifice si legile si reglementarile care privesc chestiuni sociale si de mediu, aplicabile in jurisdicțiile in care opereaza proiectul, inclusiv acele legi prin care se implementeaza obligatiile tarii gazda in baza legii internationale² (de exemplu, angajamente privind planificarea utilizarii terenurilor si gestionarea zonelor protejate).
6. Impactul precum si problemele sociale si de mediu vor fi evaluate in contextul zonei de influenta a proiectului. Aceasta zona de influenta poate include unul sau mai multe din urmatoarele elemente, dupa cum este cazul :
 - i. Activele si facilitatile care sunt detinute sau administrate direct de catre client si care sunt legate de activitatile proiectului ce urmeaza a fi finantat (cum ar fi utilajele de productie, coridoarele de transport de energie electrica, conductele, canalele, porturile, drumurile de acces si santierele de constructie).
 - ii. Activitati, active si facilitati auxiliare detinute sau aflate sub controlul partilor contractate pentru operarea afacerii clientilor sau pentru finalizarea proiectului (cum ar fi contractorii).
 - iii. Facilitati sau companii asociate care nu sunt finantate de BERD in cadrul proiectului si pot fi entitati juridice separate, dar a caror viabilitate si existenta depind exclusiv de proiect si ale caror marfuri si servicii sunt esentiale pentru reusita proiectului.
 - iv. Facilitati, operatiuni si servicii detinute sau gestionate de client care fac parte din pachetul de garantii oferit BERD drept colateral.
 - v. Zonele si comunitatile potential afectate de : impactul cumulativ al dezvoltarii ulterioare planificate pentru proiect sau alte surse de impact similar din zona geografica respectiva, orice proiect sau conditie existente si alte dezvoltari legate de proiect care sunt de asteptat in mod realist la data efectuării studiului de evaluare.
 - vi. Zonele si comunitatile potential afectate de impactul unor dezvoltari neplanificate dar previzibile determinate de proiect, care se pot produce ulterior sau intr-o locatie diferita. Zona de influenta nu include impactul potential care s-ar putea produce daca nu s-ar implementa proiectul, sau independent de proiect.

In baza celor de mai sus, BERD si clientul vor conveni in ceea ce priveste zona de influenta pentru fiecare proiect.

² De exemplu, Conventia de la Århus, Conventia de la Espoo si Conventia privind biodiversitatea.

7. Impactul si problemele sociale si de mediu vor fi de asemenea analizate pe diversele etape ale ciclului proiectului. Acestea pot include preconstructia, constructia, operarea si scoaterea din functiune sau inchiderea si repunerea in situatia anterioara. Daca este cazul, evaluarea va avea in vedere si rolul si capacitatea tertelor parti (cum ar fi guvernele locale si nationale, contractorii si furnizorii), in masura in care acestia pot influenta proiectul, recunoscand faptul ca abilitatea clientului de a gestiona acest impact si aceste riscuri va depinde de controlul si influenta sa asupra actiunilor tertelor parti. Se va analiza impactul legat de lanturile de livrari vitale pentru functiile de baza ale proiectului, in cazul in care resursa utilizata de proiect este vulnerabila din punct de vedere ecologic, sau in cazurile in care costul scazut al fortei de munca este un factor important pentru competitivitatea articolului livrat.³ Evaluarea va avea de asemenea in vedere potientiale probleme transfrontaliere si globale, cum ar fi impactul efluentilor si emisiilor, utilizarea sporita sau contaminarea cailor navigabile internationale, emisiile de gaze cu efect de sera, probleme legate de atenuarea schimbarilor climatice si adaptarea la acestea si impactul asupra speciilor pe cale de disparitie si a habitaturilor.
8. Natura studiilor de evaluare efectuate va fi proportionala cu riscurile si problemele implicate. Se vor face o evaluare si o prezentare corespunzatoare, exacte si obiective ale problemelor, elaborate de persoane calificate si cu experienta. In functie de importanta potentiala a impactului si problemelor respective, Banca poate solicita efectuarea unor studii de evaluare de catre specialisti independenti tertei parti. Pentru fiecare proiect, Banca va agreea cu clientul natura studiilor de evaluare necesare.
9. Pentru proiectele clasificate de BERD ca fiind de categoria "A" vor fi necesare procese de evaluare formalizate si participative. O lista informativa a unor astfel de proiecte este furnizata in Anexa 1 la prezenta Politica. Proiectele greenfield sau extinderile majore de activitate, cu potential impact advers semnificativ si divers social sau de mediu, cum ar fi cele enumerate in Anexa 1, vor necesita o evaluare detaliata a impactului social si/sau de mediu in vederea identificarii si evaluarii potentialului impact viitor social si de mediu legat de proiectul propus, a identificarii potentialelor oportunitati de ameliorare si recomandarii masurilor necesare pentru evitarea sau, in cazul in care acest lucru nu este posibil, minimizarea si atenuarea impactului advers. Aceasta evaluare va include o explorare a alternativelor fezabile din punct de vedere tehnic si financiar la sursa unui astfel de impact si documentatia privind motivele de alegere a cursului de actiune propus. Evaluarea impactului de mediu (EIM)/ Evaluarea impactului social (EIS) vor satisface CP 10 si orice cerinte aplicabile ale legii nationale privind evaluarea impactului asupra mediului (EIA) si ale altor legi relevante.⁴ In cazuri exceptionale, poate fi necesara o evaluare la nivel regional, sectorial sau strategic. Proiectele care implica relocarea involuntara sau impact asupra popoarelor indigene sau asupra mostenirii culturale vor necesita o evaluare in conformitate cu Cerintele de Performanta 5, 7 si respectiv 8, in plus fata de orice alte studii de evaluare a problemelor sociale sau de mediu care pot fi necesare.
10. Pentru proiectele de categoria "B" ar putea fi necesara o varietate de investigatii de evaluare, in functie de natura, marimea si locul unde se afla proiectul, precum si de caracteristicile impactului si riscurilor potientiale sociale si de mediu. Studiul de evaluare va trebui sa identifice si sa evalueze orice impact viitor potential legat de proiectul propus, sa identifice potentialele oportunitati de imbunatatire si sa recomande masuri pentru evitarea sau, in cazul in care acest lucru nu este posibil, minimizarea, sau atenuarea impactului advers. In

³ A se vedea si CP 2, sectiunea 20 si CP 6, sectiunea 22.

⁴ Un format de raport EIM/EIS, conform Directivei UE privind Evaluarea Impactului asupra Mediului, va fi disponibil la BERD. Proiectele localizate in statele membre UE trebuie sa respecte Directiva UE privind Evaluarea Impactului asupra Mediului si, daca este necesar, sa obtina autorizatie.

functie de potentialele riscuri sociale si de mediu, Banca poate cere ca facilitatile existente sa fie supuse unui audit de evaluare a impactului social si de mediu al operatiunilor trecute sau actuale ale facilitatilor existente. Scopul acestor audituri este acela de a identifica probleme trecute sau actuale, respectarea actuala a reglementarilor aplicabile, sistemele de management si performanta, precum si riscurile, raspunderile si oportunitatile legate de proiect. Pot fi, de asemenea, necesare alte tipuri de investigatii, cum ar fi analiza pericolelor potentiale sau evaluarea riscului. Evaluarea, auditul sau alte investigatii pot fi axate pe aspecte sociale sau de mediu (de ex. forta de munca, medicina muncii si securitatea muncii, impactul asupra comunitatii) sau pe o combinatie a tuturor aspectelor, in functie de natura proiectului. Investigatiile privind facilitati existente trebuie sa fie efectuate de specialisti independenti de facilitatea investigata.

11. In cazul in care clientii care deruleaza operatiuni in mai multe locuri incearca sa obtina de la BERD finantare generala pentru companie, finantarea capitalului de lucru sau finantarea prin participare la capital, este posibil ca evaluarea prezentata in paragrafele 4 pana la 10 de mai sus sa nu fie necesara. In astfel de cazuri, care vor fi confirmate de BERD pentru fiecare proiect in parte, clientul va imputernici un specialist extern, calificat si cu experienta necesara sa efectueze un audit la nivel de companie privind sistemele existente de gestionare a problemelor sociale si de mediu si performanta trecuta si prezenta a companiei in raport cu Cerintele de Performanta BERD. Auditul va:

- evalua capacitatea clientului de a gestiona si aborda impactul si toate riscurile relevante de natura sociala si de mediu ale afacerii si operatiunilor asociate acesteia, si in special aspectele identificate in Cerintele de Performanta (inclusiv prezenta CP);
- evalua modul in care clientul a respectat legile si reglementarile aplicabile in jurisdicțiile in care opereaza proiectul referitoare la aspecte sociale si de mediu, inclusiv acele legi prin care se indeplinesc obligatiile ce revin tarii gazda conform legislatiei internationale;
- identifica grupurile principale interesate in activitatea companiei si activitatile prin care acestea sunt implicate.

Complexitatea exacta a auditului la nivel de companie va fi convenita cu BERD de la caz la caz.

12. Proiectele de categoria "C" au impact advers minim sau nici un fel de impact advers si nu vor face obiectul unei evaluari suplimentare a aspectelor sociale sau de mediu in plus fata de identificarea acestora si nu vor necesita un Plan de Masuri Sociale si de Mediu conform sectiunilor 14-16 de mai jos.

13. In cadrul procesului de evaluare, clientul va identifica si va implica partile interesate in conformitate cu CP 10.

Plan de Masuri Sociale si de Mediu (PMSM)

14. Luand in considerare rezultatele evaluarii problemelor sociale si de mediu si a consultarii cu partile interesate afectate, clientul va elabora si va implementa un program de masuri si actiuni de atenuare si crestere a performantei cu privire la aspectele, impactul si oportunitatile sociale si de mediu identificate, sub forma unui Plan de Masuri Sociale si de Mediu (PMSM). Masurile si actiunile de atenuare vor fi identificate astfel incat toate etapele relevante ale proiectului (de ex. preconstructia, constructia, operarea, inchiderea, scoaterea din functiune/readucerea in situatia anterioara) sa decurga in conformitate cu legile si reglementarile aplicabile si cu Cerintele de Performanta din prezenta politica. Planul de Masuri Sociale si de Mediu trebuie sa aiba in vedere o abordare pe termen lung si o abordare pe etape si sa ia in considerare cerintele reglementative preconizate a fi aplicabile in viitor. Planul de Masuri Sociale si de Mediu se va axa pe evitarea impactului, si, in cazul

15. Nivelul de detaliu si complexitate al Planului de Masuri Sociale si de Mediu si prioritatea masurilor si actiunilor identificate vor reflecta riscurile, impactul si oportunitatile legate de proiect. Planul de Masuri Sociale si de Mediu va reflecta prin documente problemele majore sociale si de mediu, masurile intreprinse pentru rezolvarea adecvata a acestora, precum si actiunile de maximizare a beneficiilor sociale sau de mediu, programul de implementare si monitorizare si persoana/unitatea responsabila si o estimare a costurilor aferente. Clientul va informa BERD asupra modului in care vor fi suportate aceste costuri. Rezultatele preconizate vor fi definite in raport cu termenul limita stabilit in cursul evaluarii ca fiind masurabile in masura posibila, specificandu-se elemente cum ar fi indicatori de performanta, obiective sau criterii de acceptare care pot fi urmarite pe perioade definite de timp. In cazul in care operatiunile curente nu respecta in mod semnificativ cerintele de reglementare si autorizatiile existente, actiunile si programele propuse pentru aceste zone de neconformitate trebuie sa fie convenite cu autoritatile competente relevante. Avand in vedere natura dinamica a procesului de dezvoltare si implementare a proiectului, Planul de Masuri Sociale si de Mediu va lua in considerare schimbarile survenite in circumstantele proiectului, evenimentele neprevazute si rezultatele monitorizarii. In cazul proiectelor de categoria A, Banca poate conveni cu clientul in timpul evaluarii un proces de gestionare a schimbarilor pentru a reglementa modul in care sunt tratate si raportate schimbarile survenite in proiectul propus sau evenimentele neprevazute.
16. In cazul in care clientii care deruleaza operatiuni in mai multe locuri incearca sa obtina finantare generala pentru companie, finantarea capitalului de lucru sau finantarea prin participare la capital, Planul de Masuri Sociale si de Mediu trebuie sa fie integrat in sistemul corporativ al clientului de gestionare a aspectelor sociale si de mediu. Acest plan va aborda toate problemele identificate in cursul auditului efectuat la nivelul companiei, specificand masurile necesare si termenele acestora pentru asigurarea si mentinerea conformarii cu Cerintele de Performanta ale Bancii intr-un interval rezonabil de timp.

Capacitatea Organizationala si Angajamentul

17. Clientul va trebui sa stabileasca, sa mentina si sa consolideze dupa cum este cazul o structura organizationala care sa defineasca rolurile, responsabilitatile si autoritatea necesare pentru implementarea Planului de Masuri Sociale si de Mediu, precum si sistemul de gestionare aferent. Se vor desemna persoane anume din cadrul personalului, inclusiv un reprezentant al (reprezentanti ai) conducerii, stabilindu-se responsabilitati si niveluri clare

18. Clientul va asigura ca salariatii care au responsabilitati directe legate de activitatile referitoare la performanta sociala si de mediu a proiectului sau a companiei vor fi instruiti si calificati in mod corespunzator, astfel incat sa aiba cunostintele si abilitatile necesare pentru indeplinirea activitatii respective. Instruirea trebuie sa aiba in vedere si masurile si actiunile specifice necesare conform Cerintelor de Performanta aplicabile si Planului de Masuri Sociale si de Mediu (daca acesta exista), precum si metodele necesare pentru realizarea actiunilor in mod competent si eficient.

Colaborarea cu contractorii

19. Cerintele de Performanta, inclusiv cerintele specifice stabilite in Planul de Masuri Sociale si de Mediu, se vor aplica proiectului indiferent daca acesta este implementat direct de catre client sau prin intermediul contractorilor sau subcontractorilor. Este responsabilitatea clientului sa asigure ca respectivii contractori care lucreaza la diferite locuri unde se implementeaza proiectul indeplinesc aceste cerinte. Colaborarea eficienta a contractorilor include:

- Evaluarea riscurilor sociale si de mediu legate de contracte.
- Includerea Cerintelor de Performanta relevante/prevederilor Planului de Masuri Sociale si de Mediu in caietele de sarcini, dupa cum este cazul, si analizarea capacitatii potentialilor contractori de a indeplini cerintele.
- Impunerea prin contract a obligatiei contractorilor de a aplica aceste standarde si includerea in contract a unor remedii corespunzatoare in caz de neconformitate.
- Asigurarea faptului ca respectivii contractori au cunostintele si abilitatile necesare pentru a indeplini sarcinile aferente proiectului in conformitate cu Cerintele de Performanta si cu cerintele Planului de Masuri Sociale si de Mediu.
- Monitorizarea modului in care contractorul respecta cerintele la care se face referire mai sus.
- In cazul subcontractarii, trebuie sa se ceara contractorilor sa incheie aranjamente similare cu subcontractarii lor.

Cerintele referitoare la forta de munca si conditiile de munca ale lucratorilor care nu sunt salariatii ai clientului sunt prezentate in CP 2, paragraful 19.

Monitorizarea si Analizarea Performantei

20. Clientul va stabili proceduri de monitorizare si masurare a respectarii prevederilor sociale si de mediu ale acordurilor juridice, inclusiv implementarea efectiva a Planului de Masuri Sociale si de Mediu si Cerintelor de Performanta, si a imbunatatirilor realizate in timp in raport cu directia de baza stabilita in timpul evaluarii. Gradul de monitorizare va fi proportional cu riscurile si impactul advers asupra mediului si a comunitatilor afectate. In mod normal, monitorizarea va include inregistrarea de informatii pentru urmarirea performantei si stabilirea controalelor operationale relevante pentru a verifica conformarea si progresul inregistrat, precum si actionarea in baza rapoartelor de inspectie ale autoritatilor de reglementare relevante si a feedback-ului primit de la partile interesate, cum ar fi membrii comunitatii. Pe langa aceasta, clientul poate folosi terte parti, cum ar fi experti

21. Rezultatele monitorizării vor fi folosite pentru corectarea și îmbunătățirea performanței operationale. În mod similar, activitățile de monitorizare pot fi ajustate conform performanței sau a feedback-ului obținut. Pe durata implementării proiectului, rezultatele monitorizării realizate direct de către client, rapoartele inspecțiilor guvernamentale, auditurile / rapoartele tertelor parti, sau monitorizarea efectuată de către creditori pot indica dacă sunt necesare schimbări în Planul de Masuri Sociale și de Mediu. Pe baza rezultatelor monitorizării, clientul va identifica și va reflecta orice măsuri corective și preventive necesare într-un Plan de Masuri Sociale și de Mediu modificat și/sau într-un program de compensare, care vor fi prezentate Bancii spre aprobare. Clientul va implementa măsurile corective și preventive convenite și va urmări aceste măsuri pentru a asigura eficiența lor.
22. Conducerea superioară din cadrul organizației clientului trebuie să primească regulat rapoarte de evaluare a performanței sistemului de gestionare a problemelor sociale și de mediu și/sau a progresului înregistrat în implementarea Planului de Masuri Sociale și de Mediu, în baza strângerii și analizei sistematice de date. Complexitatea și frecvența acestor rapoarte vor depinde de natura și amploarea activităților identificate și derulate în conformitate cu sistemul de management / programul clientului, cu Planul de Masuri Sociale și de Mediu și alte cerințe aplicabile privind proiectul.
23. Clienții vor facilita vizitele de monitorizare efectuate de către specialiști ai Bancii în probleme sociale sau de mediu, sau de către consultanți care acționează în numele Bancii. Frecvența și complexitatea acestor vizite vor fi proporționale cu riscurile sociale și de mediu ale proiectului.
24. În cadrul rapoartelor regulate prezentate Bancii, clienții vor furniza BERD informații actualizate privind progresul înregistrat în implementarea Planului de Masuri Sociale și de Mediu. Implicarea partilor interesate în decursul implementării proiectului, inclusiv rapoartele externe privind progresul înregistrat în implementarea Planului de Masuri Sociale și de Mediu, vor fi efectuate în conformitate cu CP 10.

Cerinta de Performanta BERD 2: Forta de munca si conditiile de munca

Introducere

1. BERD considera ca pentru orice afacere, forta de munca este importanta si ca o buna gestionare a resurselor umane si o relatie sanatoasa intre salariatii si conducere bazata pe respectul drepturilor salariatilor, inclusiv pe libertatea de asociere si dreptul de negociere colectiva, sunt elemente cheie ale sustenabilitatii intreprinderii. Prin tratarea corecta a salariatilor si asigurarea unor conditii de munca sigure si sanatoase, clientii pot obtine beneficii tangibile, cum ar fi cresterea eficientei si productivitatii operatiunilor lor de afaceri. Dimpotriva, daca nu se stabileste si se incurajeaza o relatie sanatoasa intre salariatii si conducere, acest fapt ii poate demotiva pe salariatii si poate periclita pastrarea acestora in cadrul companiei, poate periclita un proiect si poate afecta reputatia clientului.

Obiective

2. Prin operatiunile sale, BERD va sprijini initiativele de promovare a unor conditii de munca decente ale altor institutii cum ar fi Organizatia Internationala a Muncii si UE. Ca cerinta minima, politicile, procedurile si standardurile clientului privind resursele umane vor trebui:
 - Sa stabileasca si sa mentina o relatie sanatoasa intre salariatii si conducere;
 - Sa promoveze un tratament corect, nediscriminatoriu si sanse egale pentru salariatii;
 - Sa promoveze respectarea contractelor colective la care clientul este parte, a legislatiei nationale privind forta de munca si utilizarea fortei de munca si principiile fundamentale si standardele cheie de reglementare stabilite in conventiile Organizatiei Internationale a Muncii care sunt fundamentale pentru aceasta relatie¹;
 - Sa protejeze si sa promoveze sanatatea salariatilor, in special prin promovarea unor conditii de munca sigure si sanatoase.

Domeniul de aplicare

3. Banca va conveni cu clientul modul in care vor fi abordate cerintele relevante ale acestei CP, in cadrul planului general de masuri sociale si de mediu si/sau a sistemului de management al clientului. Evaluarea problemelor sociale si de mediu si cerintele de management sunt prezentate in CP 1 si CP 10.
4. In prezenta CP, termenul "salariatii" se refera la salariatii clientului. Aplicabilitatea acestei CP in cazul lucratorilor care nu sunt salariatii ai clientului este prezentata in paragraful 19. Probleme legate de lantul de livrari sunt prezentate in paragrafele 20 si 21.

¹Conventiile 29 si 105 ale Organizatiei Internationale a Muncii (privind munca fortata sau obligatorie), 87 (privind libertatea de asociere), 98 (privind dreptul de negociere colectiva), 100 si 111 (privind discriminarea), 138 (privind varsta minima) 182 (privind cele mai grave forme ale muncii copiilor).

Cerinte

Gestionarea relatiilor cu salariatii

Politici de resurse umane

5. Clientul va adopta si/sau mentine politicile de resurse umane corespunzatoare marimii companiei sale si fortei sale de munca care stabilesc modul sau de abordare a gestionarii fortei de munca in concordanta cu cerintele acestei CP. Aceste politici vor fi clare, inteligibile si accesibile pentru salariatii.

Relatii de munca

6. Clientul va fundamenta si va comunica tuturor salariatilor conditiile de munca si conditiile de angajare, inclusiv dreptul la salariu, programul de munca, aranjamente privind timpul lucrat peste program si compensatia orelor suplimentare lucrate, precum si beneficiile (cum ar fi concediul de boala, maternitate/paternitate, sau odihna).

Conditii de munca si conditii de angajare

Generalitati

7. Ca cerinta minima, proiectele trebuie sa respecte :
 - legile nationale privind forta de munca, securitatea sociala si medicina si securitatea muncii, si
 - principiile si standardele stabilite in conventiile Organizatiei Internationale a Muncii² cu privire la :
 - a) abolirea muncii prestate de copii;
 - b) eliminarea muncii fortate;
 - c) eliminarea discriminarii legate de angajare;
 - d) libertatea de asociere si negocierea colectiva.

Folosirea muncii prestate de copii

8. Clientul va respecta toate prevederile legilor nationale relevante referitoare la angajarea minorilor. In orice caz, clientul nu va angaja copii intr-un mod care sa aiba caracter de exploatare economica, sau care sa fie periculos sau sa afecteze educatia copiilor sau sa vatameze sanatatea sau dezvoltarea fizica, mentala, spirituala, morala, sau sociala a acestora. Tinerii sub varsta de 18 ani nu vor fi angajati in locuri de munca periculoase si toate activitatile efectuate de persoane sub varsta de 18 ani vor face obiectul unei evaluari corespunzatoare a riscurilor.

Munca fortata

9. Clientul nu va folosi munca fortata, care consta din orice munca sau serviciu care nu sunt efectuate in mod voluntar, care sunt impuse unui individ sub amenintarea cu forta sau cu pedeapsa. Acest termen include orice fel de munca involuntara sau impusa, cum ar fi munca angajata pe termen lung, munca obligatorie sau alte aranjamente similare de contractare a fortei de munca.

² Conventiile 29 si 105 ale Organizatiei Internationale a Muncii (privind munca fortata sau obligatorie), 87 (privind libertatea de asociere), 98 (privind dreptul de negociere colectiva), 100 si 111 (privind discriminarea), 138 (privind varsta minima) 182 (privind cele mai grave forme ale muncii copiilor).

Nediscriminare si sanse egale

10. Proiectele vor respecta cerintele UE privind nediscriminarea in ce priveste angajarea. In mod special, clientul:

- nu va lua decizii privind angajarea bazata pe caracteristici personale, cum ar fi sexul, rasa, nationalitatea, originea etnica, apartenenta religioasa sau credinta, invaliditatea, varsta sau orientarea sexuala, care nu au nici o legatura cu cerintele inerente ale locului de munca.
- va baza relatia de serviciu pe principiul sanselor egale si a tratamentului corect si nu va face discriminare cu privire la toate aspectele relatiei de serviciu, inclusiv recrutarea si angajarea, remunerarea (inclusiv salarii si beneficii), conditiile de munca si conditiile de angajare, accesul la instruire profesionala, promovarea, incetarea contractului de munca sau pensionarea si disciplina.

Masurile speciale de protectie sau asistenta in vederea remedierii discriminarii trecute sau a promovarii oportunitatilor locale de angajare a fortei de munca sau selectia pentru un loc de munca anume in baza cerintelor inerente ale locului de munca respectiv, care sunt in conformitate cu legea nationala, nu vor fi considerate discriminare.

Organizatiile salariatilor

11. Clientul nu-i va descuraja pe salariatii sa infiinteze organizatii ale salariatilor sau sa adere la organizatii ale salariatilor sau sa participe la negocieri colective si nu va face discriminari sau exercita represalii impotriva salariatilor care participa sau intentioneaza sa participe la astfel de organizatii sau negocieri colective. In conformitate cu legea nationala, clientul va stabili legaturi cu astfel de organizatii ale salariatilor si le va furniza informatiile necesare pentru a purta negocieri pertinente in timp util. In cazul in care legea nationala restrictioneaza in mod semnificativ infiintarea sau functionarea organizatiilor de salariatii, clientul va crea mijloace prin care sa dea posibilitatea salariatilor sa isi exprime nemulțumirile si sa isi protejeze drepturile privind conditiile de munca si conditiile de angajare. Aceste mijloace nu trebuie sa fie sub influenta sau controlul clientului.

Salarii, beneficii si conditii de munca

12. Salariile, beneficiile si conditiile de munca oferite trebuie sa fie comparabile, in general, cu cele oferite de angajatori similari din zona relevanta din tara/regiunea respectiva si din sectorul in cauza. In cazul in care clientul este parte la un contract colectiv de munca sau este tinut intr-un alt fel de acesta, contractul respectiv va fi respectat.

Medicina si securitatea muncii

13. Clientul va asigura salariatilor un climat de munca sigur si sanatos, luand in considerare riscurile inerente din sectorul respectiv de activitate si clasele specifice de riscuri in zonele de operare ale clientului, inclusiv riscurile fizice, chimice, biologice si radiologice. Clientul va lua masuri pentru a preveni accidentele, vatamarile corporale si imbolnavirile care decurg din, sunt legate de sau se produc in cursul activitatii de munca, prin :

- identificarea si minimizarea, in masura in care este posibil in limite rezonabile, a cauzelor de riscuri potientiale pentru salariatii;
- luarea de masuri preventive si de protectie, inclusiv modificarea, inlocuirea sau eliminarea conditiilor sau substantelor periculoase;
- asigurarea echipamentelor corespunzatoare pentru minimizarea riscurilor si impunerea folosirii acestora;

- instruirea salariatilor si asigurarea de stimulente corespunzatoare pentru ca salariatii sa aplice si sa respecte procedurile de sanatate si securitate si sa utilizeze echipamentele de protectie;
 - documentatia si rapoartele referitoare la accidentele ocupationale, bolile profesionale si incidentele de munca; si
 - masurile de prevenire a situatiilor de urgenta, de pregatire si interventie in caz de situatii de urgenta.
14. Proiectele vor indeplini cerintele relevante ale UE privind medicina si securitatea muncii si, in cazul in care nu exista astfel de cerinte, vor respecta instructiunile relevante ale IFC privind medicina si securitatea muncii.
15. In scopul indeplinirii cerintelor la care se face referire mai sus, clientul va mentine un sistem de management al medicinei muncii si securitatii muncii corespunzator anvergurii si naturii operatiunilor sale de afaceri si in concordanta cu bunele practici internationale.³
16. In cazul in care un client asigura cazare pentru salariati, conditiile de la locul de cazare vor fi corespunzatoare si vor satisface, cel putin, nevoile de baza ale salariatilor. In special, asigurarea de conditii de cazare va fi in conformitate cu legislatia nationala si cu bunele practici internationale in legatura cu, dar fara a fi limitate la acestea: practica de a percepe plata pentru cazare; asigurarea spatiului minim pentru fiecare salariat; asigurarea igienizarii; facilitati de spalare a lenjeriei si pregatire a mesei si furnizarea de apa potabila; amplasarea locului de cazare fata de locul de munca; orice riscuri privind sanatatea, riscurile de incendiu sau alte pericole sau perturbari si facilitati locale; asigurarea primului ajutor si a facilitatilor medicale; si incalzirea si ventilatia. Libertatea de miscare a salariatilor la si de la locul de cazare asigurat de angajator nu va fi restrictionata in mod nejustificat.

Disponibilizare

17. Daca clientul anticipeaza disponibilizari colective conform prevederilor Articolului 1 din Directiva UE 98/59, clientul va elabora un plan de atenuare a impactului advers al relocarii, in concordanta cu legea nationala si bunele practici ale industriei respective si in baza principiilor de nediscriminare si consultare. Fara a prejudicia cerintele mai stringente ale legii nationale, astfel de consultari vor implica notificarea reprezentantilor salariatilor si, daca este cazul, notificarea autoritatilor publice relevante cu un timp rezonabil in avans in legatura cu schimbarile privind contractul de munca, astfel incat planul de disponibilizari sa poata fi examinat impreuna cu toate partile implicate in scopul de a atenua efectele adverse ale pierderii locului de munca asupra salariatilor afectati. Rezultatul consultarilor va fi reflectat in planul final de disponibilizari.

Mecanism de rezolvare a reclamatilor

18. Clientul va pune la dispozitia salariatilor (si a organizatiilor acestora, daca exista) un mecanism de rezolvare a reclamatilor care sa le dea posibilitatea sa semnaleze problemele rezonabile legate de locul de munca. Clientul ii va informa pe salariati la data angajarii acestora despre existenta mecanismului de rezolvare a reclamatilor si va asigura accesul salariatilor la acest mecanism. Mecanismul trebuie sa implice un nivel corespunzator de management si sa analizeze in mod prompt problemele ridicate, printr-un proces pertinent si transparent care sa asigure feedback pentru cei in cauza, fara nici un fel de consecinte negative pentru cei care semnaleaza problemele respective si fara nici un fel de plata. Mecanismul nu trebuie sa impiedice accesul la alte modalitati judiciare sau administrative

³ Cum ar fi Instructiunile OSH 2001 sau OHSAS 18001 elaborate de Organizatia Internationala a Muncii. Sistemele de management trebuie sa includa scheme corespunzatoare de stimulente si penalitati care sa promoveze bunele practici de medicina si securitate a muncii.

care pot fi disponibile conform legii sau prin procedurile existente de arbitraj, sau sa se substituie mecanismelor de rezolvare a reclamatiiilor prevazute in contractele colective de munca.

Salariati care nu sunt angajati ai clientului

19. In cazul salariatilor care nu sunt angajati ai clientului si care sunt implicati de client prin intermediul contractorilor sau altor intermediari sa lucreze in locatiile proiectului sau sa desfasoare activitati legate in mod direct de functiile esentiale ale proiectului, clientul: (i) se va asigura ca acesti contractori sau intermediari sunt intreprinderi respectabile si legitime; si (ii) va cere acestor contractori sau intermediari sa respecte cerintele specificate in paragrafele 6 pana la 16 si 18 de mai sus. In cazul in care clientul incheie contracte direct cu salariati care nu sunt angajati ai clientului, clientul va aplica cerintele paragrafelor 6 pana la 16 si 18 de mai sus.

Lantul de Aprovizionare

20. Impactul advers asociat unor lanturi de aprovizionare va fi avut in vedere in cazul in care costul scazut al fortei de munca este un factor important al competitivitatii articolului aprovizionat. In astfel de circumstante, clientul va lua masuri rezonabile pentru a se informa asupra utilizarii muncii copiilor si a muncii fortate⁴ in Lantul de Aprovizionare in legatura cu marfuri si materiale care sunt vitale pentru functiile esentiale ale proiectului.

21. Daca clientul constata ca se foloseste munca copiilor si munca fortata in Lantul de Aprovizionare prin incalcarea standardelor Organizatiei Internationale a Muncii si marfurile si materialele respective contribuie in mod semnificativ la functiile esentiale ale activitatilor finantate de BERD, clientul va lua toate masurile rezonabile pentru a rezolva aceasta situatie in conformitate cu urmatoarele cerinte:

(a) In ce priveste utilizarea muncii copiilor, clientul trebuie sa achizitioneze numai acele marfuri si materiale pentru care a obtinut angajamente sau dovezi satisfacatoare ca furnizorul este angajat in implementarea unui program in concordanta cu bunele practici internationale in vederea eliminarii practicilor de utilizare a muncii copiilor intr-un interval rezonabil de timp. Clientul va informa BERD in mod regulat despre progresul inregistrat in implementarea unui astfel de program.

(b) In ce priveste munca fortata, clientul trebuie sa achizitioneze numai acele marfuri si materiale pentru care a obtinut angajamente sau dovezi satisfacatoare ca furnizorul a luat masurile corespunzatoare pentru a elimina munca fortata.

⁴ Dupa cum sunt definite in Conventiile 138, 182, 29, 105 ale Organizatiei Internationale a Muncii.

Cerinta de Performanta BERD 3: Prevenirea si reducerea poluarii

Introducere

1. BERD recunoaste faptul ca dezvoltarea durabila este un aspect fundamental al administrarii sanatoase a afacerilor si de asemenea, ca cresterea economica si un mediu sanatos sunt legate in mod inextricabil intre ele. Prevenirea si reducerea poluarii sunt elemente cheie ale unui program de dezvoltare durabila, iar proiectele finantate de BERD trebuie sa respecte bunele practici internationale in aceasta privinta. Impactul si problemele legate de activitatile poluante trebuie sa fie avute in vedere in toate activitatile economice, plecand de la efluentii si emisii la nivelul facilitatii respective, pana la impactul la nivel regional si global, daca este cazul.
2. In calitate de semnatar al Principiilor Europene privind Mediul, BERD este angajata:
 - sa sustina, prin activitatile pe care le finanteaza, principiul masurilor de precautie, principiul masurilor de prevenire, principiul ca poluarea mediului trebuie remediata la sursa ca o problema prioritara si principiul poluatorul plateste.
 - sa solicite respectarea standardelor UE de mediu relevante, in special al celor legate de productia industriala, gestionarea apei si deseurilor, poluarea aerului si solului, medicina muncii si securitatea muncii¹, si protectia naturii,² in cazul in care acestea se aplica la nivelul proiectului (in cele ce urmeaza denumite: “cerinte de mediu ale UE”).³

Obiective

3. Obiectivele acestei Cerinte de Performanta (CP) sunt:
 - Sa se evite sau, in cazul in care aceasta nu este posibila, sa se minimizeze impactul advers asupra sanatatii oamenilor si asupra mediului, prin evitarea sau minimizarea poluarii cauzate in mod direct de proiecte;
 - Sa ajute clientii sa identifice oportunitati legate de proiect pentru imbunatatirea eficientei energetice si a resurselor si reducerea deseurilor;
 - Sa promoveze reducerea emisiilor de gaze cu efect de sera asociate proiectului respectiv.

Domeniul de aplicare

4. Banca va conveni cu clientul modul in care vor fi abordate si gestionate cerintele relevante ale acestei CP, in cadrul Planului general de Masuri Sociale si de Mediu si/sau a sistemului de gestionare al clientului. Evaluarea aspectelor sociale si de mediu si cerintele de gestionare sunt prezentate in CP 1 si CP 10.

¹ Medicina si securitatea muncii fac obiectul CP 2.

² Conservarea biodiversitatii face obiectul CP 6.

³ In scopul prezentei Politici si a Cerintelor de Performanta, se pot aplica standardele UE de mediu la nivelul proiectului in cazul in care documentul legislativ al UE contine cerinte clare cantitative sau calitative care sunt aplicabile la nivelul facilitatii (in comparatie cu, de ex., nivelul ambiental).

Cerinte

Generalitati

5. Sub rezerva paragrafului 6 de mai jos, proiectele vor trebui sa respecte cerintele relevante de mediu ale UE si legea nationala aplicabila si vor fi implementate in conformitate cu aceste legi si cerinte.
6. Se confirma faptul ca cerintele de mediu UE privind masurile de prevenire si reducere a poluarii se bazeaza pe cele mai bune tehnici disponibile, fara a stipula utilizarea unei tehnici sau tehnologii specifice, dar luand in considerare caracteristicile tehnice ale instalatiei in cauza, localizarea sa geografica si conditiile locale de mediu, pentru a asigura un nivel inalt de protectie a mediului, in general. Prevederile Planului de Masuri Sociale si de Mediu referitoare la respectarea acestor cerinte trebuie sa tina seama de programul agreat la nivel national pentru conformarea cu legislatia UE (de ex. in tarile candidate la UE). In cazul proiectelor din tari nemembre UE, tari candidate si potential candidate, programul stabilit in Planul de Masuri Sociale si de Mediu pentru realizarea conformarii cu cerintele de mediu UE trebuie sa fie in concordanta cu acordurile bilaterale sau planurile de masuri convenite intre UE si tara respectiva, dar poate lua in considerare costul aplicarii acestora si conditiile locale.
7. In cazul in care nu exista cerinte de mediu UE, clientul va aplica alte bune practici internationale cum ar fi Instructiunile EHS elaborate de Grupul Bancar Mondial. In astfel de cazuri, Banca va conveni cu clientul cerintele aplicabile fiecarui proiect in parte.
8. Daca reglementarile din tara gazda difera de nivelurile si masurile prezentate in cerintele de mediu UE sau de cerintele convenite conform paragrafului 7, proiectele vor trebui sa indeplineasca cerintele care sunt mai riguroase.
9. Pentru fiecare proiect, Banca va identifica si va stabili cu clientul cerintele si instructiunile de mediu aplicabile.

Prevenirea poluarii, conservarea resurselor si eficienta energetica

10. In decursul proiectarii, construirii, operarii si scoaterii din functiune a proiectului (ciclul de viata al proiectului) clientul va avea in vedere caracteristicile tehnice ale instalatiei in cauza, localizarea sa geografica, si conditiile de mediu locale/ambientale si va aplica tehnologiile si practicile (tehnicele) de prevenire si control al poluarii cele mai adecvate pentru a evita sau, in cazul in care evitarea nu este posibila, pentru a minimiza sau reduce impactul advers asupra sanatatii oamenilor si asupra mediului, in conditiile in care proiectul va ramane fezabil din punct de vedere tehnic si financiar si rentabil.
11. Clientul va evita degajarea de poluanti sau, in cazul in care evitarea nu este posibila, va minimiza sau controla aceste degajari. Aceasta cerinta se aplica degajarii de poluanti datorata circumstantelor curente, neobisnuite sau accidentale care pot avea un impact local, regional, sau transfrontalier. Pe langa aceasta, clientul trebuie sa analizeze si sa includa in operatiunile sale masuri de eficienta energetica si masuri de conservare a apei si a altor resurse, in concordanta cu principiile unei productii mai nepoluante.

Deseuri⁴

12. Clientul va evita sau minimizeza generarea de deseuri periculoase si nepericuloase si va reduce nocivitatea acestora in masura in care este posibil. In cazul in care generarea de deseuri nu poate fi evitata dar este minimizata, clientul va reutiliza, recicla sau recupera deseurile, sau le va folosi ca sursa de energie; in cazul in care deseurile nu pot fi recuperate sau reutilizate, clientul le va trata, distruge si elimina intr-un mod sanatos din punct de vedere ecologic. Daca deseurile generate sunt considerate periculoase, clientul va examina alternative rezonabile din punct de vedere comercial pentru eliminarea printr-o metoda sanatoasa din punct de vedere ecologic, avand in vedere restrictiile aplicabile transportului transfrontalier al acestora. In cazul in care eliminarea deseurilor este efectuata de terte parti, clientul va recurge la contractori care sunt intreprinderi respectabile si legitime, autorizate de institutiile de reglementare competente.

Utilizarea in conditii de siguranta si gestionarea substantelor si materialelor periculoase

13. Clientul va evita, reduce sau elimina utilizarea substantelor si materialelor periculoase si va avea in vedere utilizarea de inlocuitori mai putin periculosi ai acestor substante si materiale pentru a proteja sanatatea oamenilor si mediul de potentialul impact daunator al acestora. In cazul in care evitarea nu este posibila, clientul va avea in vedere siguranta folosirii acestora si va lua masuri corespunzatoare de gestionare a riscurilor pentru a minimiza sau controla degajarea de astfel de substante/materiale in aer, apa si/sau sol in decursul producerii, transportului, manipularii, depozitarii, utilizarii si eliminarii acestora in cadrul activitatilor proiectului. Clientul va evita fabricarea, comercializarea si utilizarea substantelor si materialelor periculoase interzise la nivel international sau scoaterea esalonata a acestora din uz din cauza gradului mare de toxicitate al acestora pentru organismele vii si pentru mediu, precum si a riscului potential de bioacumulare sau de distrugere a paturii de ozon.

Pregatire si interventie in caz de situatii de urgenta

14. Clientul va fi pregatit sa actioneze in mod corespunzator in cazul defectiunilor aparute in cadrul proiectului, a accidentelor si situatiilor de urgenta, pentru a face fata riscurilor operationale si nevoii de a preveni potentialele consecinte negative ale acestora. Clientul va respecta cerintele prevazute in paragrafele 18-22 ale CP 4 pentru a identifica riscurile de accidente majore, pentru a preveni accidentele majore si a limita consecintele acestora asupra oamenilor si mediului, in scopul de a asigura un nivel ridicat de protectie in mod consecvent si eficient.

Productia industrială

15. Clientul va initia procese prin care sa se asigure inventarierea si monitorizarea continua a tuturor emisiilor, efluentilor si deseurilor. Clientii care trebuie sa prezinte rapoarte la Registrul European al Emisiilor si Transferurilor de Poluanti (E-PRTR)⁵ cu privire la emisiile de poluanti legate de proiect vor raporta aceste date si la BERD.

⁴ In scopul prezentei CO, deseurile sunt definite ca fiind un amestec heterogen de substante/materiale gazoase, lichide si/sau solide catre trebuie sa fie tratate prin procese fizice, chimice si/sau biologice adecvate inainte de a putea fi eliminate in conditii de siguranta in mediul inconjurator.

⁵ Companiile din UE si tarile Candidate la UE care degaja plouanti in aer, apa si/sau sol peste nivelurile specificate trebuie sa monitorizeze si sa raporteze cantitatile degajate la E-PRTR. E-PRTR a fost adoptat prin Reglementarea 166/2006 a UE si va inlocui Registrul European actual al Emisiilor de Poluanti. (<http://eper.ec.europa.eu/eper>)

Consideratii privind ambientul

16. Pentru a preveni impactul advers al proiectului asupra conditiilor ambientale existente, clientul : (i) va avea in vedere o serie de factori, inclusiv capacitatea limitata de asimilare pe care o are mediul, utilizarea existenta si viitoare a terenurilor, conditiile ambientale existente, proximitatea proiectului de zone vulnerabile sau protejate din punct de vedere ecologic si riscul potential de impact cumulativ cu consecinte nesigure si ireversibile; si (ii) va promova strategii de evitare sau, in cazul in care evitarea nu este posibila, de minimizarea sau reducere a emisiilor de poluanti, inclusiv strategii care sa contribuie la imbunatatirea conditiilor ambientale in cazul in care proiectul poate constitui o sursa semnificativa de emisii intr-o zona deja degradata. Aceste strategii includ, dar nu se limiteaza la evaluarea alternativelor de amplasare a proiectului si compensari ale emisiilor.

Emisii de gaze cu efect de sera

17. Clientul va promova reducerea emisiilor de gaze cu efect de sera legate de proiect intr-un mod corespunzator naturii si anvergurii operatiunilor si impactului proiectului.
18. In cursul dezvoltarii proiectelor care se asteapta sa produca cantitati semnificative de gaze cu efect de sera sau produc in prezent cantitati semnificative de gaze cu efect de sera,⁶ clientul va obtine si va raporta datele necesare pentru a face posibile atat o evaluare a nivelului de baza (inainte de investitie) a emisiilor de gaze cu efect de sera cat si o estimare a emisiilor de gaze cu efect de sera dupa implementarea proiectului. Indicatii privind datele necesare vor fi obtinute de la Banca. Evaluarea emisiilor de gaze cu efect de sera va avea in vedere emisiile directe de la facilitati detinute sau controlate in perimetrul fizic al proiectului, precum si emisiile de la operatiuni externe de care depinde proiectul, inclusiv emisii indirecte legate de producerea in afara locatiei proiectului de energie necesara pentru proiect. Indicatii privind definirea perimetrului proiectului se vor obtine tot de la Banca.⁷ Cuantificarea si monitorizarea parametrilor necesari pentru a evalua emisiile de gaze cu efect de sera⁸ se vor efectua anual pe durata existentei proiectului.
19. Pe langa aceasta, clientul va evalua din punct de vedere tehnic si financiar optiunile fezabile si rentabile de reducere a intensitatii carbonului in cursul proiectarii si operarii proiectului, si va adopta optiunile corespunzatoare.

Utilizarea si gestionarea pesticidelor

20. Clientul va elabora si va implementa o abordare de gestionare integrata a parazitilor si/sau de gestionare integrata a vectorilor pentru activitatile de gestionare a parazitilor. Programul de gestionare integrata a parazitilor si de gestionare integrata a vectorilor va include

⁶ Importanta contributiei unui proiect la emisiile de gaze cu efect de sera variaza de la un sector industrial la altul. Instructiuni privind nivelul emisiilor de gaze cu efect de sera care poate fi legat de proiecte in diferite sectoare pot fi gasite in *Metodologia BERD de Evaluare a Emisiilor de Gaze cu Efect de Sera - Instructiuni pentru consultantii care colaboreaza la proiectele finantate de BERD*. In general, pragul aplicabil pentru aceasta Cerinta de Performanta este de 100.000 tone de CO₂ echivalent pe an pentru totalul emisiilor din surse directe si indirecte legate de curentul electric achizitionat pentru consum propriu. Cu toate acestea, poate fi aplicabil un prag mai mic al emisiilor in cazul in care un proiect are ca scop sa realizeze imbunatatiri majore ale eficientei productiei. Clientii sunt incurajati sa se consulte cu Banca in astfel de cazuri pentru a stabili daca va fi necesara obtinerea de date pentru evaluarea emisiilor de gaze cu efect de sera.

⁷ Instructiuni privind datele necesare si definirea perimetrului proiectului sunt furnizate in *Protocoalele Bancii privind Auditul si Evaluarea** si, respectiv, in *Metodologia BERD de Evaluare a Emisiilor de Gaze cu Efect de Sera – Instructiuni pentru consultantii care colaboreaza la proiectele finantate de BERD*.

⁸ De exemplu cantitatile de combustibil sau de electricitate folosite.

utilizarea coordonata a informatiilor referitoare la paraziti si mediu, precum si metode de control al parazitilor, inclusiv practici culturale, biologice, genetice si, ca ultima solutie, mijloace chimice de prevenire a unor niveluri inacceptabile de daune provocate de paraziti. In cazul in care activitatile trecute de gestionare a parazitilor include utilizarea pesticidelor, clientul se va stradui sa reduca impactul pesticidelor asupra sanatatii oamenilor si asupra mediului si, la nivel mai general, sa asigure o utilizare mai sustenabila a pesticidelor precum si o reducere generala semnificativa a riscurilor si utilizarii pesticidelor in conformitate cu protectia necesara a recoltelor. Utilizarea sustenabila a pesticidelor va include:

- minimizarea sau, daca este posibil, eliminarea utilizarii pesticidelor,
- minimizarea pericolelor si riscurilor pentru sanatate si mediu datorate utilizarii pesticidelor,
- reducerea nivelurilor de substante active nocive prin inlocuirea substantelor mai periculoase cu alternative mai sigure (inclusiv substante care nu sunt de natura chimica),
- alegerea pesticidelor care au toxicitate redusa pentru om, si care sunt eficiente in combaterea speciilor respective de paraziti si au un efect minim asupra altor specii si a mediului,
- folosirea unor tehnici de culturi agricole fara utilizarea de pesticide, sau cu un grad redus de utilizare a pesticidelor,
- minimizarea distrugerii numai la nivelul dusmanilor naturali si prevenirea dezvoltarii rezistentei parazitilor la pesticide.

21. Clientul va manipula, depozita, utiliza si elimina pesticidele in conformitate cu bunele practici internationale cum ar fi Codul International de Distributie si Utilizare a Pesticidelor al Organizatiei pentru Alimentatie si Agricultura.
22. Clientul nu va utiliza produse care sunt sub incidenta Clasificarii Pesticidelor pe Clase de Risc Ia (extreme de periculoase) si Ib (foarte periculoase) recomandata de Organizatia Mondiala a Sanatatii; sau produse din Clasa II (moderat periculoase), daca tara gazda pentru proiect nu prevede restrictii privind distributia si utilizarea acestor substante chimice, sau daca este posibil ca aceste produse sa fie utilizate de personal care nu are instruirea necesara, nu dispune de echipamentele si facilitatile necesare pentru a manipula, depozita, folosi si elimina corespunzator aceste produse.

Cerinta de Performanta BERD 4: Sanatate, siguranta si securitate la nivelul comunitatii

Introducere

1. BERD recunoaste faptul ca activitatile, echipamentele si infrastructura aferente proiectului au deseori drept rezultat beneficii pentru comunitatile respective, inclusiv prin crearea de locuri de munca, servicii si oportunitati de dezvoltare economica. Cu toate acestea, proiectele pot avea drept rezultat si potentiala expunere a comunitatii respective la impact si riscuri care decurg din schimbarile temporare sau permanente privind populatia, transportul de materii prime si materiale finite; constructia, operarea si scoaterea din functiune; accidente, defectiuni structurale si emisii de materiale periculoase.
2. Comunitatile pot fi afectate si de impactul asupra resurselor lor naturale, a expunerii la riscul de imbolnavire si a utilizarii personalului de securitate. Recunoscand rolul autoritatilor publice in promovarea sanatatii, sigurantei si securitatii publice, aceasta Cerinta de Performanta ("CP") se refera la responsabilitatea clientului de a identifica si evita sau minimizeza riscurile si impactul advers asupra sanatatii, sigurantei si securitatii comunitatii ce pot decurge din activitatile legate de proiect.
3. Nivelul de impact si de risc descrise in aceasta CP poate fi mai mare in cazul proiectelor amplasate in zone de conflict si post-conflict, sau in zone care sunt afectate de evenimente semnificative naturale sau produse de mana omului (de ex. zone predispuise la cutremure, inundatii).

Obiective

4. Obiectivele acestei CP sunt :
 - Evitarea sau minimizarea riscurilor sau impactului asupra sanatatii si securitatii comunitatii locale pe durata ciclului de viata al proiectului, datorate atat circumstantelor existente cat si celor neobisnuite;
 - Asigurarea faptului ca protejarea personalului si proprietatilor aferente proiectului este efectuata in mod legal, evitandu-se si minimizandu-se riscurile privind siguranta si securitatea comunitatii.

Domeniul de aplicare

5. Aplicabilitatea acestei CP este stabilita de Banca in cadrul procesului de evaluare a problemelor sociale si de mediu. Daca este cazul, Banca va conveni cu clientul modul in care vor fi abordate si gestionate cerintele acestei CP in cadrul Planului general de Masuri Sociale si de Mediu al clientului si/sau a sistemului de management. Evaluarea problemelor sociale si de mediu si cerintele de gestionare sunt prezentate in CP 1 si CP 10.
6. Prezenta CP se refera la impactul si riscurile potientiale asupra comunitatii ca urmare a activitatilor aferente proiectului, inclusiv constructia, punerea in functiune, operarea si scoaterea din functiune a acestuia. Se ia nota de faptul ca impactul potential variaza de la o etapa la alta a proiectului. Standardele privind medicina si securitatea muncii sunt prezentate in CP 2; cerintele detaliate privind prevenirea impactului asupra sanatatii oamenilor si asupra mediului provocat de poluare sunt prezentate in CP 3.

Cerinte

Cerinte privind sanatatea si securitatea comunitatii

Cerinte Generale

7. Clientul va identifica si va evalua impactul potential si riscurile asupra sanatatii si securitatii comunitatii afectate pe durata proiectarii, constructiei, operarii si scoaterii din functiune a proiectului si va stabili masuri si planuri preventive proportionale cu impactul si riscurile identificate. Aceste masuri vor favoriza prevenirea sau evitarea impactului si riscurilor mai mult decat minimizarea si reducerea acestor.
8. In cazul in care proiectul sau stadiul proiectului prezinta riscuri importante sau un potential impact advers asupra sanatatii si securitatii comunitatilor afectate, clientul va dezvalui informatii relevante legate de proiect pentru a da posibilitatea comunitatilor afectate si institutiilor guvernamentale competente sa inteleaga aceste riscuri si impactul potential, precum si informatii privind masurile propuse de client pentru prevenirea, atenuarea si interventia in situatii de urgenta, in functie de situatie. Clientul se va consulta cu comunitatile afectate si institutiile guvernamentale competente in legatura cu masurile propuse, inainte ca acestea sa fie finalizate si va lua in considerare preocuparile si comentariile acestora. Clientul va analiza regulat aceste masuri si va implica permanent comunitatile afectate si institutiile, informandu-le in legatura cu stadiul de implementare a planurilor si angajamentelor si cu rezultatele obtinute si va discuta cu acestea schimbarile importante necesar a fi aduse planurilor, inainte ca schimbarile respective sa fie operate. Informatiile furnizate pot fi prezentate in rezumat (pastrand un nivel suficient de detalii pentru a permite partilor interesate sa inteleaga riscurile, impactul potential si masurile ce urmeaza a fi luate) si/sau sa fie redactate astfel incat informatiile confidentiale sa fie eliminate.
9. Clientul va prezenta rapoarte regulate (de ex. anual) privind riscurile, impactul potential si beneficiile proiectului, precum si implementarea planurilor de masuri, atat BERD cat si comunitatii (comunitatilor) afectate, conform cerintei de informare a partilor interesate prevazute de CP 10.

Securitatea infrastructurii si echipamentelor

10. Clientul va proiecta, construi, opera si scoate din functiune elementele sau componentele structurale ale proiectului in conformitate cu bunele practici internationale din domeniu si va acorda o atentie speciala expunerii potentiale la riscuri naturale, mai ales in cazul in care elementele structurale sunt accesibile membrilor comunitatii afectate sau in cazul in care avarierea acestora ar putea afecta in mod direct sau indirect comunitatea. Elementele structurale vor fi proiectate si construite de specialisti calificati si experimentati si vor fi autorizate sau aprobate de autoritati sau specialisti competenti.
11. In cazul in care elementele sau componentele structurale, cum ar fi baraje, stavilare din deseuri provenite de la concentrarea minereurilor, sau halde de cenusa sunt situate in zone cu grad mare de risc si avarierea sau functionarea nesatisfacatoare a acestora poate ameninta securitatea comunitatilor, clientul va angaja unul sau mai multi experti calificati avand experienta relevanta si recunoscuta in proiecte similare, separat de cei care raspund de proiectare si constructie, pentru a face o analiza in faza incipienta a dezvoltarii proiectului si in stadiile de proiectare, constructie si punere in functiune a proiectului. In cazul proiectelor care utilizeaza echipamente care se deplaseaza pe drumurile publice si alte forme de infrastructura, clientul va preveni producerea de incidente si accidente legate de operarea unor astfel de echipamente.

Securitatea materialelor periculoase

12. Clientul va preveni sau minimizeza riscul de expunere a comunitatii la materiale periculoase care pot fi degajate in cursul proiectului. In cazul in care exista riscul de expunere a comunitatii (inclusiv a salariatilor si a familiilor acestora) la pericole, in special pericole care pot pune in primejdie viata, clientul va acorda o atentie speciala pentru evitarea sau minimizarea expunerii la risc, prin modificarea, inlocuirea sau eliminarea conditiei sau substantei care genereaza riscurile.
13. In cazul in care materialele periculoase fac parte din infrastructura sau componentele existente ale proiectului, clientul va acorda o atentie speciala cand se vor efectua operatii de punere in functiune si scoatere din functiune pentru a preveni expunerea comunitatii la risc. Clientul va lua legatura cu autoritatile competente pentru a obtine informatii despre nivelul de risc al materialelor despre care se stie ca provoaca boli netransmisibile, cum ar fi cancerul sau boala de plamani.
14. In afara de aceasta, clientul va depune eforturi rezonabile din punct de vedere comercial pentru a controla securitatea transportului de materii prime si a transportului si eliminarii deseurilor si va lua masuri de evitare sau control al expunerii comunitatii la risc. Se vor furniza autoritatilor competente si se vor comunica public informatii referitoare la risc, la expunerea populatiei si la masurile de atenuare si monitorizare.

Probleme legate de mediu si de resursele naturale

15. Clientul va preveni si evita sau minimizeza amplificarea impactului cauzat de pericole naturale, cum ar fi alunecarile de teren sau inundatiile, care ar putea fi determinata de schimbarile produse in modul de utilizare a terenului din cauza activitatilor legate de proiect.
16. Totodata, clientul va evita sau minimizeza impactul advers al activitatilor legate de proiect asupra aerului, solului, apei, vegetatiei si faunei precum si asupra altor resurse naturale folosite de comunitatile afectate.

Expunerea comunitatii la riscul de imbolnavire

17. Clientul va identifica bolile transmisibile care pot fi provocate de componentele proiectului sau pot fi transmise de forta sa de munca (inclusiv contractorii). Trebuie sa se elaboreze planuri de masuri, daca este cazul, pentru prevenirea sau minimizarea expunerii potentiale a salariatilor sau comunitatii la boli provocate de agenti de contaminare si alte boli transmisibile care ar putea rezulta din activitatile legate de proiect. In cazul in care anumite boli sunt endemice in comunitatile din zona de influenta a proiectului, se recomanda clientului ca pe durata ciclului de viata al proiectului sa analizeze oportunitatile de imbunatatire a conditiilor de mediu care ar putea contribui la reducerea incidentei acestor boli, atat pentru forta sa de munca cat si pe plan local.

Pregatire si interventie in caz de situatii de urgenta

18. Clientul va fi pregatit sa actioneze in cazul defectiunilor aparute in cadrul proiectului, a accidentelor si situatiilor de urgenta, in mod corespunzator riscurilor operationale si necesitatii de a preveni potentiale consecinte negative ale acestora.
19. In cadrul evaluarii de catre client a riscurilor si impactului potential al activitatilor legate de proiect asupra sanatatii, sigurantei si securitatii publice (a se vedea paragraful 7 de mai sus), clientul va identifica riscurile de accidente majore si va lua toate masurile necesare pentru

- a limita si controla incidentele in vederea minimizarii efectelor acestora si a limita daunele provocate oamenilor, mediului si bunurilor,
 - a implementa masurile necesare pentru protejarea oamenilor si mediului de efectele accidentelor majore,
 - a comunica informatiile necesare publicului si serviciilor de urgenta sau autoritatilor publice din zona, si
 - a asigura refacerea si curatarea mediului inconjurator in urma unui accident major.
20. Clientul va sprijini comunitatea si institutiile guvernamentale locale si va colabora cu acestea in pregatirea masurilor de interventie eficiente in situatii de urgenta, mai ales in cazul in care participarea si colaborarea acestora sunt necesare pentru a actiona in astfel de situatii de urgenta. Daca institutiile guvernamentale locale au capacitate redusa sau nu au capacitatea de a actiona eficient, clientul va juca un rol activ in activitatea de pregatire pentru situatiile de urgenta legate de proiect si de interventie in astfel de situatii si va demonstra capacitatea de a interveni in cazul incidentelor predictibile in limite rezonabile, fie direct sau indirect (de ex., cu ajutorul serviciilor de urgenta, al serviciilor de urgenta terte parti contractate, asigurare). Clientul va elabora documente privind activitatile, resursele si responsabilitatile privind pregatirea pentru situatii de urgenta si interventia in astfel de situatii si va prezenta comunitatilor afectate si institutiilor guvernamentale competente informatii corespunzatoare in Planul de Masuri Sociale si de Mediu sau alt document relevant, in conformitate cu CP 10. In cadrul planului de prevenire a situatiilor de urgenta si de interventie in astfel de situatii, clientul va informa comunitatile potential afectate despre riscurile semnificative si va prezenta un rezumat al planurilor de interventie corespunzator din punct de vedere cultural.
21. Clientul va face exercitii de prevenire si interventie conform unui program adecvat sectorului si riscului legat de proiect, dar cel putin o data pe an. Clientul va informa in mod regulat autoritatile si comunitatile locale despre schimbari ale planurilor de interventie in situatii de urgenta sau despre exercitii de simulare a interventiei in situatii de urgenta.
22. In cadrul interventiei intr-o situatie reala de urgenta, clientul va tine legatura stransa cu serviciile de urgenta, autoritatile, mass media si comunitatea locala pentru a le informa in legatura cu situatia si cu modul in care se intervine in aceasta situatie si masurile de prevenire ale unor incidente viitoare.

Cerinte privind personalul de securitate

23. In cazul in care clientul angajeaza direct salariati sau contractori pentru servicii de securitate in vederea asigurarii protectiei personalului si bunurilor sale, clientul va evalua riscurile la care sunt expusi cei care se afla in locatia sau facilitatile proiectului sau in afara acestora pe care le ridica aranjamentele sale de securitate. Cand se fac astfel de aranjamente, clientul va avea in vedere principiile de proportionalitate, bunele practici

¹ si legea aplicabila. Clientul va face investigatii in limite rezonabile pentru a se asigura ca cei care asigura serviciile de securitate nu au fost implicati in abuzuri in trecut, va asigura ca acestia sunt instruiti corespunzator in folosirea fortei (si, daca este cazul, a armelor de foc) si se va asigura ca acestia au un comportament corespunzator fata de salariatii si de comunitatea locala si le va cere sa actioneze numai in limitele legii aplicabile. Clientul nu va aproba folosirea fortei, decat in cazul in care se recurge la folosirea fortei in scopuri preventive si defensive proportional cu natura si gravitatea amenintarii. Mecanismele de rezolvare a reclamatilor stabilite si mentinute de client in conformitate cu CP 10 si CP 2 vor permite comunitatii afectate si salariatilor sa isi exprime preocuparile legate de aranjamentele de securitate si actele comise de personalul de securitate; clientii vor informa comunitatile si salariatii cu privire la disponibilitatea si modul de utilizare a mecanismelor de rezolvare a reclamatilor.

24. In situatia in care personalul de securitate guvernamental este detasat pentru a acorda servicii de securitate clientului, clientul va evalua riscurile ce decurg din aceasta, va comunica autoritatilor publice competente intentia sa ca personalul de securitate sa actioneze in concordanta cu paragraful 23 de mai sus, si va incuraja autoritatile publice competente sa informeze publicul in legatura cu aranjamentele de securitate privind facilitatile clientului, sub rezerva aspectelor de importanta primordiala privind securitatea.
25. Clientul va investiga orice alegatii privind acte ilegale sau abuzive comise de personalul de securitate, va lua masuri (sau va cere partilor respective sa ia masuri) pentru prevenirea repetarii acestor acte si va raporta actele ilegale sau abuzive autoritatilor publice, daca va fi cazul.

¹ Cum ar fi Principiile Voluntare privind Securitatea si Drepturile omului,
<http://www.voluntaryprinciples.org/principles/>

Cerinta de Performanta BERD 5: Achizitionarea de terenuri, relocarea involuntara si dislocarea economica

Introducere

1. Relocarea involuntara se refera atat la dislocarea fizica (relocare sau pierderea locului de munca) cat si la dislocarea economica (pierderea bunurilor sau a accesului la bunuri care are drept rezultat pierderea surselor de venit sau a mijloacelor de subzistenta) ca urmare a achizitiilor de teren legate de proiect¹ sau a restrictionarii accesului la resursele naturale².
2. Relocarea este considerata involuntara atunci cand persoanele sau comunitatile afectate nu au dreptul sa refuze achizitionarea de terenuri care determina dislocarea. Aceasta situatie se produce in cazuri de : (i) expropriere legala sau restrictii privind utilizarea terenurilor situate la inaltime³; si (ii) aranjamente negociate in cazul carora cumparatorul poate recurge la expropriere sau poate impune restrictii legale privind utilizarea terenului in cazul in care negocierile cu vanzatorul nu ajung la nici un rezultat.
3. Aplicarea acestei CP sprijina si este in concordanta cu respectul universal si respectarea drepturilor si libertatilor omului si in special cu dreptul la conditii corespunzatoare de locuit si la imbunatatirea continua a conditiilor de viata⁴. In cazul unei dislocari in urma unui conflict, anterior implicarii BERD, aceasta CP sprijina aplicarea Principiilor Orientative privind Dislocarea Interna.⁵
4. Daca nu este gestionata corespunzator, relocarea involuntara poate avea drept rezultat privatiuni sau saracirea persoanelor si comunitatilor afectate, precum si deteriorarea mediului si impact social si economic advers in zonele in care se face relocarea. In astfel de imprejurari, o relocare involuntara necorespunzatoare poate expune clientul la actiuni judiciare initiale in alte jurisdictii. Aceasta situatie apare mai ales in cazul in care proiectul se afla sub o jurisdictie in care persoanele dislocate nu au acces la remedii legale depline sau la protectie procedurala in concordanta cu conventiile internationale privind drepturile omului. Din aceste motive, relocarea involuntara trebuie sa fie evitata sau cel putin minimizata. Cu toate acestea, in cazul in care este inevitabil, trebuie sa se planifice atent si sa se implementeze masuri corespunzatoare de atenuare a impactului advers asupra persoanelor dislocate si a comunitatilor gazda⁶. Experienta demonstreaza ca implicarea directa a clientului in activitatile de relocare si o evaluare facuta in faza incipienta de conceptie a proiectului pot avea drept rezultat implementarea rentabila, eficienta si la timp a acestor activitati, precum si promovarea unor abordari inovatoare de imbunatatire a mijloacelor de trai si a standardului de viata al celor afectati de relocare.
5. Aranjamentele negociate ajuta la evitarea expropriarii si elimina necesitatea recurgerii la autoritatea guvernamentala pentru a reloca oamenii in mod fortat. De regula, aranjamentele negociate pot fi realizate prin acordarea unei compensari corecte si corespunzatoare precum

¹ Achizitionarea de terenuri include atat achizitii complete de proprietati cat si achizitii de drepturi de acces, cum ar fi drepturile de trecere.

² Exemplele includ pierderea accesului la drepturile de exploatare a a zacamintelor subterane de minereruri detinute de stat de catre mineri artizanali; pierderea accesului la locurile de pescuit marin din cauza activitatilor legate de proiect; restrictii de acces la resurse situate in perimetrul zonelor de excludere stabilite de stat care nu sunt achizitionate de catre client; si scaderi demonstrate ale productiilor agricole, septelului, exploatarilor forestiere si vanatorii si pescuitului, ca urmare a perturbarii si/sau poluarii cauzate de proiect.

³ Astfel de restrictii pot include restrictii de acces la zone de conservare a naturii stabilite prin lege.

⁴ Declaratia Universala a Drepturilor Omului (1948) si Pactul International cu privire la Drepturile Economice, Sociale si Culturale (1966)

⁵ Biroul Inaltului Comisar pentru Drepturile omului : Principii Orientative privind Dizlocarile Interne.

⁶ O comunitate gazda este o comunitate care primeste persoane dizlocate.

si a altor stimulente si beneficii persoanelor sau comunitatilor afectate si prin atenuarea riscurilor de asimetrie a informatiilor si a puterii de negociere. In consecinta, se recomanda clientilor sa achizitioneze terenuri prin aranjamente negociate ori de cate ori este posibil, chiar daca acestia au mijloacele legale de a dobandi acces la teren fara consimtamantul vanzatorului.

Obiective

6. Obiectivele acestei CP sunt :

- Evitarea sau, cel putin, minimizarea⁷, relocarii involuntare ori de cate ori este posibil, prin analiza unor conceptii alternative de proiect;
- Atenuarea impactului social si economic advers cauzat de achizitia de terenuri sau restrictii impuse persoanelor afectate privind utilizarea si accesul la teren, prin : (i) acordarea de compensatii pentru pierderea de bunuri la costul de inlocuire⁸; si (ii) asigurarea efectuarii activitatilor de relocare in conditiile furnizarii corespunzatoare de informatii, consultarii si participarii in cunostinta de cauza a celor afectati;
- Imbunatatirea sau, cel putin, mentinerea mijloacelor de trai si a standardelor de viata ale persoanelor dizlocate⁹ la nivelul existent anterior proiectului, prin masuri care pot fi referitoare la teren, la salariu si/sau la intreprindere, pentru a facilita imbunatatirea statutului social si economic al acestora;
- Imbunatatirea conditiilor de trai a persoanelor dizlocate prin asigurarea unor conditii adecvate de locuit¹⁰ si a sigurantei dreptului de posesiune¹¹ in zonele de relocare.

Domeniul de aplicare

7. Aceasta Cerinta de Performanta se aplica dislocarii fizice sau economice totale, partiale, permanente, sau temporare, ca urmare a urmatoarelor tipuri de tranzactii :

⁷ Exceptand cazul in care, in opinia Bancii, aceasta ar compromite sanatatea si securitatea persoanelor afectate.

⁸ De regula, aceasta se calculeaza la valoarea de piata a bunurilor plus costurile tranzactiei aferente restaurarii acestor bunuri. Calculul costurilor de inlocuire este complex datorita potentialei varietati a terenurilor, a pretentiilor privind utilizarea terenurilor si a nivelului diferit de dezvoltare a pietei terenurilor in tarile membre. Din acest motiv, clientii trebuie sa identifice toate persoanele si comunitatile care vor fi dislocate in urma achizitionarii terenului, precum si comunitatile gazda care ii vor primi pe cei care urmeaza sa fie relocati, si sa se consulte cu acestea pentru a obtine informatii privind drepturile de proprietate asupra terenurilor, pretentiile privind terenurile si utilizarea acestora. In aplicarea acestei metode de evaluare, nu trebuie sa se ia in considerare deprecierea structurilor si bunurilor. In cazul in care pietele de terenuri sunt inca in stadiul de formare, clientii trebuie sa asigure evaluarea de catre evaluatori profesioniști externi independenti (sau daca nu exista evaluatori profesioniști, de catre alti profesioniști avand competenta necesara, acceptabili pentru BERD si client). A se vedea si nota de subsol 17.

⁹ Acestea pot include persoane care au drepturi sau pretentii recunoscute prin lege asupra terenului, persoane care au pretentii cutumiare asupra terenului, persoane care nu au drepturi sau pretentii recunoscute prin lege asupra terenului, utilizatori sezonieri ai resurselor, cum ar fi pastorii/ familiile de pescari, vanatorii si culegatorii de fructe sau plante care pot avea relatii economice interdependente cu comunitatile situate in zona proiectului.

¹⁰ Conditiiile adecvate de locuit pot fi masurate prin calitatea, securitatea, posibilitatea persoanei de a-si permite astfel de conditii de locuit, calitatea de a fi locuibil, adecvarea culturala, accesibilitatea si caracteristicile amplasamentului. Conditiiile adecvate de locuit trebuie sa permita accesul la oportunitati de angajare, pieta si infrastructura si servicii de baza, cum ar fi apa, electricitatea, servicii de salubritate, servicii medicale si educatie. Aceasta CP prevede conditiiile adecvate de locuit si securitatea dreptului de posesie in locatiile de relocare pentru persoanele dislocate. Clientii trebuie sa includa unul sau mai multe aspecte legate de conditiiile adecvate de locuit din acest paragraf pentru a ameliora conditiiile de trai in locatia de relocare, in special pentru cei care nu au drepturi sau pretentii recunoscute prin lege asupra terenului pe care il ocupa.

¹¹ Un loc in care se poate realiza relocarea ofera securitatea dreptului de posesie daca protejeaza persoanele relocate de evacuari fortate, in cea mai mare masura posibila.

- Drepturi de proprietate asupra terenului in legatura cu un anumit proiect care au fost dobandite prin expropriere sau ale proceduri coercitive.
 - Drepturi de proprietate asupra terenului pentru un proiect dobandite prin relocari negociate cu proprietarii terenurilor sau cu cei care au drepturi legale asupra terenului, inclusiv drepturi cutumiare sau traditionale recunoscute sau care pot fi recunoscute conform legilor din tara respectiva, in cazul in care s-ar ajunge la procesul de expropriere sau alte procese coercitive daca negocierea ar esua.¹²
 - Impunerea de restrictii care au drept rezultat pierderea de catre oameni a accesului la bunurile fizice sau resursele naturale indiferent daca astfel de drepturi de restrictie sunt dobandite prin negociere, expropriere, achizitionare impusa, sau prin reglementari guvernamentale.
8. Cerintele si responsabilitatile fata de persoanele dislocate care nu au drepturi sau pretentii recunoscute prin lege asupra terenului pe care il ocupa sunt prezentate in paragrafele 31, 36, si 39 de mai jos.
 9. Aceasta CP nu se aplica in cazul relocarii care rezulta din tranzactii voluntare de terenuri (respectiv, tranzactii de piata in care vanzatorul nu este obligat sa vanda si cumparatorul nu poate recurge la expropriere sau alte proceduri coercitive, daca negocierile esueaza).
 10. Aplicabilitatea acestei CP va fi stabilita de BERD in conformitate cu criteriile prevazute in paragrafele 7 pana la 9 de mai sus in cursul procesului de evaluare a problemelor sociale si de mediu. Implementarea masurilor necesare pentru indeplinirea acestei CP este asigurata prin Planul de Masuri Sociale si de Mediu si/sau sistemul de management al clientului. In cazul in care relocarea involuntara s-a produs inainte de implicarea Bancii, se va efectua un audit de evaluare pentru a identifica a) lipsuri si b) actiunile corective care pot fi necesare pentru a asigura respectarea acestei CP. Apoi, se va conveni un plan de masuri. Evaluarea si gestionarea procesului de relocare sunt prezentate in aceasta CP. Cerintele privind evaluarea si gestionarea problemelor sociale si de mediu sunt prezentate in CP 1 si CP 10.

Cerinte

Cerinte generale

Conceptia proiectului

11. Clientul va avea in vedere alternative fezabile ale proiectului pentru a evita sau cel putin a minimiza dislocarea fizica si/sau economica, asigurand in acelasi timp echilibrul costurilor si beneficiilor de mediu, sociale si financiare.

Consultare

12. In urma comunicarii tuturor informatiilor relevante, clientul se va consulta cu persoanele si comunitatile afectate, inclusiv comunitatile gazda, si va facilita participarea acestora in cunostinta de cauza intr-o faza incipienta la procesul de luare a deciziilor cu privire la relocare, in conformitate cu CP 10.

¹² Aceste negocieri pot fi purtate de compania din sectorul privat care achizitioneaza terenul sau de un agent al companiei respective. In cazul proiectelor din sectorul privat in care drepturile de proprietate asupra terenurilor sunt achizitionate de guvern, negocierile se pot purta de catre guvern sau de catre compania privata in calitate de agent al guvernului.

- Persoanele afectate¹³ vor avea posibilitatea sa participe la negocierea pachetelor compensatorii, a cerintelor de eligibilitate, a sprijinului acordat pentru relocare, a caracterului adecvat al locurilor propuse pentru relocare si a planificarii propuse.
- Se vor aplica prevederi speciale in cazul consultarilor care implica Popoare Indigene (a se vedea CP 7) precum si persoane care apartin unor grupuri vulnerabile¹⁴.
- Consultarea va continua in cursul implementarii, monitorizarii si evaluarii platii compensatiilor si a relocarii astfel incat rezultatul final sa fie in concordanta cu obiectivele acestei CP.

Mecanismul de rezolvare a reclamatilor

13. Mecanismul de rezolvare a reclamatilor ce urmeaza a fi stabilit de client in conformitate cu PR 10 va fi infiintat cat de curand posibil in cadrul procesului, in conformitate cu prezenta CP, pentru a se putea primi si rezolva la timp sesizari de probleme specifice legate de compensare si relocare facute de persoane dislocate si/sau de membrii comunitatilor gazda, inclusiv un mecanism de recurs pentru solutionarea disputelor in mod impartial. Se va da publicitatii in mod regulat un rezumat al reclamatilor si al masurilor luate pentru solutionarea acestora, in conformitate cu CP 10.

Planificarea si implementarea relocarii

14. In cazul in care relocarea involuntara este inevitabila, clientul va angaja un specialist cu calificare corespunzatoare pentru efectuarea unui recensamant si a unei evaluari socio-economice de baza in zona afectata si pentru a acorda asistenta in elaborarea Planului de Masuri de Relocare sau a unui Program Cadru de Refacere a Mijloacelor de Trai.
 - Recensamantul si evaluarea socio-economica de baza vor identifica persoanele ce urmeaza a fi dislocate (total sau partial) din cauza proiectului, vor stabili cine are dreptul la compensatie si asistenta si, prin fixarea unui termen limita, vor descuraja influxul de persoane¹⁵ care nu sunt indreptatite la aceste beneficii.
 - In absenta unor proceduri guvernamentale nationale, data finalizarii recensamantului si a inventarului bunurilor reprezinta termenul limita pentru stabilirea eligibilitatii. Informatiile referitoare la termenul limita vor fi bine documentate si difuzate in zona proiectului.
 - Utilizatorii de resurse sezoniere pot sa nu fie prezenti in zona proiectului la data recensamantului si, in consecinta, trebuie acordata atentie deosebita reclamatilor acestor comunitati.

¹³ Inclusiv cele care nu sunt prezente fizic, datorita, spre exemplu dislocarii ca urmare a unor conflicte anterioare sau curente.

¹⁴ Grupurile vulnerabile sau "expuse riscului" includ persoane care, in virtutea sexului, apartenentei etnice, varstei, dizabilitatii fizice sau mentale, dezavantajului economic sau a conditiei sociale pot fi afectate intr-o masura mai mare de dislocare decat altii si care au posibilitati limitate de a ridica pretentii sau de a beneficia de asistenta in caz de relocare si de beneficiile ce decurg din dezvoltarea respectiva. Grupurile vulnerabile in contextul dislocarii includ si persoane sub limita saraciei, persoane fara pamant, batrani, gospodarii conduse de femei si copii, minoritati etnice, comunitati care depind de resursele naturale sau alte persoane dislocate care nu pot fi protejate prin legislatia nationala privind compensatia pentru terenuri sau dreptul de proprietate asupra terenurilor. Aceste grupuri trebuie sa fie identificate in procesul de evaluare a problemelor sociale si de mediu (a se vedea CP 1). Pot fi necesare masuri speciale din punctul de vedere al consultarii si al sprijinului acordat pentru dezvoltare, pentru a permite acestor grupuri sa participe in mod pertinent la planificarea relocarii si sa beneficieze de oportunitati de dezvoltare. Persoanele indentificate ca fiind vulnerabile trebuie sa fie ajutate sa inteleaga pe deplin optiunile de relocare si compensare si sa fie incurajate sa aleaga optiunea cu gradul cel mai mic de risc.

¹⁵ Cum ar fi vagabonzii oportunisti si emigrantii economici recent sositi care ocupa terenul dupa termenul limita.

Planul de Masuri de Relocare

15. In cazul tranzactiilor descrise in paragraful 7, care implica dislocarea fizica de persoane, clientul va elabora un Plan de Masuri de Relocare, in baza evaluarii impactului social si de mediu, care va acoperi, cel putin, cerintele aplicabile ale prezentei CP, indiferent de numarul de persoane afectate.
16. Planul de Masuri de Relocare :
- Va avea drept scop atenuarea impactului negativ al dislocarii, va identifica potentiale beneficii ale dezvoltarii si va stabili drepturile tuturor categoriilor de persoane afectate (inclusiv comunitatile gazda), acordand o atentie deosebita nevoilor celor saraci si vulnerabili;
 - Va stabili elaborarea de documente pentru toate tranzactiile de dobandire a terenurilor, precum si masurile compensatorii si activitatile de relocare;
 - Va stabili proceduri de monitorizare si evaluare a implementarii planurilor de relocare si va lua masurile corective necesare.
17. Domeniul si nivelul de detaliu ale Planului de Masuri de Relocare vor varia in functie de amploarea dislocarii si de complexitatea masurilor necesare pentru a atenua impactul advers. In toate cazurile, planul va descrie modul in care se vor realiza obiectivele acestei CP. Ca cerinta minima, Planul de Masuri de Relocare va trebui:
- sa stabileasca obiectivele de relocare ;
 - sa descrie impactul proiectului, sa identifice toate persoanele ce urmeaza a fi dislocate si sa faca un inventar al bunurilor afectate;
 - sa demonstreze ca dislocarea este inevitabila si a fost minimizata;
 - sa descrie cadrul legal pentru achizitionarea de terenuri si compensare;
 - sa descrie procesul de consultare cu persoanele afectate privind alternativele acceptabile de relocare si nivelul de participare a acestora la procesul de luare a deciziilor;
 - sa descrie drepturile tuturor categoriilor de persoane dislocate;
 - sa specifice ratele de compensare pentru bunurile pierdute si sa demonstreze ca aceste rate sunt adecvate, respectiv, cel putin egale cu costul de inlocuire al bunurilor pierdute;
 - sa descrie procesul de selectie, alocare, pregatire si titluri de proprietate asupra terenurilor cu privire la inlocuirea locuintei;
 - sa descrie asistenta ce urmeaza a fi asigurata pentru relocare;
 - sa furnizeze detalii privind aranjamentele de ameliorare sau, cel putin, de refacere a mijloacelor de trai si standardelor de viata ale persoanelor dislocate;
 - sa prezinte responsabilitatea institutionala/organizationala privind implementarea Planului de Masuri de Relocare si procedurile de solutionare a reclamatilor;
 - sa stabileasca un program si un buget pentru implementarea Planului de Masuri de Relocare ;
 - sa furnizeze detalii privind aranjamentele de monitorizare, evaluare si raportare; si
 - in cazul in care achizitionarea de terenuri nu are drept rezultat pierderea mijloacelor de trai sau pierderea venitului, sa asigure o compensatie corecta pentru terenul dobandit si pentru bunurile pierdute pe terenul respectiv la costul de inlocuire al acestora.
18. Planul de Masuri de Relocare trebuie sa ia in considerare in special persoanele sau grupurile care pot fi dezavantajate sau vulnerabile. In mod deosebit, Planul de Masuri de

¹⁶ si femeile nu sunt dezavantajate in procesul de relocare, sunt pe deplin informate si isi cunosc drepturile si pot beneficia in mod egal de oportunitatile si beneficiile relocarii, asigurand in special ca documentatia privind titlul de proprietate sau dreptul de ocupare, cum ar fi titlurile de proprietate si contractele de inchiriere si compensatia (inclusiv conturile bancare deschise pentru plata compensatiei) sa fie emisa atat in numele sotiiilor cat si a femeilor care conduc singure gospodaria, dupa cum este cazul in fiecare situatie, si ca alte forme de asistenta pentru relocare, cum ar fi instruirea profesionala, accesul la credite si oportunitatile de angajare sunt accesibile si pentru femei si sunt adaptate nevoilor acestora. In cazul in care legislatia nationala si sistemele privind dreptul de posesiune nu recunosc dreptul femeilor de a detine sau contracta proprietati, in masura posibila trebuie sa fie adoptate prevederi pentru ca accesul femeilor la asigurarea dreptului de posesiune sa fie echivalent cu cel al barbatilor.

19. Planul de Masuri de Relocare trebuie sa includa masuri care sa asigure ca persoanele dislocate beneficiaza de asistenta juridica, in cazul in care este posibil, pentru a le da posibilitatea sa indeplineasca cerintele administrative inainte de achizitionarea terenurilor si sa se adreseze instantelor de judecata, daca este cazul.
20. Clientul trebuie sa faca public un rezumat al informatiilor cuprinse in Planul de Masuri de Relocare pentru a asigura ca persoanele afectate inteleg procedurile de compensare si stiu la ce sa se astepte in diversele stadii ale proiectului (de ex., cand li se va face o oferta, in cat timp vor trebui sa raspunda la aceasta, procedurile de solutionare a reclamatiiilor, procedurile legale ce trebuie aplicate in cazul in care negocierile esueaza).
21. Monitorizarea Planului de Masuri de Relocare va fi efectuata in conformitate cu CP 1 si poate implica participarea partilor cheie interesate, cum ar fi comunitatile afectate.
22. Relocarea va fi considerata finalizata cand impactul advers al relocarii va fi tratat intr-un mod consecvent cu obiectivele stabilite in Planul de Masuri de Relocare si cu obiectivele prezentei CP.
23. In functie de amploarea relocarii determinate de proiect, poate fi adecvat ca clientul sa ia masuri pentru efectuarea unui audit extern final al Planului de Masuri de Relocare, pentru a stabili daca au fost respectate prevederile respective. Auditul final al Planului de Masuri de Relocare trebuie sa fie efectuat dupa ce au fost incheiate toate actiunile din Planul de Masuri de Relocare - inclusiv initiativele de dezvoltare -, dar cu mult inainte ca angajamentele financiare ale clientului fata de BERD sa fie indeplinite. Data la care se planifica efectuarea acestui audit va permite clientului sa ia masurile corective, daca este cazul, conform recomandarilor auditorilor, inainte de finalizarea proiectului. In functie de rezultatul auditului final al Planului de Masuri de Relocare, BERD si clientul vor stabili daca obiectivele prezentei CP au fost indeplinite. In majoritatea cazurilor, indeplinirea masurilor corective identificate de auditul final Planului de Masuri de Relocare ar trebui sa marcheze incetarea responsabilitatii clientului in ceea ce priveste relocarea, compensarea, refacerea mijloacelor de trai si a beneficiilor de dezvoltare.

Programul cadru de refacere a mijloacelor de trai

24. In cazul tranzactiilor descrise in paragraful 7 care implica dislocarea economica (dar nu fizica) a persoanelor, clientul va elabora proceduri de oferire de compensatii si alte forme

¹⁶ Conform notei de subsol 14

de asistenta persoanelor si comunitatilor afectate, pentru a indeplini obiectivele acestei CP. Acestea vor fi sub forma unui Program Cadru de Refacere a Mijloacelor de Trai.

25. Programul Cadru de Refacere a Mijloacelor de Trai va stabili drepturile persoanelor sau comunitatilor afectate si va asigura ca aceste drepturi sa fie acordate in mod transparent, consecvent si echitabil. Clientul va elabora documente de proceduri privind stabilirea si acordarea de compensatii in cadrul unui Program Cadru de Refacere a Mijloacelor de Trai, care :
- sa stabileasca obiectivele Programului Cadru de Refacere a Mijloacelor de Trai;
 - sa descrie impactul proiectului, sa identifice persoanele ce urmeaza a fi dislocate economic si sa realizeze un inventar al bunurilor si resurselor afectate;
 - sa demonstreze ca dislocarea este inevitabila si a fost minimizata;
 - sa descrie cadrul legal de compensare;
 - sa descrie procesul de consultare cu persoanele afectate cu privire la alternativele existente si nivelul de participare a acestora la procesul de luare a deciziilor;
 - sa descrie drepturile tuturor categoriilor de persoane dislocate;
 - sa descrie metodele aplicate pentru evaluarea bunurilor sau resurselor afectate, sau accesul la acestea, la costul integral de inlocuire si sa specifice ratele de compensare ce urmeaza a fi platita;
 - sa descrie alte masuri de ameliorare sau, cel putin, de refacere a mijloacelor de trai si a standardelor de viata ale persoanelor dislocate;
 - sa prezinte un program de preluare a terenurilor (sau de aplicare de restrictii) si de plata a compensatiilor;
 - sa descrie procesul prin care persoanele afectate poate face recurs impotriva evaluarilor pe care le considera inadecvate;
 - sa prezinte responsabilitatea institutionala/organizationala privind implementarea Programului Cadru de Refacere a Mijloacelor de Trai si procedurile de solutionare a reclamatiiilor;
 - sa furnizeze detalii privind aranjamentele de monitorizare, evaluare si prezentare de rapoarte; si
 - sa stabileasca un program si un buget pentru implementarea Programului Cadru de Refacere a Mijloacelor de Trai.
26. Clientul trebuie sa faca public un rezumat al informatiilor cuprinse in Programul Cadru de Refacere a Mijloacelor de Trai pentru a asigura ca persoanele afectate inteleg procedurile de compensare si stiu la ce sa se astepte in diversele stadii ale proiectului (de ex., cand li se va face o oferta, in cat timp vor trebui sa raspunda la aceasta, procedurile de solutionare a reclamatiiilor, procedurile legale ce trebuie aplicate in cazul in care negocierile esueaza).
27. Clientul va oferi comunitatilor afectate posibilitatea de a participa la negocieri in baza procedurilor stabilite.
28. In cazul in care persoanele afectate refuza ofertele de compensare care satisfac cerintele acestei CP si, drept urmare, se initiaza proceduri de expropriere sau alte proceduri legale, clientul va analiza oportunitatile de colaborare cu institutia guvernamentala de resort, si daca respectiva institutie permite acest lucru, va juca un rol activ in planificarea, implementarea si monitorizarea relocarii.

29. Implementarea Programului Cadru de Refacere a Mijloacelor de Trai va fi considerata incheiata atunci cand impactul advers al dislocarii va fi solutionat intr-un mod consecvent cu obiectivele stabilite in Programul Cadru de Refacere a Mijloacelor de Trai precum si cu obiectivele prezentei CP.

Compensatii si beneficii pentru persoanele dislocate

30. Daca dislocarea nu poate fi evitata, clientul va oferi persoanelor si comunitatilor dislocate compensatii pentru pierderea bunurilor la costul integral de inlocuire¹⁷ si alte forme de asistenta pentru a le ajuta sa isi imbunatateasca sau cel putin sa isi refaca standardul de viata sau mijloacele de trai, conform prevederilor prezentei CP. Standardele de compensare vor fi transparente si consecvente in cadrul proiectului. In cazul in care mijloacele de trai ale persoanelor dislocate sunt legate de posedarea de teren, sau in cazul in care terenul este detinut in mod colectiv, clientul va oferi compensare sub forma de acordare de terenuri, in cazul in care este posibil. Clientul va depune toate eforturile pentru a da posibilitatea persoanelor si comunitatilor dislocate sa obtina beneficii corespunzatoare in urma implementarii proiectului.

Dislocarea

31. Persoanele dislocate pot fi clasificate in persoane : (i) care au drepturi legale oficiale asupra terenului (inclusiv drepturi cutumiare si traditionale recunoscute conform legilor nationale); (ii) care nu au drepturi legale oficiale asupra terenului la data recensamantului, dar care au o pretentie asupra terenului care este recunoscuta sau poate fi recunoscuta conform legilor nationale¹⁸; sau (iii) care nu au drepturi sau pretentii legale asupra terenului pe care il ocupa¹⁹. Recensamantul va stabili statutul persoanelor dislocate. Persoanele care se muta in locatia proiectului dupa termenul limita (a se vedea paragraful 14) cum ar fi vagabonzii oportunisti si emigrantii economici recent sositii nu au dreptul la compensatii sau alte forme de asistenta.
32. Persoanele care fac obiectul paragrafului 31 (i) si (ii) primesc compensatii pentru terenul pe care il pierd, precum si alte forme de asistenta in conformitate cu paragrafele 34 si 35. Persoanele care fac obiectul paragrafului 31 (iii) nu au dreptul la compensatii pentru teren, dar trebuie sa primeasca compensatii la costul integral de inlocuire pentru structurile pe care le detin si le ocupa si pentru orice alte imbunatatiri aduse terenului. Pe langa aceasta, trebuie sa li se ofere suficienta asistenta pentru relocare, pentru a-si reface standardul de

¹⁷ Rata compensarii bunurilor pierdute trebuie sa fie calculata la costul integral de inlocuire, respectiv, la valoarea de piata a bunurilor plus costurile de tranzactionare. In aplicarea acestei metode de evaluare, nu se va lua in considerare deprecierea structurilor si bunurilor. Pentru pierderile care nu sunt usor de evaluat sau de compensat in termeni monetari, poate fi cazul sa se acorde compensare in natura. Cu toate acestea, compensarea trebuie sa se faca in bunuri sau resurse cu valoare echivalenta sau mai mare si corespunzatoare din punct de vedere cultural. In ce priveste terenul si structurile, costurile de inlocuire sunt definite dupa cum urmeaza :

- *Teren agricol*—valoarea de piata a unui teren avand o productivitate agricola egala sau situat in vecinatatea terenului afectat, plus costul de pregatire la un nivel similar sau mai ridicat decat cel al terenului afectat si costurile de tranzactionare, cum ar fi taxele de inregistrare si transfer.
- *Teren intravilan* —valoarea de piata a unui teren cu o suprafata si utilizare echivalenta, cu o infrastructura si servicii similare sau mai bune, situate de preferinta in vecinatatea terenului afectat, plus costurile de tranzactionare, cum ar fi taxele de inregistrare si transfer.
- *Case si alte structuri*—costul de achizitie sau construire a unei structuri noi, avand o suprafata si calitate similare sau mai bune decat cele ale structurii afectate sau costul de reparatie a unei structuri partial afectate, inclusiv onorariile pentru forta de munca si antreprenori si costurile de tranzactionare, cum ar fi taxele de inregistrare si transfer.

¹⁸ Astfel de pretentii pot deriva din posesia adversa sau din legea cutumiara sau traditionala.

¹⁹ Cum ar fi grupuri indigene, utilizatori cutumiari, pastori, persoanele dislocate pe plan intern sau vagabonzii care revendica pretentii asupra terenului sau folosesc terenul fara sa aiba drepturi legale oficiale si altii, care pot avea pretentii de uzufruct sau cutumiare asupra terenului afectat sau a altor resurse, care nu sunt recunoscute sau nu pot fi recunoscute conform legilor nationale.

viata intr-un alt loc care sa fie adecvat. Optiunile privind asistenta acordata pentru relocare trebuie sa fie identificate prin consultari cu persoanele dislocate si sa reflecte prioritatile si preferintele acestora. Aceste prevederi se aplica persoanelor care ocupa toata zona proiectului sau o parte din aceasta inainte de termenul limita.

33. Achizitionarea de terenuri pentru proiect poate avea drept rezultat dislocarea fizica de persoane precum si dislocarea economica a acestora. In consecinta, se pot aplica atat cerinte privind dislocarea fizica cat si cerinte privind dislocarea economica.

Dislocarea fizica

34. Daca oamenii care locuiesc in zona proiectului trebuie sa se mute intr-un alt loc, clientul :
- (i) va oferi persoanelor dislocate posibilitatea de a alege intre optiuni de relocare fezabile, inclusiv conditii de locuit adecvate sau compensare in numerar, daca este cazul; si (ii) va acorda asistenta pentru relocare conform nevoilor fiecarui grup de persoane dislocate, acordand o atentie speciala nevoilor celor saraci si vulnerabili. Locuinta alternativa si/sau compensarea in numerar vor fi puse la dispozitie inainte de relocare. Noile zone de relocare a persoanelor dislocate vor oferi conditii imbunatatite de viata.
35. In cazul persoanelor dislocate fizic care fac obiectul paragrafului 31 (i) sau (ii), clientul va oferi posibilitatea de alegere a unei proprietati de inlocuire avand o valoare egala sau mai mare si caracteristici si avantaje de locatie echivalente sau mai bune, sau compensatie in numerar la valoarea integrala de inlocuire, daca este cazul .²⁰.
36. In cazul persoanelor dislocate fizic care fac obiectul paragrafului 31 (iii), clientul le va oferi optiuni de locuinta adecvata cu asigurarea dreptului de posesie astfel incat acestea sa se poata reloca in mod legal fara riscul de a fi evacuate silit.
- In cazul in care aceste persoane dislocate detin si ocupa structuri, clientul le va despagubi pentru pierderea bunurilor altele de cat terenul, cum ar fi locuinte si alte imbunatatiri aduse terenului, la costul integral de inlocuire, cu conditia ca aceste persoane sa ocupe zona proiectului inainte de termenul limita pentru stabilirea eligibilitatii.
 - Compensarea in natura va fi oferita in locul compensarii in numerar in cazul in care este posibil, exceptand cazul in care se poate demonstra la un nivel acceptabil pentru BERD ca exista conditiile descrise in nota de subsol 20. Aceasta se aplica celor care au drepturi cutumiare si traditionale recunoscute conform legilor tarii respective; celor care, anterior termenului limita, nu au drepturi legale oficiale asupra terenului dar revendica pretentii la terenul sau bunurile in cauza, de exemplu, prin posesie adversa²¹; si, sub rezerva prevederilor din paragraful 31, celor care nu au un drept legal sau pretentie care pot fi recunoscute asupra terenului pe care il ocupa.
 - Pe baza consultarii cu persoanele dislocate, clientul va asigura suficienta asistenta pentru relocare pentru a le da posibilitatea sa isi refaca standardul de viata intr-un alt loc care sa fie adecvat ²².

²⁰ Se poate face plata compensatiei in numerar pentru bunurile pierdute in cazul in care: (a) mijloacele de trai nu sunt legate de teren; (b) mijloacele de trai sunt legate de teren, dar terenul luat pentru proiect reprezinta o mica parte din bunul afectat iar restul terenului este viabil din punct de vedere economic; sau (c) exista pietele active de terenuri, locuinte si forta de munca, persoanele dislocate folosesc aceste pietele si exista o oferta suficienta de terenuri si locuinte. Nivelul compensatiei in numerar trebuie sa fie suficient pentru a inlocui terenul si alte bunuri pierdute la costul integral de inlocuire de pe pietele locale.

²¹ O metoda de dobandire a titlului de proprietate asupra unor bunuri imobiliare prin posesia acestora pe o perioada prevazuta prin lege in anumite conditii.

²² Deseori, se pot face compromisuri in cazul relocarii celor care se stabilesc neoficial in zone urbane. De exemplu, familiile relocate pot obtine asigurarea dreptului de posesie, dar pot pierde avantajele locatiei.

37. Clientul nu trebuie sa acorde compensatii sau asistenta celor care isi cer drepturile asupra zonei proiectului dupa termenul limita.
38. In cazul in care comunitatile de Popoare Indigene urmeaza sa fie dislocate fizic de pe terenurile comunale detinute in mod traditional sau cutumiar, clientul va indeplini cerintele aplicabile ale prezentei CP precum si ale CP 7.

Dislocarea economica

39. Daca o tranzactie de tipurile descrise in paragraful 7 are drept rezultat pierderea venitului sau a mijloacelor de trai, de exemplu prin intreruperea sau inchiderea accesului unei persoane la locul de munca sau la bunurile productive, indiferent de faptul ca persoanele afectate sunt dislocate fizic sau nu, clientul:
- Va compensa in mod prompt din punct de vedere economic persoanele dislocate pentru pierderea bunurilor sau a accesului la bunuri la costul integral de inlocuire. In cazul in care compensatia urmeaza sa fie platita de o institutie guvernamentala responsabila, clientul trebuie sa colaboreze cu institutia respectiva pentru a urgenta platile. In cazul in care nu sunt posibile plati compensatorii prompte datorita politicii sau practicii guvernamentale, clientul va analiza optiuni de asistenta acordata pentru relocare pentru a ajuta persoanele dislocate care si-au pierdut temporar venitul.
 - In cazul in care achizitionarea de terenuri afecteaza structuri comerciale, il va compensa pe detinatorul afectat al afacerii respective pentru (i) costul de transferare in alta locatie a activitatilor comerciale, (ii) venitul net pierdut in perioada de tranzitie, si (iii) costurile de transfer si reinstalare a utilajelor, masinilor sau altor echipamente, dupa cum este cazul.
 - Va asigura o proprietate de inlocuire (de ex. locatii agricole sau comerciale) de o valoare egala sau mai mare, sau compensatie in numerar la costul integral de inlocuire daca este cazul, persoanelor care au drepturi sau pretentii legale asupra terenului, care sunt recunoscute sau pot fi recunoscute conform legilor nationale (a se vedea paragraful 31 (i) si (ii));
 - Va acorda asistenta care va compensa orice pierdere a resurselor comune ale comunitatii ²³. Aceasta va putea lua forma unor initiative care sa creasca productivitatea resurselor ramase la care are acces comunitatea, a compensatiei in natura sau in numerar pentru pierderea accesului sau asigurarea accesului la surse alternative ale resurselor pierdute.
 - Va compensa din punct de vedere economic persoanele dislocate care nu au pretentii care pot fi recunoscute legal asupra terenului (a se vedea paragraful 31 (iii)) cu privire la bunurile pierdute, altele decat terenul, (cum ar fi recolte, infrastructura de irigatii si alte imbunatatiri aduse terenului), la costul integral de inlocuire. Clientul nu trebuie sa acorde compensatii sau asistenta oportunistilor care se stabilesc in zona proiectului dupa termenul limita.
 - Va acorda asistenta suplimentara orientata pe anumite directii (de ex. facilitati de credit, instruire sau oportunitati de angajare) si oportunitati de ameliorare sau cel putin refacere a capacitatii de a dobandi venituri, a nivelurilor de productie si a standardului de viata, persoanelor dislocate economic ale caror mijloacele de trai sau niveluri de venit sunt afectate negativ. In cazul operatiunilor de afaceri care inregistreaza intreruperi sau care trebuie sa fie lichidate ca urmare a dislocarii legate de proiect, atat

²³ Exemple de acest fel includ pasunile, resursele forestiere nelemnoase (de ex. plante medicinale, materiale de constructie si arta mestesugareasca), zone impadurite din care se exploateaza material lemnos si lemne de foc sau zone de pescuit.

proprietarul afacerii cat si salariatii care isi pierd salariile sau locul de munca sunt eligibili pentru acordarea de asistenta.

- Va asigura sprijin in perioada de tranzitie persoanelor dislocate economic, dupa cum va fi necesar, in baza unei estimari rezonabile a timpului necesar pentru refacerea capacitatii acestora de a dobandi un venit, a nivelurilor de productie si a standardului de viata;

40. In cazul in care comunitatile de Popoare Indigene sunt dislocate economic (dar nu sunt relocalate) ca urmare a achizitionarii de terenuri legate de proiect, clientul va respecta principiile aplicabile ale prezentei CP si ale CP 7.

Pierderea utilitatilor publice²⁴

41. In cazul in care un proiect implica pierderea utilitatilor publice, clientul va initia consultari pertinente cu comunitatea afectata pe plan local, in conformitate cu CP10, pentru a identifica si conveni o alternativa corespunzatoare, in cazul in care este posibil.

Responsabilitatile sectorului privat in cadrul relocalarilor gestionate de guvern

42. Pot exista cazuri in care achizitionarea de terenuri si relocalarea constituie responsabilitatea guvernului gazda. In astfel de cazuri, clientul va colabora cu institutia guvernamentala raspunzatoare, in masura permisa de institutia respectiva, pentru a obtine rezultate in concordanta cu obiectivele prezentei CP. In plus, in cazul in care capacitatea guvernului este limitata, clientul va juca un rol activ in cursul planificarii, implementarii si monitorizarii relocalarii. Clientul va elabora un plan (sau un program cadru) care, impreuna cu documentele elaborate de institutia guvernamentala raspunzatoare, sa satisfaca cerintele prezentei CP. Poate fi necesar ca clientul sa includa in acest plan: (i) o descriere a drepturilor persoanelor dislocate prevazute de legile si reglementarile aplicabile; (ii) masurile propuse pentru a acoperi decalajele dintre drepturile cuvenite si cerintele prezentei CP; si (iii) responsabilitatile financiare si de implementare care revin institutiei guvernamentale si/sau clientului.

²⁴ A se vedea glosarul pentru definitia utilitatilor publice. Pierderea mostenirii culturale face obiectul CP 8.

Cerinta de Performanta BERD 6: Conservarea biodiversitatii si managementul durabil al resurselor naturale vii

Introducere:

1. BERD recunoaste necesitatea protectiei si conservarii biodiversitatii in contextul proiectelor in care investeste. Termenul ‘biodiversitate’ (sau diversitate biologica) este definit in Conventia privind Diversitatea Biologica (CDB) ca fiind ‘*variabilitatea organismelor vii din toate sursele, inclusiv, printre altele, mediul terestru, marin si alte ecosisteme acvatice si complexe ecologice din care fac parte; aceasta include diversitatea in cadrul speciilor, dintre specii si diversitatea ecosistemelor*’. Banca sprijina o abordare precauta a conservarii si utilizarii durabile a biodiversitatii si gestionarea impactului asupra acesteia in concordanta cu Declaratia de la Rio si cu CDB.
2. In realizarea acestor obiective, Banca se bazeaza pe implementarea legislatiei si conventiilor internationale aplicabile si a Directivelor UE relevante (cu privire la care se dau exemple in nota de subsol de mai jos)¹ si sprijina aceasta implementare.

Obiective:

3. Obiectivele prezentei Cerinte de Performanta (“CP”) sunt urmatoarele:
 - Protejarea si conservarea biodiversitatii;
 - Evitarea, minimizarea si atenuarea impactului asupra biodiversitatii si compensarea impactului rezidual semnificativ, acolo unde este cazul, pentru a nu inregistra nici o pierdere neta sau a inregistra o crestere neta a biodiversitatii;
 - Promovarea gestionarii si utilizarii durabile a resurselor naturale;
 - Asigurarea participarii corespunzatoare a popoarelor indigene si a comunitatilor locale la procesul de luare a deciziilor;
 - Asigurarea accesului corect si echitabil la beneficiile ce decurg din dezvoltarea proiectului si din utilizarea resurselor genetice;
 - Consolidarea autorizatiei de operare a companiilor, a reputatiei si avantajului competitiv al acestora, prin gestionarea biodiversitatii conform celor mai bune practici, din punctul de vedere al riscului si oportunitatii de afaceri; si
 - Incurajarea dezvoltarii operatiunilor de afaceri care favorizeaza biodiversitatea, care ofera mijloace de trai alternative in locul exploatarei nesustenabile a mediului natural.

¹ Exemple de conventii si directive relevante:

- Conventia privind Diversitatea Biologica si protocoalele aferente acesteia
- Conventia asupra zonelor umede de importanta internationala, in special ca habitat al pasarilor acvatice
- Conventia privind evaluarea impactului asupra mediului in context transfrontalier (Conventia de la Espoo)
- Conventia referitoare la conservarea speciilor migratoare de animale salbatice
- Conventia privind protectia Marii Negre impotriva poluarii
- Directiva Consiliului 92/43/CEE din mai 1992 privind conservarea habitaturilor naturale si a speciilor salbatice de fauna si flora, dupa cum a fost aceasta modificata
- Directiva Consiliului 79/409/CEE din aprilie 1979 privind conservarea pasarilor
- Directiva Consiliului 2004/35/CE din aprilie 2004 privind raspunderea de mediu
- Directiva Consiliului 85/337/CEE din 27 iunie, 1985, modificata prin Directiva 97/11/CE din 3 martie, 1997 privind impactul asupra mediului
- Directiva Consiliului 2001/42/CE din iunie, 2001 privind evaluarea strategica a mediului

Domeniul de aplicare

4. Prezenta CP se aplica proiectelor care vizeaza toate tipurile de habitaturi, indiferent daca acestea au fost tulburate sau degradate anterior, sau daca sunt sau nu protejate sau fac obiectul unor planuri de administrare.
5. Aplicabilitatea acestei CP este stabilita de Banca in decursul procesului de evaluare a problemelor sociale si de mediu. Banca va specifica cerintele generice ce trebuie indeplinite pentru respectarea prezentei CP, iar clientul trebuie sa propuna Bancii spre analiza un set de masuri specifice ce urmeaza a fi luate pentru a asigura conformarea, in cadrul Planului general de Masuri Sociale si de Mediu al clientului si/sau a sistemului de gestionare. Cerintele privind evaluarea si gestionarea problemelor sociale si de mediu sunt prezentate in CP 1 si CP 10. Banca poate angaja specialisti independenti in domeniul biodiversitatii pentru a ajuta la efectuarea studiului sau de evaluare.

Cerinte

Evaluarea problemelor si a impactului

6. In cadrul procesului de evaluare a problemelor de mediu, clientul va identifica si va descrie impactul potential asupra biodiversitatii pe care il poate avea proiectul. Complexitatea studiului de evaluare trebuie sa fie suficienta pentru a face o identificare completa a riscurilor si impactului, in conformitate cu o abordare precauta si care sa reflecte preocuparile partilor interesate relevante. Poate fi necesara angajarea unor experti experimentati si calificati in acest proces. In procesul de planificare si implementare a evaluarilor impactului, in cazul in care problemele legate de biodiversitate reprezinta elementul major, clientii trebuie sa se bazeze pe instructiunile conforme cu cele mai bune practici privind integrarea biodiversitatii in evaluarile impactului². Totodata, evaluarea trebuie sa ia in considerare schimbarile climatice si probleme de adaptare. Daca se aplica cerintele paragrafelor 13, 14 si 15, clientul va angaja experti externi calificati si experimentati care sa contribuie la efectuarea evaluarii.
7. Studiul de evaluare trebuie sa tina seama de natura, amploarea, durata si intensitatea impactului potential, sa evalueze probabilitatea producerii impactului si sa stabileasca importanta acestui impact.
8. Clientul va trebui sa identifice masuri de evitare, minimizare sau atenuare a potentialului impact advers si, daca este cazul si in ultima instanta, va propune masuri compensatorii, cum ar fi compensarea biodiversitatii, pentru a nu inregistra nici o pierdere neta sau pentru a inregistra o crestere neta a biodiversitatii afectate.

<i>Ierarhia masurilor de atenuare a biodiversitatii</i>	
<i>Actiune</i>	<i>Raspuns</i>
1. Evitare	Clientul va incerca sa evite impactul advers asupra biodiversitatii.
2. Minimizare	In cazul in care nu poate fi evitat impactul semnificativ asupra biodiversitatii, clientul trebuie sa identifice modalitati de modificare a

² Instructiunile conforme cu cele mai bune practici privind integrarea biodiversitatii in evaluarea impactului includ:

- *Instructiuni facultative privind includerea biodiversitatii in evaluarea impactului de mediu* - (Continute in Decizia VIII/28 CBD din COP8 din 2006)
- *Biodiversitatea in evaluarea impactului* (Publicatia Speciala IAIA P Seria Nr. 3)
- Diverse produse ale *Initiativei privind energia si biodiversitatea*

	proiectului in vederea minimizarii impactului asupra biodiversitatii.
3. Atenuare	In cazul in care impactul semnificativ asupra biodiversitatii nu poate fi evitat sau minimizat, clientul trebuie sa identifice masuri de atenuare a impactului
4. Compensare	In cazul in care, in pofida tuturor incercarilor rezonabile de evitare, minimizare si atenuare a acestui impact, ramane un impact rezidual semnificativ asupra biodiversitatii, clientul va identifica masuri sau proiecte de compensare a acestui impact. Proiectele de compensare trebuie sa fie stabilite si agreate cu BERD.

Protectia si conservarea habitatului

Generalitati

9. Toate habitaturile (fie ca sunt modificate, naturale sau cu o valoare critica de conservare) sustin specii complexe de organisme vii care variaza din punct de vedere al diversitatii speciilor, al abundentei si ecosistemului si al valorii economice. Din acest motiv, studiul de evaluare efectuat de client trebuie sa ia in considerare nu numai habitatul natural netulburat, inclusiv cel cu valoare critica de conservare, care poate fi afectat de proiect, dar si habitatul care a fost tulburat sau degradat de activitatea oamenilor, si noile habitaturi create de om cum ar fi rezervoarele si pajistile. Studiul de evaluare trebuie sa includa evaluarea masurilor de atenuare ce urmeaza a fi aplicate dezvoltarii propuse.
10. Masurile de atenuare pot include evitarea locatiilor vulnerabile sau a activitatilor perturbatoare in perioade sensibile (de ex. perioadele de reproducere), translocarea speciilor in locatii alternative temporare sau permanente, refacerea locatiei si recolonizarea/ repopularea dupa realizarea proiectului, precum si crearea de habitaturi similare (pentru a compensa impactul rezidual). Indivizii si comunitatile direct afectate de pierderea biodiversitatii trebuie sa fie compensati intr-un mod adecvat si care corespunde si din punct de vedere social si cultural.

Habitaturi modificate

11. Habitaturile modificate sunt cele in care s-a produs o alterare evidenta a habitatului natural, deseori prin introducerea unor specii straine de plante si animale, cum ar fi zonele agricole. In cazul in care este posibil sa fie afectate habitaturi modificate sau nou create, clientul trebuie sa aiba ca obiectiv minimizarea continuarii degradarii sau conversiei habitatului. Daca este justificat din punctul de vedere al conservarii si in functie de natura si complexitatea proiectului, clientul trebuie sa identifice oportunitati de sporire a habitaturilor, de protectie si conservare a biodiversitatii sau sa incurajeze recoltarea / managementul durabil al zonei in cauza. Aceasta poate include producerea furajarelor, apicultura, observarea si studierea pasarilor etc.

Habitaturi naturale

12. Habitaturile naturale sunt zone de uscat si apa in care comunitatile biologice sunt alcatuite in cea mai mare parte din specii native de plante si animale, si unde activitatea oamenilor nu a modificat semnificativ functiile ecologice primare ale zonei respective. In zonele de habitat natural, nu trebuie sa existe nici o degradare sau conversie semnificativa a habitatului intr-o masura in care (i) sa fie compromisa integritatea ecologica si functionarea ecosistemului, sau (ii) habitatul sa fie degradat in asemenea

- Nu exista alternative fezabile din punct de vedere tehnic si economic; si
- Beneficiile generale ale proiectului depasesc costurile, inclusiv cele legate de mediu si biodiversitate; si
- Se iau masuri corespunzatoare de atenuare pentru a asigura ca nu se inregistreaza o pierdere neta si, de preferat, se inregistreaza o crestere neta a valorii biodiversitatii in habitatul respectiv, sau, daca este cazul, se asigura un habitat cu o valoare mai mare de conservare.

Habitat critic

13. Indiferent daca este natural sau modificat, un habitat poate fi considerat critic datorita (i) valorii sale mari de biodiversitate, (ii) importantei sale pentru supravietuirea speciilor amenintate de disparitie, (iii) importantei sale pentru speciile si subspeciile endemice sau restranse ca raspandire geografica, (iv) importantei sale pentru speciile migratoare sau care traiesc in grupuri, (v) rolului sau in sustinerea grupurilor de specii legate de procesele cheie evolutioniste, (vi) rolului sau in sustinerea biodiversitatii de mare importanta sociala, economica sau culturala pentru comunitatile locale, sau (vii) importantei sale pentru speciile care sunt vitale pentru intregul ecosistem (speciile de baza).
14. Habitatul critic nu trebuie sa fie convertit sau degradat. In consecinta, in zonele de habitat critic, clientul nu va implementa activitati legate de proiect decat daca sunt indeplinite urmatoarele conditii:
 - Orice proces necesar a fost realizat in conformitate cu obligatiile internationale sau a legii interne care constituie o cerinta preliminara pentru aprobarea de catre o tara a activitatilor legate de proiecte in perimetrul unui habitat critic sau in vecinatatea acestuia.³
 - Nu exista un impact advers masurabil, sau probabilitatea unui astfel de impact asupra unui habitat critic care ar putea periclita capacitatea acestuia de a functiona in modul prezentat in paragraful 13.
 - Dintr-o perspectiva precauta, nu se anticipeaza ca proiectul sa determine reducerea populatiei unor specii amenintate de disparitie sau diminuarea habitatului in cauza astfel incat sa se compromita mentinerea unui ecosistem gazda viabil si reprezentativ.
 - In pofida celor mentionate mai sus, orice alt impact este atenuat in conformitate cu ierarhia masurilor de atenuare.

Zone protejate si delimitate

15. Exista zone care pot fi desemnate de institutiile guvernamentale drept zone protejate din diverse motive, inclusiv pentru indeplinirea obligatiilor care revin tarii in baza conventiilor internationale. In cadrul unor criterii definite, legislatia poate permite dezvoltarea in zone protejate sau in vecinatatea acestora. In plus fata de cerintele aplicabile ale paragrafului 14 de mai sus, clientul :
 - se va consulta cu sponsorii si administratorii zonelor protejate, cu comunitatile locale si alte parti cheie interesate, cu privire la proiectul propus, in conformitate cu CP 10;

³ De exemplu, este posibil ca tarile sa trebuiasca sa demonstreze ca nu exista alternative plauzibile sau ca proiectul este in interesul national.

- va demonstra ca dezvoltarea propusa in astfel de zone este permisa prin lege si ca tara gazda, daca este cazul, si clientul au respectat procesul de acordare a unei astfel de autorizari; si ca dezvoltarea respecta ierarhia masurilor de atenuare (evitare, minimizare, atenuare, compensare), in mod corespunzator;
- va implementa programe suplimentare, dupa cum este cazul, pentru promovarea si sporirea mijloacelor de conservare ale zonei protejate.

Specii straine invazive

16. Eliberarea sau introducerea accidentala sau deliberata de specii straine in habitaturile native pot avea un impact advers semnificativ asupra biodiversitatii.
 - Clientii nu vor introduce in mod intentionat specii straine sau care nu sunt native in zone in care acestea nu pot fi gasite in mod normal, exceptand cazul in care o atare actiune se efectueaza in conformitate cu cadrul reglementativ care guverneaza o astfel de introducere. Speciile cunoscute ca fiind invazive nu trebuie sa fie introduse in nici un caz in medii noi.
 - In cadrul studiului de evaluare, clientii vor evalua posibilitatea unui transfer sau eliberari accidentale de specii straine (de ex. printr-o analiza a riscului) si vor identifica masuri de minimizare a unui astfel de risc, daca acesta exista.
 - In ce priveste transportul international de bunuri si servicii, Banca se bazeaza pe *Conventia internationala privind controlul si gestionarea apelor de balast si sedimentelor navelor*. Clientii trebuie sa respecte obligatiile prevazute in aceasta conventie.

Organisme modificate genetic

17. Exista o serie de Directive UE care se refera la eliberarea deliberata de organisme modificate genetic in mediul inconjurator (Directiva UE 2001/18/CE), plasarea pe piata de alimente sau produse alimentare care contin sau constau din organisme modificate genetic (Reglementarea UE 1829/2003), exportul de organisme modificate genetic sau transportul transfrontalier neintentionat de organisme modificate genetic, utilizarea controlata de organisme modificate genetic; (de exemplu, in domeniul cercetarii (Directiva 98/81/CE)) si etichetarea si trasabilitatea (ex. Reglementarea 1829/2003, 1830/2003). In cadrul Statelor Membre UE si al tarilor candidate, clientii trebuie sa respecte cerintele si politica nationala si locala aplicabila. Asadar, nu trebuie sa se foloseasca sau sa se elibereze in mediul inconjurator organisme modificate genetic fara aprobarea autoritatilor competente, sau daca autoritatea locala competenta declara ca nu are organisme modificate genetic. In alte tari in care opereaza BERD, clientii trebuie sa adopte o abordare precauta si sa faca o evaluare a riscurilor in concordanta cu cerintele UE si cu prezenta CP. De asemenea, Banca va lua in considerare aceste elemente in studiul sau de evaluare.

Gestionarea si utilizarea durabila a resurselor vii

18. Clientii vor gestiona resursele vii intr-o maniera durabila. Clientii care doresc sa obtina finantare pentru proiecte care implica utilizarea resurselor vii vor efectua un studiu de evaluare, pentru a evalua sustenabilitatea utilizarii resurselor, luand in considerare urmatoarele principii:
 - Utilizarea oricaror resurse trebuie analizata din punctul de vedere al functiilor pe care le au acestea in cadrul ecosistemului. De exemplu, defrisarea padurilor poate avea un impact advers asupra eroziunii solului, a apelor de suprafata si a celor subterane si a locurilor de pescuit. In mod similar, pescuitul excesiv al unei specii poate afecta echilibrul ecologic si integritatea pe termen lung a ecosistemelor.

- Trebuie adoptata o abordare precauta si sa se ia in considerare impactul total si cumulativ.
 - Utilizatorii de resurse vii vor incerca sa minimizeze risipa si impactul advers asupra mediului si sa optimizeze beneficiile acestor utilizari.
 - Cultivarea sau cresterea de specii sau populatii care nu sunt specifice locatiei respective si a caror capacitate de invadare si/sau dominare a speciilor locale trebuie sa fie restrictionata sau sa faca obiectul unor studii si aprobari inainte de utilizare.
 - Trebuie sa se ia in considerare nevoile comunitatilor indigene si locale care traiesc in zona de dezvoltare sau in jurul acesteia sau a caror utilizare a resurselor de biodiversitate poate fi afectata de dezvoltare, precum si rolul posibil pozitiv al acestora in conservarea si utilizarea sustenabila a ecosistemului.
19. In evaluarea sustenabilitatii utilizarii resurselor de catre proiect, Banca se va baza pe *Principiile si Indicatiile stabilite la Addis Ababa pentru utilizarea durabila a biodiversitatii*⁴. De asemenea, Banca va incuraja proiectele si guvernele respective precum si alte institutii responsabile sa internalizeze costurile gestionarii ecosistemelor, dupa cum este cazul. Clientii din sectorul forestier si din sectorul pescuitului vor aplica si prevederile relevante de mai jos.

Paduri naturale si plantatii de paduri

20. Conversia terenurilor perturbate sau a habitaturilor naturale in zone forestiere va face obiectul unui studiu de evaluare conform celor prezentate mai sus. Habitatul critic nu trebuie sa fie convertit sau degradat. Clientii din sectorul forestier vor asigura ca toate padurile naturale si plantatiile pe care le gestioneaza sunt certificate in mod independent conform principiilor acceptate pe plan international cum ar fi cele ale Consiliului de Administrare a Padurilor. In cazul in care studiul de evaluare constata ca practica administrarii padurilor nu satisface astfel de standarde, clientii vor elabora un plan de administrare care sa asigure respectarea acestor standarde intr-un interval de timp considerat rezonabil de catre Banca. Recoltarea produselor forestiere trebuie sa fie efectuata in mod durabil.

Locuri de pescuit

21. Clientii implicati in pescuitul de pesti sau ale specii acvatice trebuie sa poata demonstra Bancii ca toate activitatile lor (de la pescuit pana la prelucrare) sunt derulate in mod sustenabil. Acest lucru poate fi realizat prin obtinerea de certificare independenta⁵ (in cazul in care aceasta exista) sau prin studii intreprinse in cadrul procesului de evaluare. Activitatile legate de locurile de pescuit nu sunt limitate neaparat la pescuitul propriu-zis. Repopularea sau introducerea unor specii sau populatii diferite (mai ales in medii inchise cum sunt lacurile) trebuie sa asigure ca speciile locale existente de pesti nu sunt distruse sau stramutate.

⁴ Utilizarea sau gestionarea sustenabila sunt definite ca fiind exploatarea resurselor intr-un ritm si intr-un mod care sa dea posibilitatea oamenilor si comunitatilor sa isi asigure bunastarea sociala, culturala si economica actuala, mentinandu-se in acelasi timp potentialul resurselor respective de a satisface nevoile previzibile in limite rezonabile ale generatiilor viitoare si protejandu-se capacitatea ecosistemelor din aer, apa si sol de a sustine viata precum si integritatea pe termen lung a habitaturilor critice.

⁵ Cum ar fi *Principiile si Criteriile de Pescuit Sustenabil* ale Consiliului de Administrare al Marinei

Lantul de Aprovizionare

22. In cazul in care proiectul utilizeaza furnizori externi de resurse vii (in cele ce urmeaza denumite: “resurse”) a caror gestionare nu este controlata de client si aceste resurse sunt vitale pentru functiile de baza ale proiectului, clientul va adopta si va implementa o politica de achizitionare sustenabila a resurselor, proceduri si un plan de masuri pentru a asigura ca:

- se achizitioneaza numai resurse din surse legale si durabile ;
- originea resurselor este monitorizata ;
- resursele nu provin din zone protejate sau zone recunoscute ca avand o valoare ecologica mare si biodiversitatea si functiile ecosistemului afectat sunt mentinute in conformitate cu principiile aprobate pe plan national si international.

Clientii trebuie sa acorde prioritate achizitionarii de resurse certificate conform principiilor de gestionare sustenabila acceptate pe plan international, in cazul in care acestea exista.

Biodiversitate si turism

23. Evaluările impactului social si de mediu al activitatilor si infrastructurii de turism noi sau in curs de dezvoltare majora vor fi in concordanta cu *Instructiunile privind biodiversitatea si dezvoltarea turismului*⁶. Aceste instructiuni prezinta natura informatiilor de baza necesare, problemele care trebuie avute in vedere, precum si natura atenuarii, monitorizarii corespunzatoare si raportarii impactului care trebuie sa fie incluse in planul ulterior de masuri pentru proiect.

⁶ Continute in Deciziile COP 7 ale CDB si disponibile pe website-ul BERD.

Cerinta de Performanta BERD 7: Popoare Indigene

Introducere

1. Proiectele din sectorul privat pot crea oportunitati pentru Popoarele Indigene pentru a participa la activitatile legate de proiect si a beneficia de acestea, pentru a le ajuta sa isi indeplineasca aspiratiile de dezvoltare economica si sociala. Prezenta Cerinta de Performanta ("CP") recunoaste faptul ca Popoarele Indigene pot juca un rol in procesul de tranzitie spre economiile de piata libera prin promovarea si gestionarea activitatilor si intreprinderilor in calitate de parteneri in procesul de dezvoltare alaturi de sectorul privat si reprezentantii guvernamentali.
2. *Parteneriat.* Prezenta CP abordeaza Popoarele Indigene ca parteneri, respectandu-le ca oameni si popore ale caror valori pot contribui in mare masura nu numai la propria dezvoltare, dar si la dezvoltarea socio-economica nationala. Cu toate acestea, prezenta CP recunoaste ca Popoarele Indigene, in calitate de grupuri sociale cu identitati distincte de cele ale grupurilor dominante din societatile nationale, sunt deseori printre cele mai marginalizate si mai vulnerabile segmente ale populatiei. Statutul economic, social si legal al acestora le limiteaza deseori capacitatea de a-si apara interesele in terenuri si resurse naturale si culturale si drepturile asupra acestora si le poate restrictiona participarea la dezvoltare si accesul la beneficiile dezvoltarii. Popoarele Indigene sunt vulnerabile in special daca terenurile si resursele lor sunt transformate, insusite de cei care nu sunt membri ai comunitatilor lor, sau degradate in mod semnificativ.
3. *Nevoia de masuri speciale.* Prezenta CP recunoaste faptul ca identitatile, culturile, terenurile si resursele Popoarelor Indigene sunt strans legate intre ele si foarte vulnerabile la schimbarile cauzate de unele tipuri de investitii, astfel incat limba, cultura, religia, convingerile spirituale si institutiile acestora pot fi amenintate. Aceste caracteristici expun Popoarele Indigene la diferite tipuri de riscuri si gravitate a impactului, inclusiv pierderea identitatii, culturii si a mijloacelor de trai bazate pe resurse naturale, precum si la saracie si boli. Se recunoaste totodata faptul ca rolurile barbatilor si femeilor din cadrul unor culturi indigene sunt deseori diferite de cele ale grupurilor dominante si ca femeile si copiii sunt frecvent marginalizati atat in cadrul propriilor comunitati cat si ca urmare a dezvoltarilor externe. Avand in vedere aceste realitati, problemele legate de Popoarele Indigene sunt deseori complexe. In consecinta, sunt necesare masuri speciale pentru a asigura ca femeile si barbatii indigeni nu sunt dezavantajati si ca sunt inclusi in proiectele sustinute de Banca si beneficiaza de pe urma acestora, dupa cum este cazul.
4. *Nevoia unei consimtiri libere, prealabile, in cunostinta de cauza.* Aceasta CP recunoaste principiul, prezentat in Declaratia Natiunilor Unite privind Drepturile Popoarelor Indigene¹, conform caruia este necesara consimtirea prealabila in cunostinta de cauza a Popoarele Indigene afectate pentru activitatile legate de proiect identificate in paragrafele 31-37 de mai jos, avand in vedere vulnerabilitatea specifica a Popoarele Indigene fata de impactul advers al unor astfel de proiecte.
5. *Tarile in care opereaza BERD:* Prezenta CP recunoaste faptul ca particularitatile Popoarele Indigene din tarile in care opereaza BERD sunt unice datorita istoriei lor specifice. Popoarele Indigene nu mai sunt implicate numai in mijloacele de subzistenta traditionale si nici identitatea lor nu mai poate fi asociata numai cu mentinerea

¹ Declaratia Adunarii Generale privind Drepturile Popoarelor Indigene adoptata la data de 13 septembrie 2007

mijloacelor de trai și a stilurilor de viață tradiționale. Mai mult decât atât, se recunoaște faptul că Popoarele Indigene trăiesc deseori în așezări cu etnii mixte, în timp ce, totodată, existența continuă a nomadismului sau transhumantei și o istorie de relocare involuntară înseamnă că expectativa unor legături fixe continue cu anumite teritorii nu este întotdeauna îndreptățită.

Obiective

6. Obiectivele specifice sunt următoarele :
 - Sa se asigure ca procesul de tranziție incurajează respectul deplin al demnității, drepturilor, aspirațiilor, culturilor și mijloacelor de trai bazate pe resurse naturale ale Popoarelor Indigene;
 - Sa se evite impactul advers al proiectelor asupra vieții și mijloacelor de trai ale comunităților Popoarelor Indigene, sau dacă evitarea nu este posibilă, sa se minimizeze, atenueze sau compenseze acest impact;
 - Sa se dea Popoarelor Indigene posibilitatea sa beneficieze de proiecte într-un mod adecvat din punct de vedere cultural;
 - Sa sprijine clientul în vederea stabilirii și menținerii unei relații continue cu Popoarele Indigene afectate de un proiect, pe toată durata proiectului;
 - Sa incurajeze negocierea de bună credință a clientului cu Popoarele Indigene și participarea în cunoștință de cauză a acestora în cazul în care proiectele urmează să fie amplasate pe terenurile folosite în mod tradițional sau cutumiar de Popoarele Indigene, dacă mijloacele de trai cutumiare sau netradiționale vor fi afectate de proiect, sau în cazul exploatarei comerciale a resurselor culturale ale Popoarelor Indigene ;
 - Sa se recunoască și sa se respecte legile cutumiare și obiceiurile Popoarelor Indigene și sa se țină seama de acestea ;
 - Sa se respecte și sa se păstreze cultura, cunoștințele și practicile Popoarelor Indigene în conformitate cu dorințele acestora.

Domeniul de aplicare

7. Prezentă CP se va aplica în cazul în care există probabilitatea ca un proiect să afecteze Popoare Indigene.
8. Aplicabilitatea acestei CP va fi stabilită de Banca în decursul procesului de evaluare a problemelor sociale și de mediu, în conformitate cu criteriile prezentate în paragrafele 9-12 de mai jos. Implementarea măsurilor necesare pentru satisfacerea acestor cerințe urmează să fie gestionată în conformitate cu prezentă CP și cu Cerințele de Performanță 1, 5, 8 și 10, după cum este cazul.
9. Nu există o definiție universal acceptată a termenului “Popoare Indigene.” De asemenea, Popoarele Indigene pot fi denumite cu termeni diferiți în diferite țări.
10. În prezentă Politică și în această CP, termenul “Popoare Indigene” este folosit în sens tehnic pentru a desemna un grup minoritar social și cultural, distinct de grupurile dominante din cadrul societăților naționale, care prezintă următoarele caracteristici în diferite grade :
 - Autoidentificarea ca membri ai unei etnii indigene distincte sau ai unui grup cultural distinct și recunoașterea acestei identități de către alții;

- Atasamentul colectiv fata de habitaturi, terenuri traditionale sau teritorii ancestrale distincte din punct de vedere geografic din zona proiectului si resursele naturale din aceste habitaturi si teritorii²;
 - Descendenta din populatii care au aplicat in mod traditional³ strategii de subzistenta neremunerate (si deseori nomade/transhumante) si al caror statut a fost reglementat de propriile obiceiuri si traditii sau de legi si reglementari speciale;
 - Institutii cutumiare culturale, economice, sociale, sau politice care sunt separate de cele ale societatii sau culturii dominante;
 - O limba sau un dialect distinct, deseori diferite de limba oficiala sau de dialectul tarii sau regiunii.
11. Faptul ca un grup, sau membri ai unui grup, duc o viata nomada sau recurg la transhumanta, traiesc in comunitati mixte sau urbane si/sau isi viziteaza terenurile traditionale in mod sezonier, dupa ce au fost dislocati fortat, nu constituie un obstacol *prima facie* pentru aplicarea prezentei CP.
12. Banca poate recurge la consultanta de specialitate pentru a stabili daca un anume grup poate fi considerat Popor Indigen.

Cerinte

13. In proiectele in care este probabil sa fie afectate Popoare Indigene⁴, clientul trebuie sa efectueze o evaluare a impactului asupra Popoarelor Indigene (a se vedea mai jos). In functie de rezultatul acestei evaluari, se asteapta ca clientul sa evite in primul rand efectele adverse si in cazul in care acest lucru nu este posibil, sa elaboreze un Plan de Dezvoltare pentru Popoarele Indigene (conform paragrafului 21 de mai jos) pentru a minimiza si/sau atenua orice posibil impact advers si a identifica beneficiile. De asemenea, se asteapta ca clientul sa initieze consultarea in cunostinta de cauza si participarea comunitatilor indigene afectate, sa implementeze un mecanism specific de rezolvare a reclamatilor si sa identifice si sa stabileasca modalitati corespunzatoare de compensare si de participare la beneficii.
14. In cazul in care clientul a demarat activitati legate de proiect care este posibil sa fi afectat si/sau pot afecta Popoarele Indigene, inainte de implicarea Bancii, se vor efectua studii de evaluare pentru a identifica a) orice discrepante si b) masuri corective care pot fi necesare pentru a asigura respectarea acestei CP. Apoi, trebuie sa se convina un plan de masuri.

² Un grup care si-a pierdut "atasamentul colectiv fata de habitaturi sau teritorii ancestrale distincte din punct de vedere geografic din zona proiectului" din cauza dislocarii fortate ramane eligibil pentru a beneficia de acoperire in baza prezentei CP, daca este de asteptat sa fie afectat de proiect. "Dislocarea fortata" se refera la pierderea atasamentului colectiv fata de habitaturile sau teritoriile ancestrale distincte din punct de vedere geografic care se produce pe durata vietii membrilor grupului respectiv din cauza unui conflict, a programelor guvernamentale de relocare, a deposedarii de terenuri, a calamitatilor naturale, sau a incorporarii teritoriilor respective intr-o zona urbana. In scopul prezentei CP, "zona urbana" inseamna in mod normal o metropola sau un oras mare si tine seama de toate caracteristicile urmatoare, dintre care nici una nu este decisiva: (a) desemnarea legala a zonei ca zona urbana in baza legilor interne; (b) densitatea mare a populatiei; si (c) proportia ridicata a activitatilor economice neagricole fata de activitatile agricole.

³ Aceasta se aplica chiar daca aceste strategii nu mai sunt aplicate, conform notei de subsol anterioare.

⁴ Popoarele Indigene afectate de proiect sunt cele ale caror statut socio-economic si/sau cultural si mod de viata traditionale sunt afectate de un proiect.

15. In cazul in care nu exista resursele necesare in cadrul organizatiei clientului, se va recurge la specialisti in probleme sociale, experimentati si independenti, in decursul dezvoltarii si implementarii proiectului.

Evaluare

16. In cazul in care exista o cerinta legala la nivel national pentru un anumit tip de evaluare sociala, clientul va face aceasta evaluare si va comunica BERD rezultatele acesteia, in plus fata de orice evaluare suplimentara a problemelor sociale cerute de catre Banca.
17. In cazul in care proiectul nu a fost inca lansat, clientul va identifica printr-o evaluare sociala toate comunitatile Popoarelor Indigene care pot fi afectate de proiect, atat pozitiv cat si negativ, din zona de influenta a proiectului, precum si natura si amploarea impactului social, cultural (inclusiv mostenirea culturala), si de mediu preconizat, precum si masurile planificate pentru (i) evitarea sau atenuarea impactului advers si (ii) participarea la beneficiile legate de proiect.
18. In cazul in care constructia, activitatile sau operatiunile legate de proiect au fost deja initiate pentru un proiect propus, clientul va furniza Bancii documente si informatii (inclusiv cele referitoare la performanta din trecut a companiei) si un raport privind documentele depuse la autoritati, care sa demonstreze ca a avut in vedere si a actionat in baza opiniilor Popoarelor Indigene afectate de proiect, respectand, in masura posibila, procesul prezentat in prezenta CP.
19. Daca sunt indeplinite cerintele paragrafului 18, Banca va solicita clientului sa comande un studiu obiectiv si independent al efectelor proiectului asupra Popoarelor Indigene si asupra parerilor acestora cu privire la proiect. Acest studiu, ce trebuie efectuat intr-o maniera corespunzatoare din punct de vedere cultural, va analiza efectele inregistrate pana in prezent asupra vietii si mijloacelor de trai ale Popoarelor Indigene, eforturile clientului de a atenua efectele adverse si de a identifica si partaja beneficiile proiectului si nivelul de participare a Popoarelor Indigene la planificarea si implementarea proiectului.

Evitarea efectelor adverse

20. Toate eforturile trebuie sa fie directionate in primul rand spre evitarea efectelor adverse ale proiectului asupra Popoarelor Indigene. Daca evitarea efectelor adverse nu este posibila, clientul va minimiza, atenua sau compensa acest impact in mod corespunzator si proportional.

Elaborarea unui Plan de Dezvoltare privind Popoarele Indigene

21. Masurile propuse de client in vederea minimizarii, atenuarii si compensarii efectelor adverse si a identificarii si partajarii beneficiilor vor fi identificate cu participarea in cunostinta de cauza a Popoarelor Indigene afectate si vor fi cuprinse intr-un plan care va prevedea termene de realizare, cum ar fi un Plan de Dezvoltare privind Popoarele Indigene, sau un plan mai vast de dezvoltare a comunitatii care sa includa componente separate pentru Popoarele Indigene. Clientul va angaja specialisti calificati in probleme sociale, avand expertiza tehnica relevanta si corespunzatoare, pentru elaborarea Planului.

Nivelul de detalii si amploarea Planului de Dezvoltare privind Popoarele Indigene vor varia in functie de proiectul in cauza si de natura si complexitatea activitatilor

proiectului. In general, un Plan de Dezvoltare privind Popoarele Indigene va cuprinde urmatoarele componente:

Sectiunea I – prezentare in rezumat a evaluarii problemelor sociale

- Informatii de baza
- Constatari principale : analiza impactului, riscurilor si oportunitatilor

Sectiunea II – Consultare si participare

- Rezultatul consultarilor si planul implicarii viitoare

Plan de implementare

- Masuri de evitare, minimizare si atenuare a impactului negativ si de crestere a impactului pozitiv.
- Masuri de asigurare a continuitatii comunitatii bazate pe gestionarea resurselor naturale
- Masuri de obtinere de beneficii in urma implementarii proiectului si/sau de creare de oportunitati de dezvoltare
- Mecanism de rezolvare a reclamatilor
- Costuri, buget, planificare si responsabilitati organizationale
- Monitorizare, evaluare si rapoartare.

Comunicarea de informatii, consultarea pertinenta si participarea in cunostinta de cauza

22. Clientul va stabili o relatie continua cu comunitatile afectate ale Popoarelor Indigene incepand din faza incipienta a procesului de planificare a proiectului si pe toata durata acestuia. Procesul de implicare va asigura consultarea pertinenta a comunitatilor afectate ale Popoarelor Indigene pentru a facilita participarea in cunostinta de cauza a acestora la problemele care le afecteaza direct, la masurile de atenuare propuse, la partajarea beneficiilor si oportunitatilor de dezvoltare si la aspectele legate de implementare.
23. Clientul va asigura ca Popoarele Indigene afectate de proiect sunt informate corespunzator, intr-o maniera adecvata din punct de vedere cultural, despre Cerintele de Performanta BERD si planurile de proiect care le afecteaza.
24. Procesul implicarii comunitatii va fi corespunzator din punct de vedere cultural, va respecta procesul colectiv al Popoarelor Indigene de luare a deciziilor si va fi proportional cu riscurile si impactul potential asupra Popoarelor Indigene. Clientul trebuie sa demonstreze BERD ca acest proces a fost realizat in mod adecvat.
25. In mod special, procesul de implicare va include urmatoarele:
 - Implicarea organismelor reprezentative ale Popoarelor Indigene (de exemplu, printre altele, consiliile batranilor sau consiliile satesti), organizatiilor Popoarelor Indigene, precum si persoanelor indigene afectate in mod individual;
 - Intelegerea si respectarea legilor cutumiare relevante;
 - Acordarea de timp suficient pentru luarea deciziilor colective de catre Popoarele Indigene;
 - Incurajarea exprimarii de catre Popoarele Indigene a opiniilor, preocuparilor si propunerilor acestora in limba aleasa de acestea si fara manipulare din exterior, interferente sau intimidare, intr-o maniera corespunzatoare din punct de vedere cultural;
 - Aducerea la cunostinta Popoarelor Indigene a tuturor planurilor si informatiilor relevante referitoare la potentialul impact social si ecologic asupra comunitatilor

- Recunoasterea heterogenitatii comunitatii, luand in considerare urmatoarele :
 - Popoarele Indigene traiesc in comunitati mixte alaturi de popoare neindigene;
 - Comunitatile indigene au mai multe voci care trebuie sa se faca auzite; consultarile si participarea trebuie sa includa reprezentanti ai ambelor sexe, reprezentanti ai tuturor generatiilor si grupurile excluse;
 - Comunicarea informatiilor corespunzatoare la BERD si implicarea Bancii in procesul de consultare, in cazul in care este posibil;
- Documentarea completa⁵ a procesului de consultare.

Mecanismul de rezolvare a reclamatilor si prevenirea discriminarii pe criterii etnice

26. Clientul va asigura ca mecanismul de rezolvare a reclamatilor stabilit pentru proiect, conform CP 10, corespunde din punct de vedere cultural si al accesibilitatii pentru Popoarele Indigene; aceasta poate necesita recurgerea in mai mica masura la proceduri scrise si utilizarea pe scara mai mare a canalelor de raportare verbala.
27. Banca nu va finanta proiecte din care clientul exclude Popoarele Indigene pe criterii etnice. In cazul proiectelor finantate de Banca in care exista factori implicati care exclud Popoarele Indigene si indivizii indigeni de la beneficii, cum ar fi oportunitati de angajare, pe criterii etnice, activitatile proiectului vor include masuri corective cum ar fi : (i) sa informeze organizatiile si reprezentantii individuali ai Popoarelor Indigene despre drepturile pe care le au conform legislatiei muncii, legislatiei sociale, financiare si a afacerilor si despre mecanismele de recurs pe care le au la dispozitie; (ii) sa furnizeze si sa comunice informatii corespunzatoare si utile, instruire si masuri de eliminare a barierele in ce priveste accesul la beneficii si resurse cum ar fi creditele, locurile de munca, serviciile de afaceri, serviciile de sanatate si serviciile de educatie, precum si alte beneficii generate sau facilitate de proiecte; si (iii) sa acorde acelasi grad de protectie prevazut de legislatia nationala pentru alti indivizi din sectoare si categorii similare lucratorilor indigeni, intreprinzatorilor si beneficiarilor, luand in considerare problemele legate de sexe si segmentarea etnica pe pietele de marfuri si forta de munca, precum si factori lingvistici.

Compensare si partajarea beneficiilor

28. Abordarile participative vor constitui baza stabilirii masurilor de atenuare, partajare a beneficiilor si sustinere a stilului de viata traditional. Banca va cere clientului sa compenseze Popoarele Indigene direct afectate pentru orice pierdere a mijloacelor de trai (calculata in conformitate cu aceasta CP) suportata ca urmare a activitatilor legate de proiect si sa readuca orice teren utilizat la starea sa anterioara. Eligibilitatea pentru compensare poate fi pe baza individuala sau colectiva, sau o combinatie a celor doua. Compensarea se va acorda atat pentru efectele adverse asupra mijloacelor de trai traditionale cat si pentru impactul negativ asupra salariilor sau a initiativelor economice dependente de profit. Natura "mijloacelor de trai traditionale" trebuie sa fie interpretata in mod flexibil (pentru a se include si adaptarile contemporane cum ar fi etno-turismul si procesarea alimentelor). Cand se calculeaza compensatia, clientii vor lua in considerare in mod adecvat efectele sociale adverse ale proiectului asupra stilului de viata traditional si a vietii de familie a Popoarelor Indigene. Acest lucru se va face in cooperare cu reprezentanti si experti ai Popoarelor Indigene. Prevederile acestui

⁵ Documentele aferente procesului de consultare pot include transcrieri si rapoarte si/sau inregistrari audio.

paragraf se aplica si in cazul in care clientul trebuie sa plateasca compensatii organismelor guvernamentale locale sau regionale.

29. Caile de compensare si de implementare a Planurilor de Dezvoltare privind Popoarele Indigene, acceptabile si fezabile legal trebuie sa fie discutate in cursul consultarilor cu Popoarele Indigene. In baza acestor consultari, trebuie sa stabilit si agreat un mecanism de transfer al compensatiei si/sau resurselor. Daca este necesar, clientul trebuie sa asigure asistenta / sprijin pentru a da posibilitatea stabilirii unor sisteme corespunzatoare de management si guvernanta.
30. Printr-un proces pertinent de consultare a comunitatilor afectate ale Popoarelor Indigene si participarea in cunostinta de cauza a acestora,⁶ clientul va asigura oportunitati de beneficii corespunzatoare din punct de vedere cultural care sa rezulte in urma dezvoltarii. Aceste oportunitati vor fi proportionale cu amploarea impactului proiectului, in scopul ameliorarii corespunzatoare a standardului de viata si a mijloacelor de trai a acestor comunitatii si al sustinerii sustenabilitatii pe termen lung a resurselor naturale de care depind acestea. Clientul va elabora documente prin care sa reflecte beneficiile rezultate din dezvoltare in concordanta cu cerintele prezentei CP si va acorda aceste beneficii in timp util. Trebuie sa se acorde un sprijin puternic activitatilor cutumiare de subzistenta, inclusiv activitatilor economice traditionale si derivatelor moderne ale acestora, cum ar fi mestesugurile si etno-turismul.

Cerinte speciale

31. Dat fiind ca Popoarele Indigene pot fi deosebit de vulnerabile in conditiile descrise mai jos, pe langa Cerintele Generale de mai sus vor fi aplicate si urmatoarele cerinte speciale,. Aceste cerinte au in comun necesitatea ca clientul :
 - sa initieze negocieri de buna credinta cu Popoarele Indigene;
 - sa asigure participarea in cunostinta de cauza a Popoarelor Indigene; si
 - sa obtina consimtamantul prealabil liber si in cunostinta de cauza⁷ al Popoarelor Indigene inainte de a incepe activitatea descrisa mai jos.

In cazul oricareia dintre circumstantele de mai jos, clientul va angaja specialisti independenti calificati in probleme sociale pentru a ajuta la desfasurarea activitatilor descrise in paragrafele 32-37 si la intocmirea documentatiei referitoare la acestea.

Impactul asupra terenurilor traditionale sau cutumiare folosite

32. Popoarele Indigene sunt deseori strans legate de terenurile si padurile, apele, fauna si flora salbatica si alte resurse naturale cutumiare si, in consecinta, trebuie sa se acorde o atentie speciala in cazul in care proiectul afecteaza aceste legaturi. Desi aceste terenuri pot sa nu fie detinute legal conform legii nationale, utilizarea acestor terenuri, inclusiv utilizarea sezoniera sau ciclica, de catre comunitatile de Popoare Indigene pentru asigurarea mijloacelor de trai, sau in scopuri culturale, ceremoniale, sau spirituale care definesc identitatea si comunitatea acestora pot fi deseori justificate si sustinute prin documente.
33. Daca clientul propune sa amplaseze proiectul pe terenurile cutumiare aflate in folosinta, sau sa dezvolte din punct de vedere comercial resursele naturale amplasate pe aceste

⁶ Dupa cum se arata in sectiunile 22-25 de mai sus.

⁷ Consimtamantul se refera la procesul prin care comunitatea afectata a popoarelor indigene, ia o decizie, in conformitate cu traditiile, obiceiurile si practicile culturale ale acesteia, privind implicarea sa in proiectul propus.

terenuri, si este de asteptat un impact advers⁸ asupra mijloacelor de trai, sau asupra utilizarilor culturale, ceremoniale, sau spirituale care definesc identitatea si comunitatea Popoarelor Indigene, clientul va respecta utilizarea acestora dupa cum urmeaza:

- Clientul va initia negocieri de buna credinta cu comunitatile afectate ale Popoarelor Indigene si va elabora documente care sa reflecte participarea in cunostinta de cauza si consimtamantul acestora privind rezultatul negocierilor.
- Clientul va elabora documente care sa reflecte eforturile sale de evitare sau cel putin minimizare a suprafetei terenului utilizat, ocupat si/sau detinut de Popoarele Indigene, care este propus pentru proiect.
- Utilizarea terenului de catre Popoarele Indigene va fi reflectata in documente elaborate de experti in colaborare cu comunitatile afectate ale Popoarelor Indigene fara a prejudicia alte pretentii ale Popoarelor Indigene asupra terenurilor.
- Comunitatile afectate ale Popoarelor Indigene vor fi informate in legatura cu drepturile pe care le au asupra acestor terenuri conform legilor nationale, inclusiv orice lege nationala care recunoaste drepturile cutumiare sau folosinta cutumiara.
- Clientul va oferi comunitatilor afectate ale Popoarelor Indigene cel putin compensatie si dreptul la actiuni in justitie celor care detin titlu de proprietate legal deplin asupra terenului in cazul dezvoltarilor comerciale pe terenul detinut de acestia, conform legilor nationale, precum si oportunitati de dezvoltare corespunzatoare din punct de vedere cultural; se vor oferi compensatii in terenuri sau compensatii in natura in locul compensatiei in numerar in cazul in care este posibil.
- Clientul va acorda timp suficient comunitatilor indigene afectate pentru a ajunge la un acord intern, fara ca clientul sa isi impuna vointa in mod direct sau indirect.
- Clientul poate folosi functii cum sunt cea de avocat al poporului si/sau alte astfel de institutii publice din cadrul sistemului national relevant pentru a inlesni obtinerea consimtamantului comunitatii cu privire la proiect/ utilizarea terenului propusa de client si stabilirea pachetului de masuri de atenuare.

34. In cursul implementarii proiectului, clientul va informa imediat BERD in legatura cu orice conflicte intre Popoarele Indigene si client care raman nerezolvate in pofida faptului ca au fost supuse mecanismului de rezolvare a reclamatiiilor stabilit pentru proiect. Banca va analiza situatia si va decide o abordare corespunzatoare pentru solutionarea problemei.

Relocarea Popoarelor Indigene de pe terenurile traditionale sau cutumiare

35. Clientul va analiza alternative conceptuale fezabile ale proiectului pentru a evita relocarea Popoarelor Indigene de pe terenurile comunale detinute in mod traditional sau cutumiar pe care le folosesc. Daca relocarea este inevitabila, clientul nu va proceda la o astfel de relocare fara a obtine consimtamantul prealabil, liber si in cunostinta de cauza al comunitatilor Popoarelor Indigene afectate, in urma unor negocieri purtate cu buna credinta. Aceste negocieri vor lua in considerare legile, traditiile, obiceiurile si dreptul de posesiune a terenului ale Popoarelor Indigene si vor implica participarea deplina a acestora. Orice relocare a Popoarelor Indigene va fi in concordanta cu cerintele de planificare si implementare a relocarii prevazute in prezenta CP 5. Popoarele Indigene vor primi o compensatie corecta si echitabila pentru terenurile, teritoriile si resursele pe care le detin in mod traditional sau pe care le-au ocupat si utilizat intr-un alt mod, si care au fost confiscate, luate, ocupate, utilizate sau deteriorate ca urmare a proiectului, fara consimtamantul prealabil, liber si in cunostinta de cauza al acestora.

⁸ Impactul advers poate include, fara a fi limitat la acesta, impactul produs ca urmare a pierderii bunurilor sau resurselor, a restrictionarii utilizarii terenului, sau impactul asupra activitatilor specifice stilului de viata traditional, ca urmare a activitatilor legate de proiect.

36. In cazul in care este posibil, Popoarele Indigene relocate trebuie sa poata reveni pe terenurile lor traditionale sau cutumiare, daca motivul relocarii ar inceta sa existe si terenul ar fi adus la starea initiala.

Resursele culturale

37. In cazul in care un proiect propune utilizarea resurselor culturale, a cunostintelor, inovatiilor sau practicilor Popoarelor Indigene in scopuri comerciale, clientul va informa Popoarele Indigene despre: (i) drepturile ce le revin conform legii nationale; (ii) amploarea si natura dezvoltarii comerciale propuse; si (iii) consecintele potentiale ale unei astfel de dezvoltari. Clientul nu va proceda la comercializare decat daca : (i) initiaza negocieri de buna credinta cu comunitatile afectate ale Popoarelor Indigene; (ii) intocmeste documente care sa reflecte participarea acestora in cunostinta de cauza si consimtamanul prealabil, liber si in cunostinta de cauza al acestora cu privire la o astfel de activitate; si (iii) asigura partajarea corecta si echitabila a beneficiilor rezulate din comercializarea acestor cunostinte, inovatii sau practici, in conformitate cu obiceiurile si traditiile acestora.

Cerinta de Performanta BERD 8: Mostenirea culturala

Introducere

1. BERD recunoaste importanta mostenirii culturale pentru generatiile prezente si viitoare. In conformitate cu Conventia privind protectia mostenirii culturale si naturale mondiale si cu Conventia privind salvagardarea mostenirii intangibile, aceasta Cerinta de Performanta are ca scop protejarea mostenirii culturale de neinlocuit si indrumarea clientilor in efortul de evitare sau atenuare a impactului advers asupra mostenirii culturale in cursul operatiunilor de afaceri. Pe langa aceasta, prevederile prezentei Cerinte de Performanta privind modul in care un proiect utilizeaza mostenirea culturala se bazeaza in parte pe standardurile stabilite de Conventia privind diversitatea biologica. Banca sustine o abordare precauta a gestionarii si utilizarii sustenabile a mostenirii culturale in concordanta cu Declaratia de la Rio.
2. Mostenirea culturala constituie o sursa importanta de informatii istorice si stiintifice valoroase, un bun de valoare pentru dezvoltarea economica si sociala si o parte integranta a identitatii, practicilor si continutii culturale a unui popor.
3. Pentru realizarea acestor obiective de protectie si conservare, Banca se bazeaza pe si sustine implementarea Conventiilor internationale aplicabile si a altor instrumente.¹ De asemenea, BERD recunoaste necesitatea ca toate partile sa respecte legile si reglementarile referitoare la mostenirea culturala din zona de influenta a unui proiect si obligatiile tarii in care opereaza proiectul asumate in baza tratatelor si acordurilor internationale relevante. Aceste legi pot fi legi privind mostenirea culturala sau vestigiile antice, legi privind autorizarea planificarii sau construirii, reglementari privind zonele de conservare sau zonele protejate, alte legi si reglementari privind cadrul istoric construit sau legi referitoare la protectia Popoarelor Indigene.

Obiective

4. Obiectivele acestei Cerinte de Performanta ("CP") sunt:
 1. Sprijinirea conservarii mostenirii culturale in contextul proiectelor finantate de BERD;
 2. Protejarea mostenirii culturale de impactul advers al activitatilor legate de proiect;
 3. Promovarea partajarii echitabile a beneficiilor rezultate din folosirea mostenirii culturale in activitatile de afaceri;
 4. Promovarea cunoasterii si aprecierii mostenirii culturale in cazul in care este posibil.
5. Aceasta CP stabileste cadrul in care clientii protejeaza mostenirea culturala prin evitarea, si in cazul in care evitarea nu este posibila, reducerea si atenuarea oricarui impact potential advers al activitatilor finantate de BERD, in mod corespunzator si proportional.

¹ Cum ar fi urmatoarele:

- Conventia privind protectia mostenirii culturale si naturale mondiale, 1972 (Conventia UNESCO privind patrimoniul mondial)
- Conventia privind salvagardarea mostenirii culturale intangibile, 2003 (Conventia UNESCO privind mostenirea intangibila)
- Conventia privind protectia mostenirii subacvatice, 2001 (Conventia UNESCO privind mostenirea subacvatice)
- Conventia Cadru a Consiliului Europei privind valoarea mostenirii culturale pentru societate, 2005
- Carta ICOMOS din Australia privind conservarea locurilor de importanta culturala (*Carta de la Burra*) (ICOMOS Australia)

Domeniul de aplicare

6. Prezenta politica se va aplica in cazul in care exista probabilitatea ca un proiect sa afecteze mostenirea culturala de neinlocuit. Prevederile prezentei CP se aplica indiferent daca mostenirea culturala este protejata prin lege sau a fost perturbata anterior sau nu.
7. In scopul acestei CP, termenul de mostenire culturala este definit ca fiind un grup de resurse mostenite din trecut pe care oamenii le percep, independent de dreptul de proprietate, ca fiind o reflectare si o expresie a valorilor, credintelor, cunostintelor si traditiilor lor in continua evolutie. Acest termen cuprinde mostenirea tangibila (fizica) si intangibila, ale carei limite fac obiectul unei dezbateri ample intre expertii in mostenirea culturala. Mostenirea culturala poate fi evaluata la nivel local, regional, sau national, sau in cadrul comunitatii internationale.²
 - Mostenirea culturala fizica se refera la bunuri mobile si imobile, situri, grupuri de structuri si caracteristici naturale si peisaje care au o importanta arheologica, paleontologica, istorica, arhitecturala, religioasa, estetica sau o alta importanta culturala.
 - Mostenirea culturala intangibila inseamna practici, reprezentari, exprimari, cunostinte, abilitati – precum si instrumentele, obiectele, artefactele si spatiile culturale legate de acestea – pe care comunitatile, grupurile si, in unele cazuri, indivizii le recunosc ca facand parte din mostenirea lor culturala si care sunt transmise din generatie in generatie.³
8. BERD recunoaste faptul ca siturile sau obiectele care reprezinta valoare si importanta ca mostenire culturala pot fi scoase la iveala in locuri neasteptate, in cursul implementarii efective a unui proiect aprobat. In consecinta, un proiect face obiectul prevederilor acestei CP daca:
 - implica excavatii, demolari, deplasari de pamant, inundari de mare amploare sau alte schimbari ale mediului fizic,
 - este situat intr-un loc in care se afla mostenire culturala, recunoscut ca atare de tara in care se realizeaza proiectul, sau in apropierea unui astfel de loc, sau
 - poate avea un impact advers asupra culturii, cunostintelor si practicilor Popoarelor Indigene.
9. Aplicabilitatea prezentei CP in alte cazuri va fi stabilita de Banca in cursul procesului de evaluare a problemelor sociale si de mediu. (a se vedea paragraful 10 de mai jos). Proiectele special concepute pentru a sprijini conservarea sau gestionarea mostenirii culturale sunt analizate individual de catre Banca. Daca este cazul, Banca va conveni cu clientul modul in care vor fi abordate si gestionate cerintele acestei CP, in cadrul Planului general de Masuri Sociale si de Mediu si/sau a sistemului de gestionare al clientului. Evaluarea problemelor sociale si de mediu si cerintele de gestionare sunt prezentate in CP 1 si CP 10.

² Aceasta definitie este in concordanta cu Conventia Cadru a Consiliului Europei privind valoarea mostenirii culturale pentru societate. Mostenirea culturala este cunoscuta si sub denumirea de patrimoniu cultural, bunuri culturale, resurse culturale, sau proprietate culturala.

³ Conform prevederilor Conventiei privind mostenirea intangibila.

Cerinte

Evaluare

Analiza riscurilor si impactului asupra mostenirii culturale

10. In etapa preliminara a evaluarii problemelor sociale si de mediu (a se vedea CP1), clientul va identifica daca exista probabilitatea ca vreo mostenire culturala sa fie afectata advers de proiect si va evalua probabilitatea descoperirii intamplatoare a vreunei mosteniri culturale (a se vedea paragraful 16). In acest sens, clientul se va consulta cu ministerele de resort, cu experti si cu comunitatile locale, dupa cum este cazul.⁴ Studiul resurselor culturale trebuie sa fie suficient de detaliat pentru a identifica toate riscurile si impactul posibil, in concordanta cu o abordare precauta si sa reflecte preocuparile partilor interesate respective.

Impactul asupra mostenirii intangibile

11. Desi impactul asupra mostenirii culturale intangibile poate fi mai putin evident decat impactul asupra mostenirii culturale tangibile, acestea pot fi de importanta egala. Daca mediul este vital pentru mentinerea abilitatilor, cunostintelor si credintelor traditionale, procesul de relocare sau detasare poate avea drept rezultat pierderea cunostintelor si credintelor traditionale si/sau pierderea unor dialecte si limbi minore si poate duce in final la dezintegrarea comunitatii.

Evitarea impactului

12. Clientul raspunde de locarea si conceptia unui proiect pentru a evita deteriorarea semnificativa a mostenirii culturale. Daca se identifica impactul potential in etapele preliminare ale dezvoltarii proiectului, trebuie sa se acorde prioritate evitarii impactului advers in cursul fazelor de proiectare si de selectie a locatiei.

Evaluarea impactului inevitabil

13. In cazul in care impactul nu poate fi evitat, clientul va efectua studiile necesare pentru evaluarea impactului potential, in baza rezultatelor analizei preliminare, si, daca este necesar, va opera schimbarile necesare in proiect. Amploarea acestor studii va fi convenita cu BERD de la caz la caz. Studiile vor fi efectuate de specialisti calificati si experimentati in domeniul mostenirii culturale, fie in cadrul evaluarii generale a problemelor sociale si de mediu in conformitate cu CP 1, fie separat. BERD poate cere implicarea unor experti externi.

14. Evaluarea si atenuarea impactului asupra mostenirii culturale vor fi realizate in conformitate cu prevederile relevante ale legilor nationale si/sau locale, reglementarilor si planurilor de gestionare a zonelor protejate, cu obligatiile nationale conform legilor internationale si cu bunele practici acceptate pe plan international. In majoritatea tarilor in care opereaza BERD, legea interzice mutarea obiectelor si demolarea locatiilor in care se afla mostenire culturala fizica. Bunele practici acceptate pe plan international includ, fara a se limita la acestea: cercetari arheologice sau paleontologice efectuate pe teren, examenul de laborator al obiectelor gasite, organizarea de expozitii cu noile descoperiri si intocmirea de documentatie.

⁴ A se vedea PR1 si 10. In cazul proiectelor din Categoria A, acest aspect trebuie discutat in cadrul sedintei de stabilire a anvergurii proiectului. A se vedea sectiunea 10 din PR 10.

Gestionarea impactului asupra mostenirii culturale

15. In baza rezultatelor cercetarilor efectuate pe teren, a evaluarii importantei mostenirii culturale de catre experti, a cerintelor legislatiei nationale si a conventiilor internationale relevante, precum si in baza rezultatelor consultarii cu comunitatile afectate (a se vedea paragraful 17), clientul va trebui sa stabileasca masuri corespunzatoare de atenuare in vederea reducerii si atenuarii impactului advers asupra mostenirii culturale, si un program de implementare si bugetul necesar pentru aceste masuri. Masurile de atenuare pot fi incluse in Planul de Masuri Sociale si de Mediu aferent proiectului sau intr-un Plan specific de Gestionare a Mostenirii Culturale. Totodata, clientul va asigura personal instruit si calificat pentru supervizarea implementarii masurilor de atenuare si a faptului ca orice contractori care lucreaza la proiect au pregatirea si expertiza necesare si sunt gestionati si monitorizati in conformitate cu paragraful 19 din CP 1.

Proceduri privind probabilitatea descoperirii intamplatoare a unei mosteniri culturale

16. Clientul va asigura ca sunt adoptate prevederi referitoare la descoperirea intamplatoare a unei mosteniri culturale, definita ca mostenire fizica culturala, care survine in mod neasteptat in cursul implementarii proiectului. Aceste prevederi vor include notificarea organismelor de resort relevante in legatura cu obiectele sau siturile gasite, attentionarea personalului de proiect asupra posibilitatii descoperirii intamplatoare a unei mosteniri culturale; si imprejmuirea zonei in care s-au facut astfel de descoperiri pentru a evita orice alta interferenta sau distrugere. Clientul nu va interveni asupra descoperirii intamplatoare a unei mosteniri culturale pana nu se face o evaluare de catre specialisti calificati desemnati si se stabilesc masuri in conformitate cu legislatia nationala si cu prevederile acestei CP.

Consultarea comunitatilor afectate

17. In cazul in care un proiect poate afecta mostenirea culturala, clientul se va consulta cu comunitatile afectate din tara gazda care folosesc sau au folosit mostenirea culturala in scopuri culturale traditionale, pentru a identifica importanta mostenirii culturale si a tine seama de opiniile comunitatilor afectate privind respectiva mostenire culturala in procesul de luare a deciziilor de catre client. Clientul va furniza informatii comunitatilor afectate, intr-un limbaj transparent si corespunzator, privind obiectul, locatia si durata unui proiect, si orice activitati care pot avea impact asupra mostenirii culturale. Aceste consultari trebuie sa respecte cerintele CP 10 si pot face parte dintr-un proces de consultare mai amplu privind impactul social si de mediu al proiectelor in conformitate cu CP 10. Totodata, consultarea va implica autoritatile competente de reglementare la nivel national sau local care raspund de protectia mostenirii culturale. Impactul asupra mostenirii culturale va fi atenuat in mod corespunzator, cu participarea in cunostinta de cauza a comunitatilor afectate.
18. In cazul in care un proiect poate deteriora in mod semnificativ mostenirea culturala, si aceasta dauna sau pierdere pot pune in pericol supravietuirea culturala sau economica a comunitatilor din tara de operare, care folosesc mostenirea culturala in scopuri culturale de lunga durata, clientul va aplica cerintele paragrafului 17 si nu va continua sa actioneze daca : (i) nu initiaza negocieri de buna credinta cu comunitatile afectate; si (ii) nu reflecta prin documente participarea in cunostinta de cauza a acestora si rezultatul favorabil al negocierii.

Utilizarea mostenirii culturale in cadrul proiectului

19. In cazul in care un proiect propune utilizarea in scopuri comerciale a resurselor culturale, a cunostintelor, inovatiilor sau practicilor comunitatilor locale care reflecta stiluri de viata traditionale, clientul va informa comunitatile respective in legatura cu : (i) drepturile ce le revin in baza legii nationale; (ii) anvergura si natura dezvoltarii comerciale propuse; si (iii) consecintele potentiale ale acestei dezvoltari. Clientul va proceda la o astfel de comercializare numai cand : (i) initiaza negocieri de buna credinta cu comunitatile locale afectate care reprezinta stilurile de viata traditionale; (ii) va reflecta prin documente participarea in cunostinta de cauza a acestora si rezultatul favorabil al negocierii; si (iii) va asigura o partajare corecta si echitabila a beneficiilor ce decurg din comercializarea acestor cunostinte, inovatii sau practici, in concordanta cu obiceiurile si traditiile acestora. In cazul in care un proiect propune utilizarea resurselor culturale, a cunostintelor, inovatiilor sau practicilor Popoarelor Indigene, se vor aplica cerintele paragrafului 37 din CP 7.

Cerinta de Performanta BERD 9: Intermediari financiari

Introducere

1. Intermediarii financiari (IF) sunt un instrument cheie in procesul de promovare de catre BERD a pietelor financiare sustenabile si asigura un vehicul pentru canalizarea finantarii BERD catre sectorul microintreprinderilor si intreprinderilor mici si mijlocii (IMM-uri). Prin reseaua sa de Intermediari Financiari parteneri, BERD poate sprijini dezvoltarea economica la scara unei intreprinderi mai mici decat ar fi posibil prin investitii BERD directe. BERD sprijina o varietate de furnizori de servicii financiare, inclusiv, printre altele, fonduri proprii private, banci, companii de leasing, companii de asigurari si fonduri de pensii. Intermediarii Financiari sunt implicati intr-o gama vasta de activitati, cum ar fi micro-finantare, credite acordate IMM-urilor, finantare comerciala, finantare pe termen mediu sau lung acordata companiilor sau finantare de proiecte si finantare de constructie de locuinte.
2. Prin natura sa, finantarea intermediata inseamna ca BERD va delega Intermediarilor Financiari responsabilitatea privind evaluarea si monitorizarea tranzactiei si a gestionarii portofoliului general. Gestionarea riscurilor sociale si de mediu face parte din responsabilitatile delegate Intermediarilor Financiari. Cu toate acestea, in virtutea relatiei cu Intermediarii Financiari, BERD continua sa aiba un interes in evaluarea si monitorizarea faptului ca riscurile sociale si de mediu legate de activitatile de afaceri ale Intermediarilor Financiari sunt tratate in mod corespunzator de catre Intermediarii Financiari. Modalitatile concrete de delegare si de supraveghere de catre BERD vor depinde de o serie de factori, inclusiv de natura Intermediarului Financiar respectiv si a activitatii sale de afaceri, de tipul de finantare acordata si de mediul de afaceri al tarii respective.

Obiective

3. Obiectivele prezentei CP sunt :
 - Sa stabileasca o modalitate practica prin care mandatul acordat de Banca sa promoveze dezvoltarea sustenabila in cadrul investitiilor Intermediarilor Financiari, in concordanta cu cele mai bune practici internationale din sectorul financiar comercial;
 - Sa dea posibilitatea Intermediarilor Financiari sa gestioneze riscurile sociale si de mediu legate de activitatile lor de afaceri si sa promoveze practici de afaceri sanatoase in ce priveste problemele sociale si de mediu in randul clientilor acestora;
 - Sa promoveze un management sanatos al problemelor de mediu si resurse umane in cadrul Intermediarilor Financiari.

Domeniul de aplicare

4. Aceasta Cerinta de Performanta se aplica tuturor proiectelor clasificate ca fiind proiecte realizate prin "Intermediari Financiari" conform paragrafului 24 din prezenta Politica.
5. In scopul acestei CP, termenul "proiect" este folosit cu referire la tranzactia BERD cu Intermediarii Financiari, iar termenul "subproiect" este folosit cu referire la clientii / proiectele finantate de Intermediarii Financiari.
6. In cazul in care BERD finanteaza o linie de credit sau o alta facilitate de finantare punctuala, cerintele prezentei CP se vor aplica tuturor subproiectelor finantate din fonduri BERD.

7. In cazul in care BERD asigura finantare de capital sau cvasi-capital unui Intermediar Financiar, cerintele acestei CP se vor aplica intregului portofoliu al Intermediarului Financiar de subproiecte comerciale initiate de la data la care BERD devine actionar sau investitor, sub rezerva paragrafulului 16 de mai jos.
8. In cazul in care BERD apreciaza ca un proiect realizat prin Intermediar Financiar prezinta riscuri adverse minime sau nici un fel de riscuri adverse, nu se vor aplica cerinte specifice si Intermediarul Financiar nu va trebuie sa adopte proceduri de gestionare a riscurilor sociale si de mediu.

Cerinte

Proceduri de evaluare si de monitorizare a problemelor sociale si de mediu

9. Intermediarul Financiar va adopta si implementa proceduri de evaluare si de monitorizare a problemelor sociale si de mediu (in cele ce urmeaza denumite : “Proceduri”) proportional cu nivelul riscurilor sociale si de mediu legate de activitatile sale de afaceri si cu tipul de proiect realizat cu finantare BERD. Aceste Proceduri vor fi convenite cu BERD.
10. In cazul in care un Intermediar Financiar poate demonstra ca are deja stabilite proceduri de gestionare a riscurilor sociale si de mediu, BERD va analiza aceste proceduri si capacitatea Intermediarului Financiar de implementare a acestora in raport cu cerintele prezentei CP.
11. Intermediarii Financiari vor concepe Procedurile astfel incat sa asigure ca sunt indeplinite cerintele paragrafelor 13-16 de mai jos. Procedurile vor include evaluarea riscurilor si mecanismele de monitorizare, dupa cum este cazul, inclusiv:
 - clasificarea riscurilor asociate cu subproiectele propuse;
 - efectuarea unui studiu de evaluare privind clientii si subproiectele in mod proportional cu riscurile identificate;
 - structurarea subproiectelor astfel incat sa satisfaca cerintele nationale privind mediul, sanatatea, securitatea, forta de munca si consultarea publicului, inclusiv, daca este necesar, solicitarea implementarii de planuri de masuri corective de catre clienti; si
 - monitorizarea subproiectelor pentru a asigura conformarea cu cerintele nationale privind mediul, sanatatea, securitatea, forta de munca si consultarea publicului, si, daca este cazul, respectarea planurilor de masuri corective.
12. Pentru a-i ajuta pe Intermediarii Financiari sa elaboreze Procedurile, BERD a intocmit un manual de gestionare a riscurilor sociale si de mediu (“EManual”) care include modele de Proceduri si instructiuni privind diversele tipuri de Intermediari Financiari si servicii financiare. Intermediarii Financiari care nu au stabilite proceduri echivalente trebuie sa foloseasca capitolele relevante din EManual cu privire la subproiectele in cauza.

Cerinte referitoare la subproiecte

13. Intermediarii Financiari vor analiza toate subproiectele conform Listei Bancii de excludere pe criterii sociale si de mediu inclusa in Anexa 1 la prezenta CP. Subproiectele care implica activitati de afaceri incluse in aceasta lista nu sunt eligibile pentru acordarea de sprijin Intermediarilor Financiari si cererile care implica astfel de activitati trebuie sa fie respinse.
14. Anexa 2 la prezenta CP include o serie de activitati de afaceri cu riscuri foarte mari din punct de vedere social si de mediu. In cazul in care un subproiect implica activitati

15. Intermediarii Financiari vor cere tuturor clientilor sa respecte reglementarile si standardele nationale referitoare la (i) mediu, (ii) consultarea publicului, si (iii) locurile de munca, inclusiv, dar fara a se limita la medicina si securitatea muncii, folosirea muncii copiilor, munca fortata; nediscriminarea referitoare la ocuparea locurilor de munca si libertatea de asociere si negociere colectiva.
16. In cazul in care Intermediarii Financiari asigura finantarea unor proiecte¹ in baza unei Linii de Credit acordate de BERD care implica costuri totale estimate pentru capitalul necesar pentru proiect de 10 milioane USD sau mai mult, vizand subproiecte care implica (i) noi dezvoltari sau (ii) extinderea sau modernizarea unei facilitati existente, in cazul in care schimbarile aduse amplorii sau domeniului de activitate pot genera un impact suplimentar semnificativ asupra mediului si a problemelor sociale, astfel de subproiecte vor necesita satisfacerea Cerintelor de Performanta BERD 1-8 si 10.
17. BERD poate stabili cerinte suplimentare sau alternative privind problemele sociale si de mediu, in functie de natura Intermediarilor Financiari si a portofoliului acestora, precum si de tara de operare.²

Capacitatea organizationala a Intermediarilor Financiari

18. Intermediarii Financiari vor mentine politici de resurse umane, sisteme su practici de management in conformitate cu Cerinta de Performanta BERD 2 – Forta de munca si conditiile de munca.
19. Intermediarii Financiari vor desemna un membru din conducere care va raspunde de toate problemele sociale si de mediu, inclusiv de implementarea Procedurilor.

¹ Finantarea proiectului este “o metoda de finantare in care creditorul analizeaza in primul rand veniturile generate de un proiect, atat ca sursa de rambursare cat si ca grad de siguranta a expunerii la risc. De regula, acest tip de finantare se acorda pentru instalatii mari, complexe si scumpe care pot include, de exemplu, centrale electrice, combinate chimice, mine, infrastructura de transport, infrastructura de mediu si de telecomunicatii. Finantarea proiectelor poate fi sub forma finantarii constructiei unei instalatii noi, sau a refinantarii unei instalatii existente, cu sau fara imbunatatiri. In astfel de tranzactii, creditorul este de regula platit numai sau aproape exclusiv din banii generati de contractele incheiate pentru productia facilitatii respective, cum ar fi electricitatea vanduta de o centrala electrica. De regula, debitorul este o Entitate in Scopuri Speciale care nu are voie sa indeplineasca nici o alta functie in afara de dezvoltarea, detinerea si operarea instalatiei respective. Consecinta este ca rambursarea depinde in primul rand de fluxul de numerar al proiectului si de valoarea colaterala a bunurilor proiectului.” Sursa: Comitetul de la Basel de supraveghere bancara, si convergenta internationala a masurarii capitalului si a standardelor de capital (“Basel II”), Noiembrie 2005. <http://www.bis.org/publ/bcbs118.pdf>.

² De exemplu, daca tara respectiva nu a ratificat toate conventiile de baza ale Organizatiei Internationale a Muncii [Conventiile Organizatiei Internationale a Muncii 29 si 105 (munca fortata si obligatorie), 87 (libertatea de asociere), 98 (dreptul la negocieri colective), 100 si 111 (discriminare), 138 (varsta minima) 182 (cele mai grave forme ale muncii copiilor)] si nu le-a transpus in legea nationala.

20. In functie de anvergura Intermediarilor Financiari si a activitatilor de afaceri ale acestora, Intermediarii Financiari trebuie de asemenea (i) sa numeasca una sau mai multe persoane care sa raspunda de supravegherea aplicarii de zi cu zi a Procedurilor si sa asigure sprijin in vederea implementarii acestora; (ii) sa asigure expertiza tehnica corespunzatoare pentru evaluarea tranzactiilor care prezinta riscuri potentiale mari sociale sau de mediu, fie pe plan intern, fie prin angajarea unor specialisti externi.
21. Intermediarii Financiari vor asigura ca Procedurile si cerintele stabilite in paragrafele 9 - 20 sunt aduse la cunostinta intregului personal relevant si vor asigura instruirea corespunzatoare pentru ca personalul in cauza sa aiba capacitatile si sprijinul necesar pentru implementarea acestora.

Prezentarea de rapoarte la BERD

22. Intermediarii Financiari vor prezenta BERD rapoarte periodice (de regula anuale) privind implementarea Procedurilor si performanta sociala si de mediu a portofoliului sau de investitii / imprumuturi. Formatul standard al rapoartelor este prezentat in EManual.

Implicarea partilor interesate

23. Intermediarii Financiari vor implementa un sistem de comunicare externa privind chestiunile sociale si de mediu, de ex. un punct de contact pentru preluarea cererilor de informatii si a sesizarilor facute de public privind aspectele sociale si de mediu. Intermediarii Financiari vor raspunde la timp acestor cereri si sesizari.

Cele mai bune practici

24. BERD ii incurajeaza pe toti Intermediarii Financiari sa respecte cele mai bune practici de gestionare a sustenabilitatii operatiunilor lor de acordare de imprumuturi si investitii, indiferent daca acestea sunt finantate de BERD sau nu. In special, Intermediarii Financiari sunt incurajati :
 - sa raporteze periodic partilor interesate externe modul in care trateaza problemele sociale si de mediu in activitatea si operatiunile lor de afaceri. Aceste rapoarte se pot prezenta, de exemplu, prin includerea unei sectiuni care sa prezinte in rezumat cerintele stipulate in aceasta CP, in cadrul Raportului Financiar Anual al Intermediarilor Financiari, pe website sau in alt document public.
 - sa aplice cele mai bune practici in gestionarea interna a problemelor de mediu (inclusiv eficienta energetica si a resurselor, reducerea si reciclarea deseurilor)
 - sa extinda aplicarea Procedurilor si a EManual la toate activitatile lor de afaceri, inclusiv cele in cazul carora nu se aplica prezenta CP.
 - sa identifice, daca este cazul, oportunitati de dezvoltare a produselor financiare care produc beneficii mari din punct de vedere ecologic si/sau social (de exemplu, finantarea de investitii in eficienta energetica, surse regenerabile de energie sau operatiuni de afaceri favorabile biodiversitatii, produse care se adreseaza intreprinzatorilor care sunt femei, accesul microintreprinzatorilor la credite).

Instructiuni suplimentare privind cele mai bune practici sunt disponibile in EManual al BERD. Intermediarii Financiari trebuie sa aiba, de asemenea, in vedere participarea la initiativele internationale existente corespunzatoare, care promoveaza cele mai bune practici

in sectorul financiar, cum ar fi Principiile Equator, Initiativa Financiara a Programului de Mediu al Natiunilor Unite (UNEP) si Principiile privind investitiile responsabile.³

³ www.equator-principles.com; www.unepfi.org; www.unpri.org .

CP 9 Anexa 1:
Lista BERD de excludere pe criterii sociale si de mediu

BERD nu va finanta cu buna stiinta, direct sau indirect, proiecte care implica urmatoarele:

- a) Productia sau comercializarea de produse sau activitati considerate ilegale in conformitate cu legile sau reglementarile din tara gazda (respectiv, legile sau reglementarile nationale), sau conventiile si acordurile internationale, sau care fac obiectul unei scoateri esalonate din uz sau interdictii pe plan international, cum ar fi:
- (i) Productia sau comercializarea de produse care contin PCB⁴
 - (ii) Productia sau comercializarea de produse farmaceutice, pesticide / ierbicide si alte substante periculoase care sunt scoase esalonat din uz sau interzise pe plan international⁵
 - (iii) Productia sau comercializarea de substante care distrug patura de ozon, care sunt scoase esalonat din uz pe plan international⁶
 - (iv) Comercializarea de specii salbatice de fauna si flora sau productia sau comercializarea de produse din specii salbatice de fauna si flora care fac obiectul conventiei CITES⁷
 - (v) Transport transfrontalier de deseuri interzise de legislatia internationala⁸
- b) Productia, utilizarea sau comercializarea de fibre de azbest nelipite sau de produse care contin azbest⁹
- c) Activitati interzise de legislatia tarii gazda sau de conventii internationale referitoare la protectia resurselor de biodiversitate sau la mostenirea culturala¹⁰
- d) Pescuitul cu navoade plutitoare in mediul marin, folosind navoade care depasesc lungimea de 2,5 km.

⁴ PCB: bifenili policlorinati —un grup de substante chimice cu grad mare de toxicitate. PCB se gasesc in transformatoarele electrice cu ulei, condensatoarele si aparatajele electrice de conexiuni fabricate in intervalul 1950-1985.

⁵ Documentele de referinta sunt: Reglementarea UE (CEE) Nr. 2455/92 Referitoare la Exportul si Importul Anumitor Substante Chimice Periculoase, cu modificarile ulterioare; Lista Consolidata a Natiunilor Unite a produselor ale caror consum si/sau vanzare au fost interzise, care au fost retrase, restrictionate sau nu au fost aprobate de guverne; Conventia referitoare la Proceduri de consimtamant prealabil in cunostinta de cauza pentru anumite substante chimice periculoase si pesticide in comertul international (Conventia de la Rotterdam); Conventia de la Stockholm referitoare la poluantii organici persistenti; Clasificarea pesticidelor dupa gradul de risc de catre Organizatia Internationala a Sanatatii .

⁶ Substante care distrug patura de ozon : Compusi chimici care reactioneaza cu ozonul din stratosfera si il distrug, provocand mult mediatizatele “gauri de ozon”. Protocolul de la Montreal enumera substantele care distrug patura de ozon si datele prevazute pentru reducerea si scoaterea esalonata din uz a acestora. O lista a compusilor chimici reglementati de Protocolul de la Montreal, care include aerosoli, agenti refrigerenti, agenti spumanti, solventi si agenti de protectie anti-incendiu, precum si detalii referitoare la tarile semnatare si la datele propuse pentru scoaterea esalonata din uz, poate fi obtinuta de la BERD.

⁷ CITES: Conventia privind comertul international cu specii salbatice de fauna si flora amenintate de disparitie. Lista speciilor protejate de CITES este disponibila la adresa www.cites.org/eng/app/index.shtml.

⁸ Documentele de referinta sunt: Reglementarea (CE) Nr. 1013/2006 din 14 iunie 2006 referitoare la transportul de deseuri; Decizia C(2001)107/Finala a Consiliului OCDE referitoare la revizia Deciziei C(92)39/Finala privind controlul transportului transfrontalier de deseuri destinate operatiilor de recuperare; Conventia de la Basel din 22 martie 1989 referitoare la transportul transfrontalier de deseuri periculoase si la distrugerea acestora

⁹ Aceasta nu se aplica achizitiei si utilizarii de placi lipite din azbociment cu un continut de azbest <20%.

¹⁰ Conventiile internationale relevante includ, fara limitare: Conventia referitoare la conservarea speciilor migratoare de animale salbatice (Conventia de la Bonn); Conventia asupra zonelor umede de importanta internationala, in special ca habitat al pasarilor acvatice (Conventia de la Ramsar); Conventia referitoare la conservarea speciilor salbatice de fauna si flora si a habitaturilor naturale din Europa (Conventia de la Berna); Conventia referitoare la mostenirea mondiala; Conventia referitoare la diversitatea biologica.

- e) Transportul petrolului sau altor substante periculoase in nave-cisterna care nu sunt conform cerintelor IMO¹¹
- f) Comertul cu marfuri care nu au autorizatiile necesare de export sau import sau alta dovada a autorizatiei de tranzit din tarile respective de export, de import si de tranzit, daca este aplicabil.

CP 9 Anexa 2:

Finantarea de catre Intermediarii Financiari a urmatoarelor activitati de afaceri sensibile din punct de vedere social sau de mediu face obiectul analizei de catre BERD.

Principala Cerinta de Performanta pe care vor trebui sa o indeplineasca tranzactiile propuse este indicata prin caractere italice.

- a) Activitati care implica relocarea involuntara - *Cerinta de Performanta BERD 5*
- b) Activitati care se deruleaza in perimetrul zonelor protejate conform legii nationale sau conventiilor internationale, al siturilor de interes stiintific, al habitaturilor de specii rare / pe cale de disparitie, ale locurilor de pescuit de importanta economica, si ale padurilor primare / batrane de importanta ecologica, sau in apropierea acestora sau in aval de acestea - *Cerinta de Performanta BERD 6*
- c) Activitati care se deruleaza in perimetrul terenului ocupat de Popoare Indigene si/sau grupuri vulnerabile, inclusiv terenurile si cursurile de apa folosite pentru activitati de subzistenta cum ar fi pasuni pentru vite, vanatoare, sau pescuit, sau in apropierea acestora sau in aval de acestea - *Cerinta de Performanta BERD 7*
- d) Activitati care pot afecta advers situri de importanta culturala sau arheologica - *Cerinta de Performanta BERD 8*
- e) Activitati din ciclul de productie a combustibilului nuclear (exploatare miniere de uraniu, producerea, imbogatirea, depozitarea sau transportul de combustibili nucleari)¹²
- f) Generarea de energie pe baza de combustibili nucleari (exclusiv importul / exportul de energie electrica)¹³
- g) Activitati care implica eliberarea de organisme modificate genetic (GMO) in ambientul natural - *Cerinta de Performanta BERD 6*
- h) Constructia de mini cascade hidraulice – *Criteriile BERD de eligibilitate pentru proiectele hidraulice de mica anvergura*

¹¹ Acestea includ: nave-cisterna care nu detin toate certificatele MARPOL SOLAS necesare (inclusiv, fara limitare la aceasta, respectarea Codului ISM), cisterne trecute pe lista neagra de Uniunea Europeana sau interzise prin Memorandumul de la Paris referitor la Controlul Statului portului de escala (Memorandumul de la Paris) si nave cisterna ce urmeaza a fi scoase esalonat din uz conform reglementarii MARPOL 13G. Nu se vor folosi nave-cisterna cu un singur perete, vechi de peste 25 de ani.

¹² In conformitate cu Politica Energetica BERD, Banca poate acorda finantare (direct sau indirect prin Intermediarii Financiari) pentru programe de ameliorare a securitatii nucleare, sau pentru gestionarea in conditii de siguranta si securitate a deseurilor radioactive si a combustibilului nuclear utilizat, precum si pentru scoaterea din functiune a reactoarelor cu grad mare de risc, fara legatura directa cu inchiderea acestor reactoare. In consecinta, orice alte activitati legate de ciclul de productie a combustibililor nucleari sunt excluse din finantarea Intermediarilor Financiari.

¹³ In conformitate cu Politica Energetica a BERD, Banca poate acorda finantare (direct sau indirect prin Intermediarii Financiari) pentru ameliorarea gradului de siguranta nucleara, sau pentru gestionarea in conditii de securitate a deseurilor radioactive si a combustibilului nuclear consumat, precum si pentru scoaterea din functiune, cu sau fara legatura directa cu inchiderea reactoarelor cu risc ridicat. Orice alte activitati care implica generarea de energie pe baza de combustibili nucleari sunt in consecinta excluse din finantarea Intermediarilor Financiari.

Cerinta de Performanta BERD 10: Comunicarea de informatii si implicarea partilor interesate

Introducere

1. BERD considera ca implicarea partilor interesate constituie o parte esentiala a bunelor practici de afaceri si a unui bun exemplu de integrare a companiei in societate, precum si a ameliorarii calitatii proiectelor. In special, implicarea efectiva a comunitatii constituie un element central al buneii gestionari a riscurilor si impactului asupra comunitatilor afectate de proiecte, precum si al obtinerii unor beneficii mai mari pentru comunitate.
2. In special in ce priveste aspectele de mediu, Banca sustine abordarea Conventiei UNECE de la Aarhus, care identifica mediul ca *bun public*. Conventia prevede dreptul publicului de a fi informat cu privire la starea mediului si la emisiile si degajarile in mediul inconjurator; dreptul la consultari pertinente cu privire la proiectele sau programele propuse care ar putea afecta mediul si dreptul publicului de a face reclamatii in cazul in care considera ca mediul nu este luat in considerare in mod adecvat.
3. Implicarea partilor interesate este un proces continuu care implica (i) aducerea la cunostinta publicului de catre client a informatiilor corespunzatoare pentru a face posibila consultarea pertinenta cu partile interesate, (ii) consultarea pertinenta cu partile potential afectate si (iii) o procedura sau o politica prin care oamenii sa poata face comentarii sau reclamatii. Acest proces trebuie sa inceapa in faza incipienta a planificarii proiectului si sa continue pe toata durata proiectului.

Obiective

4. Aceasta Cerinta de Performanta ("CP") prezinta o abordare sistematica a implicarii partilor interesate care ii va ajuta pe clienti sa stabileasca si sa mentina in timp o relatie constructiva cu partile interesate, si in special cu comunitatile afectate pe plan local. Procesul de implicare a partilor interesate constituie o componenta esentiala a evaluarii, gestionarii si monitorizarii problemelor sociale si de mediu legate de investitiile clientului. In consecinta, aceasta Cerinta de Performanta trebuie sa fie citita in coroborare cu CP 1.

Obiectivele specifice ale CP 1 si CP 10 sunt urmatoarele :

Evaluarea si gestionarea problemelor sociale si de mediu (CP 1)	Comunicarea de informatii si implicarea partilor interesate (CP 10)
<ul style="list-style-type: none">• Identificarea si evaluarea problemelor sociale si de mediu si a impactului atat advers cat si benefic, legate de proiect;• Adoptarea unor masuri de evitare, sau in cazul in care evitarea nu este posibila, de minimizare, atenuare sau compensare a impactului advers asupra salariatilor, a comunitatilor afectate si a mediului;• Identificarea si, daca este posibil, fructificarea oportunitatilor de imbunatarire a performantei sociale si de mediu;• Promovarea unei performante sociale si de mediu mai bune printr-un proces dinamic de monitorizare si evaluare a performantei.	<ul style="list-style-type: none">• Identificarea indivizilor sau comunitatilor care sunt sau pot fi afectate de proiect, precum si a altor parti interesate;• Asigurarea unei implicari corespunzatoare a partilor interesate in problemele sociale si de mediu care le-ar putea afecta, printr-un proces de informare si consultare pertinenta;• Mentinerea continua a unei relatii constructive cu partile interesate prin implicare pertinenta pe durata implementarii proiectului.

Domeniul de aplicare¹

5. Banca va conveni cu clientul modul în care vor fi abordate cerințele relevante ale acestei CP, în cadrul procesului general de evaluare a problemelor sociale și de mediu, a planului de măsuri sociale și de mediu și/sau a sistemului de gestionare al clientului (prezentate în CP 1).

Cerinte

6. Implicarea partilor interesate nu va face obiectul manipularii, interferenței, constrângerii și intimidării și se va realiza în baza comunicării la timp de informații relevante, pertinente și accesibile, într-un format corespunzător din punct de vedere cultural.
7. Natura și frecvența implicării partilor interesate va varia de la proiect la proiect, în funcție de riscuri și de impactul advers asupra comunităților afectate, de vulnerabilitatea sectorului de activitate și a mediului și de nivelul de interes public. Pentru ca implicarea să fie adecvată specificităților clienților și proiectului, este esențial ca toți clienții care doresc să obțină finanțare BERD să urmeze pașii prezentați în paragrafele 8 până la 10 de mai jos într-o fază incipientă a procesului de evaluare a problemelor sociale și de mediu. În cadrul studiului de evaluare pe care îl va întreprinde, Banca va evalua nivelul de informare și consultare realizate de client în raport cu cerințele prezentei CP și poate cere implicare suplimentară. Cerințele legii naționale referitoare la informarea și consultarea publicului, inclusiv legile prin care se îndeplinesc obligațiile ce revin țării gazdă în baza legislației internaționale² trebuie să fie respectate în permanență.

Implicarea în faza de pregătire a proiectului

Identificarea și analizarea partilor interesate

8. Primul pas pentru implicarea cu succes a partilor interesate este identificarea de către client a diversilor indivizi sau grupuri care (i) sunt afectați sau este posibil să fie afectați (direct sau indirect) de proiect (“partile afectate”), sau (ii) pot avea un interes în proiect (“alte parti interesate”). Resursele privind informarea și consultarea publicului trebuie să aibă în vedere în primul rând partile afectate.
9. În cadrul procesului de identificare a partilor interesate, clientul va identifica indivizii și grupurile care pot fi afectate de proiect în mod diferentiat sau disproporționat datorită statutului dezavantajat sau vulnerabil al acestora. Totodată, clientul va identifica modul în care pot fi afectate partile interesate și amploarea impactului potențial (actual sau preconizat). În cazul în care se preconizează un impact, poate fi necesar să se comunice informații suplimentare și să se dea asigurări privind nivelul estimat al impactului. Identificarea și analizarea partilor interesate trebuie să se facă la un nivel corespunzător de detaliu pentru a da posibilitatea Bancii să stabilească nivelul de comunicare adecvat proiectului avut în vedere. Salariatii sunt considerați întotdeauna parti interesate.
10. În cazul proiectelor din Categoria A clientul va iniția un proces de analiză împreună cu partile interesate identificate pentru a asigura identificarea tuturor problemelor cheie ce urmează a fi investigate în cadrul procesului de evaluare a impactului social și de mediu. Această analiză va facilita totodată elaborarea unui Plan de Implicare a Partilor Interesate pentru proiectul respectiv. În cadrul procesului de analiză, partile interesate trebuie să poată

¹ În plus, în CP 4 se prezintă prevederi speciale privind pregătirea și intervenția în caz de urgență.

² De exemplu, Convențiile de la Århus și Espoo.

face comentarii si recomandari cu privire la proiectul Planului de Implicare a Partilor Interesate si la orice alte documente de analiza.

Planul de implicare a partilor interesate

11. Clientul va informa BERD privind modul in care se va realiza comunicarea cu partile interesate identificate in fazele de pregatire si implementare a proiectului, inclusiv tipul de procedura de rezolvare a reclamatilor (a se vedea paragrafele 24-26 de mai jos) avuta in vedere. Pot fi diferite niveluri de implicare si consultare a partilor afectate si a altor parti interesate. Clientul trebuie sa stabileasca procese separate pentru implicarea salariatilor si implicarea comunitatilor afectate; implicarea salariatilor in legatura cu conditiile de munca, inclusiv medicina muncii si securitatea muncii, si relatiile la locul de munca trebuie sa respecte cel putin cerintele CP 2. In cazul in care grupurile interesate sunt dezavantajate sau vulnerabile, poate fi nevoie de abordari speciale si de un nivel crescut de resurse de comunicare cu aceste parti interesate astfel incat acestea sa inteleaga pe deplin problemele care le pot afecta. De asemenea, clientii trebuie sa informeze BERD in legatura cu orice informatii furnizate sau consultari purtate, inainte de a aborda BERD in vederea obtinerii finantarii.

Comunicarea de informatii

12. Comunicarea de informatii relevante referitoare la proiect ajuta partile interesate sa inteleaga riscurile, impactul si oportunitatile proiectului. Daca comunitatile pot fi afectate de un impact advers social sau de mediu al proiectului, clientul trebuie sa le dezvaluie urmatoarele informatii ("Informatiile"):
 - scopul, natura si anvergura proiectului;
 - durata activitatilor in cadrul proiectului propus;
 - orice riscuri si impact potential cu privire la mediu, sanatatea si securitatea salariatilor, sanatatea si securitatea publicului si alte forme de impact social asupra comunitatilor, precum si planuri de atenuare propuse;
 - procesul de consultare, daca exista, si oportunitatile si modurile in care poate participa publicul; si
 - data / locul intalnirilor cu publicul avute in vedere si procesul de anuntare a acestor intalniri, de redactare a proceselor-verbale si de raportare.
13. Informatiile vor fi comunicate in limba locala (limbile locale) si intr-un mod accesibil si corespunzator din punct de vedere cultural, tinand cont de persoanele vulnerabile (de ex., grupuri etnice sau persoane dislocate). In cazul proiectelor cu un potential impact advers semnificativ social sau de mediu, comunicarea de informatii trebuie sa se faca in faza incipienta a procesului de evaluare a problemelor sociale si de mediu.
14. Daca se convine un Plan de Masuri Sociale si de Mediu, clientul va comunica partilor afectate Planul de Masuri Sociale si de Mediu pentru un proiect din Categoria A. In toate celelalte cazuri, clientul va comunica un rezumat fara caracter tehnic al acestui plan. Planul de Masuri Sociale si de Mediu/rezumatul va fi comunicat in conformitate cu paragraful 13, si pe website-ul clientului, daca acesta exista. Poate fi necesar sa se furnizeze informatii suplimentare in mod permanent, pe masura ce proiectul progresa, in cazul in care survin schimbari importante in natura proiectului sau a impactului acestuia, sau daca apar riscuri noi semnificative sau un impact nou important.

Consultare pertinenta

15. Necesitatea unei consultari specifice si natura acesteia vor fi convenite cu BERD in baza identificarii si analizei partilor interesate si a descrierii detaliate a proiectului si in functie de natura si amploarea impactului advers actual si potential asupra salariatilor si a

- trebuie sa se bazeze pe comunicarea de informatii relevante si adecvate inclusiv, daca este adecvat si relevant, proiecte de documente si planuri, atat timp cat mai sunt posibile optiuni inainte de luarea deciziilor;
 - trebuie sa inceapa in faza incipienta a procesului de evaluare a problemelor sociale si de mediu;
 - se va axa pe riscurile si impactul advers sociale si de mediu si pe masurile si actiunile propuse cu privire la acestea; si
 - se va efectua in mod continuu pe masura ce evolueaza natura problemelor, impactul si oportunitatile.
16. Procesul de consultare se va derula intr-un mod care va include toate partile interesate si va fi adecvat din punct de vedere cultural. Clientul va derula procesul de consultare in limba preferata de partile afectate si il va adapta la procesul de luare a deciziilor al partilor afectate si la nevoile grupurilor dezavantajate sau vulnerabile. Consultarea va include, in afara de partile afectate, si grupurile sau indivizii care au fost identificati ca alte parti interesate. Procesul de consultare va fi reflectat in documente, ca parte din obligatia clientului fata de public. Clientul ii va informa in timp util pe cei care au participat la procesul de consultare a publicului despre decizia finala privind proiectul, masurile de atenuare sociale si de mediu legate de acesta si beneficiile proiectului pentru comunitatile locale, precum si motivele si considerentele care au stat la baza deciziei si mecanismul sau procesul de rezolvare a reclamatiiilor disponibil.

Informare si consultare privind proiecte din Categoria A

17. Proiectele din Categoria A pot avea un potential impact viitor advers semnificativ social si/sau de mediu care nu este usor de identificat, evaluat si atenuat si necesita, in consecinta, un proces de evaluare formalizat si participativ. Cerintele privind informarea si consultarea sunt incorporate in fiecare etapa a acestui proces. Clientii vor asigura un dialog pertinent cu partile afectate si vor facilita participarea in cunostinta de cauza a acestora la procesul de luare a deciziilor, in conformitate cu paragrafele 12 pana la 16 de mai sus. Participarea in cunostinta de cauza implica consultari organizate si repetate, care sa aiba drept rezultat incorporarea de catre client in procesul de luare a deciziilor a opiniilor partilor afectate privind aspectele care le afecteaza direct, cum ar fi masurile de atenuare propuse, partajarea beneficiilor si oportunitatilor rezultate din dezvoltare si aspecte legate de implementare. Persoanele vulnerabile pot necesita o atentie speciala si resurse pentru a le permite sa inteleaga impactul si sa isi exprime in mod pertinent punctul de vedere.
18. In cazul proiectelor care implica o evaluare a impactului de mediu / evaluare a impactului social, clientii vor asigura ca informarea si consultarea sa se efectueze in conformitate cu paragrafele 12-17. Informatiile dezvaluite trebuie sa includa un raport complet privind evaluarea impactului de mediu / evaluarea impactului social, in conformitate cu Cerintele Bancii.³ In plus, procesul de consultare trebuie sa satisfaca cerintele BERD de planificare in timp a dezvalurii de informatii prezentate in paragraful 3.4.1 din Politica Bancii privind Informarea Publicului, precum si cerintele aplicabile conform legii nationale privind evaluarea impactului de mediu si ale altor legi relevante. Evaluarea impactului de mediu /

³ Un format de raport de evaluare a impactului de mediu / evaluare a impactului social, in concordanta cu Directiva UE privind evaluarea impactului de mediu, va putea fi obtinut de la BERD.

evaluarea impactului social trebuie sa ramana de domeniul public pe toata durata proiectului, dar pot fi modificate, din cand in cand, pentru a se introduce informatii suplimentare.

19. In cazul proiectelor care implica relocarea involuntara, care afecteaza popoarele indigene sau mostenirea culturala, clientul va aplica si cerintele speciale ale CP 5, CP 7 si CP 8.
20. In cazul in care comunitatile locale sunt, sau este posibil sa fie afectate advers in mod grav si permanent de un proiect fara a beneficia in mod proportional de pe urma acestuia, clientul va analiza in mod pertinent impreuna cu comunitatile afectate optiunile de programe de dezvoltare a comunitatii care sa fie in beneficiul acesteia.

Implicare in cursul implementarii proiectului si raportare externa

21. Pe toata durata proiectului, clientul va furniza in mod continuu informatii partilor interesate identificate, proportional cu natura proiectului si cu impactul social si de mediu al acestuia si cu nivelul de interes public. Aceasta implicare continua trebuie sa se faca pe canalele de comunicare si implicare stabilite in procesul de evaluare. In special, clientii trebuie sa foloseasca practicile corespunzatoare de implicare a comunitatii pentru dezvaluirea de informatii si primirea feedback-ului referitor la eficienta implementarii masurilor de atenuare din Planul de Masuri Sociale si de Mediu precum si la interesele si preocuparile comunitatilor afectate cu privire la proiect. Poate fi necesar sa se comunice informatii suplimentare in etapele cheie din ciclul proiectului, de exemplu inainte de a incepe lucrarile de constructie, sau inainte de punerea in functiune.
22. In cazul in care comunitatile afectate au fost identificate in faza de pregatire a proiectului, clientul le va prezenta rapoarte periodice privind stadiul de implementare a Planului de Masuri Sociale si de Mediu, aspecte care implica risc sau impact continuu asupra acestora si aspecte care au fost identificate in procesul de consultare sau prin mecanismul de rezolvare a reclamatilor ca fiind probleme care preocupa comunitatile respective. Aceste rapoarte vor fi intocmite intr-un format accesibil comunitatilor afectate, iar frecventa acestora va fi proportionala cu problemele care preocupa comunitatile afectate, dar vor fi intocmite cel putin anual. Daca survin schimbari importante in proiect care au drept rezultat un impact advers suplimentar sau motive de preocupare pentru comunitatile afectate, clientul va informa aceste comunitati in legatura cu modul in care acest impact sau aceste motive de preocupare sunt abordate in Planul actualizat de Masuri Sociale si de Mediu. Daca acest impact advers suplimentar asupra comunitatilor afectate este semnificativ si divers, Banca poate solicita, de la caz la caz, consultari suplimentare in concordanta cu paragrafele 15 pana la 20. Clientul este incurajat sa publice aceste informatii si pe website-ul sau spre a putea fi consultate de alte parti interesate.
23. Pe langa aceasta, clientul este incurajat sa publice rapoarte regulate spre informarea partilor interesate externe cu privire la performanta sociala si de mediu, de exemplu in cadrul Raportului Anual sau al altui document public, ca publicatie separata, sau pe website-ul sau.

Mecanismul de rezolvare a reclamatilor

24. Clientul va trebui sa aiba cunostinta de preocuparile legate de proiect ale partilor interesate si sa raspunda in timp util la acestea. In acest scop, clientul va stabili un mecanism, proces sau procedura de rezolvare a reclamatilor pentru primirea si facilitarea solutionarii motivelor de preocupare si reclamatilor partilor interesate in legatura cu performanta sociala si de mediu a clientului. Mecanismul de rezolvare a reclamatilor trebuie sa fie proportional cu riscurile si impactul potential advers ale proiectului.

25. Mecanismul, procesul sau procedura de rezolvare a reclamatilor trebuie sa trateze problemele semnalate in mod prompt si eficient, folosind un proces inteligibil si transparent care sa fie corespunzator din punct de vedere cultural si sa fie usor accesibil pentru toate segmentele comunitatilor afectate, fara nici un fel de costuri si fara retributie. Mecanismul, procesul sau procedura nu trebuie sa impiedice accesul la remediile judiciare sau administrative. In cazul proiectelor la care se aplica CP 5 sau CP 7, clientul va asigura ca exista un mecanism independent si obiectiv de recurs. Clientul va informa comunitatile afectate despre procesul de rezolvare a reclamatilor in decursul activitatilor de implicare a comunitatilor si va prezenta rapoarte regulate publicului cu privire la implementarea acestui proces, protejand identitatea indivizilor.
26. Mecanismele de rezolvare a reclamatilor pentru salariatii vor fi separate de mecanismele de rezolvare a reclamatilor pentru public si trebuie sa fie in conformitate cu CP 2.

Finantarea acordata companiilor

27. Clientii care deruleaza operatiuni in mai multe locatii care primesc finantare generala, finantare pentru capitalul circulant sau finantare prin emisiune de capital propriu vor adopta si implementa un program de informare a partilor interesate si comunicare cu acestea la nivel de companie, inclusiv un mecanism de rezolvare a reclamatilor in concordanta cu paragrafele 22 si 25 de mai sus. Programul de implicare a partilor interesate va fi proportional cu natura operatiunilor de afaceri ale companiei si cu impactul social si de mediu al acestora, precum si cu nivelul de interes public. Programul trebuie sa fie lansat la timp in cadrul facilitatilor. Acest program va include proceduri si resurse pentru a asigura implicarea adecvata a partilor interesate la nivelul facilitatilor si faptul ca partile interesate situate in apropierea facilitatilor primesc informatii cu privire la performanta sociala si de mediu a facilitatii respective. Clientii vor prezenta cel putin o data pe an rapoarte publice privind performanta lor sociala si de mediu, inclusiv un rezumat fara caracter tehnic al oricarui Sistem de Gestionare a Problemelor Sociale si de Mediu / Plan de Masuri Sociale si de Mediu convenit si al progresului inregistrat in implementarea Sistemului de Gestionare a Problemelor Sociale si de Mediu / Planului de Masuri Sociale si de Mediu, in raport cu indicatorii si obiectivele convenite. In cazul proiectelor de investitii care sunt clasificate in Categoria A conform Politicii BERD, clientul va aplica procesul de implicare a partilor interesate prezentat in paragrafele 6-20 de mai sus.